



№ 26/2-19 » гражданськ.

**Голові Верховної Ради України
Руслану СТЕФАНЧУКУ**

Шановний Руслане Олексійовичу!

Нотаріальна палата України (НПУ) висловлює Вам свою повагу та повідомляє, що нами було надіслано пропозиції та зауваження до Книг 1, 2, 3 проекту Цивільного кодексу України №15150 (Кодексу приватного права).

Наразі ми продовжуємо проводити правовий аналіз проекту та просимо предметно розглянути наступні наші пропозиції та зауваження до положень Проекту Цивільного кодексу України № 15150 (Кодексу приватного права), а саме – Книги № 6.

Пропозиції, зауваження, доповнення чи висновки до інших книг будуть подані НПУ окремо, по мірі опрацювання законопроекту № 15150 (Кодексу приватного права).

Додатки:

Пропозиції та зауваження на 21 арк.

Порівняльна таблиця на 298 арк.

Президент НПУ

Володимир МАРЧЕНКО



НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

Пропозиції та зауваження

до книги 6 Проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного)
№ 15150 від 28 квітня 2026 року

Пропозиції та зауваження

1. Щодо статті 1473 Шлюб.

1. Виключення частини 2 ст. 21 СКУ «Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків **подружжя**» є завчасним, та з урахуванням запровадження поняття «фактичного сімейного союзу» дає підстави вважати про можливість виникнення у них прав та обов'язків подружжя, що значно нівелює значення шлюбу.

Пропозиція

Не виключати частину 2.

2. Щодо статті 1474. Фактичний сімейний союз.

Виключити

2.1. Діюча стаття 74 СКУ регулює питання прав на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі.

Водночас, у проекті запроваджується нове поняття «**фактичний сімейний союз**», яким проживання чоловіка та жінки, без перебування у шлюбі (а **шлюб** це - **зареєстрований союз**), що практично **мінімізує різницю** між шлюбом та фактичним шлюбом. Де-факто передбачається два шлюби (союзи), **один з яких зареєстрований, а інший не зареєстрований** та має певні особливості, які його вирізняють. Така юридична толерантність призведе до невизначеностей через відсутність фіксації «фактичного сімейного союзу», або ж її запровадження. Крім того, запровадження для фактичних шлюбних стосунків визначення через «союз» має під собою розуміння наявності об'єднання, певної домовленості, яка мала б бути певним чином оформленою.

2.2. Частиною 1 статті 1474 проекту передбачається, що фактичним сімейним союзом визнають проживання двох осіб протилежної статі однією сім'єю без реєстрації шлюбу, якщо вони не

перебувають **в іншому шлюбі**. Напевно тут доцільно відкоригувати слова «**в іншому шлюбі**», оскільки ці слова задають питання: в якому «іншому шлюбі»?; наче прирівнюючи шлюб, який може бути єдиним, до «фактичного сімейного союзу», на слова «**в шлюбі**» або «**в шлюбі з іншою особою**».

2.3. Запровадження норми, що особа може одночасно перебувати лише в одному фактичному сімейному союзі **правильне**, однак відсутня можливість встановлення та перевірки цих фактів. Діюча практика демонструє необхідність встановлення та підтвердження цих фактів в судовому порядку, натомість можливо було б запропонувати декларування. Вказана пропозиція б мінімізувала необхідність звернень до суду, а також фактичних шлюбних союзів одночасно з кількома особами.

2.4. Не зазначено з якого віку допускається фактичний шлюбний союз.

Пропозиція

Залишити фактичні шлюбні відносини с. 74 СКУ, фактичний шлюбний союз передбачає домовленість, яка має фіксуватися, та практично нівелює шлюб.

3. Щодо статті 1476. Найкращі інтереси дитини.

3.1. У частині першій йдеться про те, що при вирішенні будь-якого питання щодо дитини **члени сім'ї, інші особи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суд** керуються найкращими інтересами дитини та враховують її вік, стан здоров'я та будь-які особливості дитини; матеріальні, освітні, психологічні, емоційні та інші потреби з урахуванням її віку та розвитку; думку дитини, яка може її висловлювати; можливий вплив на дитину будь-яких змін та обставин; характер відносин між дитиною та іншими членами сім'ї, якщо питання, яке розглядається, стосується таких відносин.

Значна частина правочинів з нерухомим майном тощо підлягає нотаріальному посвідченню, де нотаріуси мають спеціальні вимоги щодо правочинів за участю дітей, і логічно, щоб були включені до переліку для забезпечення найкращих інтересів дитини.

Пропозиція: доповнити перелік осіб та органів «органи нотаріату».

3.2. Найкращі інтереси дитини – не є декларацією, тому важливо доповнити статтю положенням Конвенції про права дитини (ст. 12), яка містить практичні аспекти щодо забезпечення найкращих інтересів дитини.

Пропозиція: доповнити статтю такими частинами:

"4. **Держава забезпечує дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю.**

5. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого розгляду, процесу, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган."

3.3. У частині третій звужено право звернення лише до суду у порівнянні з Книгою першою. У книзі I передбачені різні суб'єкти, що можуть захищати права, і нотаріуси, і медіатори, тому у цій статті має місце звуження можливостей дитини звернутися за захистом своїх прав безпосередньо лише до суду.

Кожна неповнолітня дитина має право не лише безпосередньо захищати свої права, а й реалізовувати їх, бути учасником правовідносин, що її стосуються, бути стороною договорів, вчиняти правочини тощо.

Пропозиція: частину третю (з перенумерацією шостою) викласти у такій редакції:

«6. Кожна дитина, яка досягла чотирнадцяти років, у межах, встановлених цим Кодексом, має право на самостійну реалізацію своїх прав та інтересів, участь у відносинах, що її стосуються, та на безпосереднє звернення до суду та інших органів за захистом своїх прав або інтересів».

4. Щодо статті 1504. Встановлення режиму окремого проживання подружжя.

4.1. Пропозиція: частину другу статті викласти в наступній редакції:

«Подружжя може домовитися про встановлення режиму окремого проживання подружжя шляхом укладення договору, який підлягає нотаріальному посвідченню. У такому договорі подружжя визначаються які права та обов'язки тимчасово призупиняють свою дію.

4.2. У частинах третій та четвертій змінити порядок найменування органів за принципом: спершу безспірні правовідносини, а потім спірні щоб мотивувати врегульовувати свої правовідносини у безспірному порядку в пріоритеті, спершу нотаріус потім суд, і спершу договір, посвідчений у нотаріальному порядку потім рішення суду.

5. Щодо статті 1506. Припинення режиму окремого проживання подружжя

5.1. Вважаємо неправильним, що заява припиняє дію договору. Якщо режим окремого проживання (РОП) підлягає реєстрації, тоді і його припинення теж має бути офіційно зареєстровано у ДРАЦС. Ст. 57 передбачає реєстрацію не лише встановлення, а й припинення. Спільна заява - коли судом встановлено РОП, договір про розірвання - коли Договором встановлено РОП. Через це пропонуємо частину 2 викласти в новій редакції:

Пропозиція: частину другу, третю викласти у наступній редакції

"2. Дружина та чоловік звертаються до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса із спільною заявою про поновлення сімейних відносин, а якщо режим окремого проживання подружжя був встановлений договором, - із договором про розірвання договору про встановлення режиму окремого проживання та поновлення сімейних відносин, що є підставою для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

3. Орган державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріус вносять відомості про припинення режиму окремого проживання до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

6. Щодо статті 1508. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.

Пропозиція: перевірити на предмет помилки посилання на статтю 40 цієї Книги, зі статтею 1511.

7. Щодо статті 1509. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою подружжя, яке не має дітей.

Це дуже позитивна новація і вона відповідає політиці ЄС щодо проведення деюдициалізації (процес виведення певних спорів, питань або процедур з-під розгляду судів і передання їх на

вирішення/розгляд інших органів/суб'єктів)

На підтвердження – програма ЄС Justice Without Litigation (2025-2027), **що має на меті модернізацію правосуддя без участі судів**

Зауваження щодо заяви. Така заява є правочином, адже її наслідком є припинення шлюбу та прав і обов'язків подружжя, через це така заява має посвідчуватися, як правочин. Крім того нотаріальна дія названа неправильно.

Пропозиція: «підпис на якій нотаріально засвідчено» замінити на **«нотаріально посвідчену»**.

8. Щодо статті 1511. Розірвання шлюбу за спільною заявою подружжя, яке має дітей.

8.1. У частині другій цієї статті

«2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, за умови нотаріального посвідчення укладеного між подружжям договору (договорів) про розподіл батьківської відповідальності, способів виконання обов'язку утримувати дитину, крім випадків, якщо такі питання вирішив суд **або орган опіки та піклування**.

У цій статті не йдеться про ООП, а виключно про врегулювання цих питань договором.

Пропозиція: слова «орган опіки або піклування» виключити.

8.2. У частині третій цієї статті

«3. При нотаріальному посвідченні договору (договорів) про врегулювання питань щодо розподілу батьківської відповідальності, способів виконання обов'язку утримувати дитину **на нотаріуса покладають обов'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини.**»

Слова "на нотаріуса покладають обов'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини" замінити на "нотаріус з'ясовує чи враховано найкращі інтереси дитини.»

доповнити новим абзацом:

"Орган опіки та піклування, інші органи та особи сприяють нотаріусу у встановленні обставин, що мають значення для справи, визначенні думки дитини тощо.»

9. Щодо статті 1517. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання

9.1. У разі розірвання шлюбу орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус **припиняє** шлюб у день реєстрації розірвання шлюбу.

2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб **припиняють** у день набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу.

Зауваження 1. Вжита термінологія «припиняє» та «припиняють» не відповідає назві статті «момент припинення шлюбу...», а мають характер процесуальних норм здійснення державної реєстрації припинення шлюбу.

Має бути описано саме **момент** припинення шлюбу, а не коли і хто його припиняє і в який день. Діюча редакція не позбавлена недоліків, а запропонована їх поглиблює. Не зрозуміло яким чином може бути забезпечено реєстрацію припинення шлюбу на підставі рішення суду в день набрання чинності, адже особи можуть звернутися і пізніше. Крім того не зрозумілим є саме момент припинення шлюбу – момент набрання рішенням суду про розірвання шлюбу сили чи - момент реєстрації припинення шлюбу на підставі судового рішення у ДРАЦС, а це = різні

моменти і можуть суттєво відрізнятись.

І навіть невідкладне надсилання судом рішення суду, яке набрало законної сили, до ДРАЦС не означає, що буде забезпечено можливість реєстрації припинення шлюбу в день набрання законної сили рішенням суду. Листування та реєстрація, правовий аналіз та технічна реєстраційна робота займає час, який виходить за день набрання рішенням суду законної сили. Тому є правова невизначеність.

Пропозиція: вказана стаття підлягає доопрацюванню щоб назві відповідав зміст, щодо визначення чіткого моменту, з якого шлюб є припиненим.

Наприклад:

1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом шлюб припиняється з моменту державної реєстрації розірвання шлюбу.

2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб вважається припиненим з моменту набрання законної сили рішенням суду або дати, визначеної таким рішенням суду.

Зауваження 2. Термінологію про державну реєстрацію шлюбу по всьому Кодексу прописувати однаково «**державна реєстрація**», а не просто «реєстрація»

Зауваження 3. Встановлюють, припиняють, змінюють, і тд. вживається по тексту замість «встановлюється, припиняються/припиняється, змінюється». Новаційні терміни вносять неоднозначне розуміння даючи відповідь на питання «Що роблять» на відміну від «Що відбувається». Це суттєво впливає на розуміння змісту норм і такі зміни не є важливими та обгрунтованими, підлягають перевірці по юридичній техніці та термінології, лінгвістичному навантаженні та змісту.

10. Щодо статті 1521. Право на поновлення шлюбу.

10.1. Щодо поновлення шлюбу за заявою передбачається, що заяву про поновлення шлюбу подають до органу державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріуса чи суду, який ухвалив рішення про розірвання шлюбу

Зауваження: Вбачається, що недоцільно тут звертатися до суду, який ухвалив рішення по справі про розірвання шлюбу, суд може навіть вже бути реорганізований. Достатньо ДРАЦС та нотаріуса. Адже спору немає. Навіщо судовий процес для поновлення.

10.2. Щодо запровадження норми «**За вибором подружжя шлюб поновлюють з дня його першої реєстрації або з дня ухвалення рішення про поновлення шлюбу**».

Зауваження: норма потребує доопрацювання.

Оскільки поновлення шлюбу підлягає державній реєстрації, то і моментом поновлення повинен бути момент державної реєстрації поновлення.

Словосполучення «з дня ухвалення рішення про поновлення шлюбу» вжито недоречно, бо ухвалювати щось може лише суд, і, при цьому, ще є строк на набрання законної сили судовим рішенням.

Пропозиція: викласти норму в наступній редакції.

«Шлюб є поновленим з моменту державної реєстрації поновлення шлюбу у порядку, встановленому законом»

10.3. До третьої частини до органів ДРАЦС додати слово «нотаріус».

11. Щодо статті 1525. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою.

11.1. У частині п'ятій цієї статті

«Якщо заява **жінки або чоловіка** про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови нотаріального засвідчення

підпису на ній. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.

Зауваження. Необхідно виправити правильно назви нотаріальних дій.

Пропозиція:

«за умови, що вона **нотаріально посвідчена**» - для заяви.

«Повноваження представника мають бути **нотаріально посвідчені**» - для довіреності.

12. Щодо стаття 1527. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій одиними матір'ю чи батьком.

12.1. Одинокa жінка, одинокий чоловік мають право на материнство, батьківство, у тому числі в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.

У разі перенесення в організм **іншої жінки** ембріона людини, зачатого жінкою або чоловіком у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, матір'ю чи батьком дитини є жінка чи чоловік, між якими та дитиною наявне кровне споріднення.

Зауваження 1.

Походження дитини, зачатої за допомогою ДРТ **неодинокими не виписано.**

Зауваження 2. Походження дитини, зачатої за допомогою ДРТ, одинокими **виписано.** Але.

Не зрозуміло чітко, чи донор, з яким є кровне споріднення не стає батьком чи матір'ю.

Зважаючи на донорство ембріона (коли і чоловічі і жіночі репродуктивні клітини донорські, можливо і не буде жодного кровного родства). Напевно потрібно дорегулювати, або як тоді пояснити в Кодексі донорство ембріонів.

13. Щодо статті 1532. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини.

13.1. Частиною першою цієї статті передбачено, якщо особа, записана батьком дитини, померла до народження дитини, оспорити її батьківство мають право її спадкоємці, **за умови подання особою за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства.**

Вказаний механізм потребує доопрацювання.

Незрозуміло, з якою метою така заява подається до нотаріуса, чи підлягає вона реєстрації у відомостях ДРАЦС, і як суд дізнається, до якого нотаріуса така заява могла бути подана, адже цю інформацію віднайти буде практично неможливо. Як варіант, що така особа склала нотаріально посвідчену заяву, яка або передається родичам чи довіреним особам, або залишається у нотаріуса, в такому випадку необхідна реєстрація у електронних реєстрах, щоб можна було віднайти, та обов'язок судів в таких справах запитувати відомості з електронних реєстрів чи мала місце така заява.

14. Щодо статті 1549. Договір про розподіл батьківської відповідальності.

14.1. Зауваження та пропозиція.

Врахувати право дитини з 10 років давати згоду.

1. Батьки мають право укласти договір про розподіл батьківської відповідальності, яким, зокрема, визначити місце проживання малолітньої дитини **у віці до 10 років, а у віці від 10 до 14 років за згодою такої дитини, їх участь або участь одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, заклади освіти чи охорони здоров'я, які має відвідувати дитина, порядок управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) або врегулювати окремі з них.**

Договір про розподіл батьківської відповідальності укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

14.2. Зауваження.

Чинний Сімейний кодекс України містить **статтю 157**, що передбачає можливість **вирішення батьками питань щодо виховання дитини у договорі**, а також у частині **5 врегульовується порядок дій батьків, у разі необхідності отримання згоди на виїзд дитини за кордон.**

Натомість законопроектом пропонується стаття 1549 (Договір про розподіл батьківської відповідальності). Проте, у такій статті відсутня відповідальність батьків у разі їх ухилення від виконання договору про розподіл батьківської відповідальності. Також у законопроекті виключено норми про порядок дій батьків, у разі необхідності отримання згоди на виїзд дитини за кордон.

Вважаємо, що виключення таких норм призведе до правової невизначеності і залишить значну кількість батьків без належного врегулювання питання відповідальності та отримання згоди.

Пропозиція:

доповнити статтю 1549 відповідними частинами, що відповідатимуть змісту частини 5 статті 157 СК України, а також відповідальність батьків у разі ухилення від виконання договору про розподіл батьківської відповідальності.

15. Щодо статті 1551. Вирішення судом справи щодо розподілу батьківської відповідальності, наявна норма:

15.1. «Той з батьків, хто ухиляється від виконання рішення суду щодо розподілу батьківської відповідальності, зобов'язаний відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду другому з батьків».

Пропозиція: запровадити таку ж норму при невиконанні договору, посвідченого нотаріально батьками(одним з батьків).

16. Щодо статті 1553. Вжиття заходів примирення між батьками.

Необхідно передбачити як альтернативу направлення до медіатора.

17. Щодо статті 1555. Вирішення органом опіки та піклування питань батьківської відповідальності.

У частині 6 необхідно передбачити, що наявність рішення органу опіки та піклування не перешкоджає матері, батьку звернутися **не тільки до суду** про розподіл батьківської відповідальності, **але і до нотаріуса, і не впливає на можливість врегулювати ці питання у договірному або судовому порядку.**

18. Щодо статті 1567. Право дитини на вираження думки

Частину першу «Дитина має право бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї.

Пропозиція: доповнити після слова «особами» словом «органами».

19. Щодо статті 1572 та по тексту Кодексу «внуки» замінити на «онуки».

20. Щодо статті 1579. Юридичний режим спільності майна подружжя.

Зауваження 1. Незрозумілою є доцільність заміни концептуально поняття «правовий режим» та «юридичний режим».

Зауваження 2. Вбачається зміна термінології та юридичних понять, замість «майно, що

належить на праві спільної сумісної власності», та «майно, що належить на праві особистої власності», вживаються – «спільне майно подружжя», «особисте майно кожного з подружжя».

В такому випадку від визначення виду права власності – спільна сумісна чи особиста, вживаються визначення, як характеристики майна - спільне та особисте, що притаманно розмовній мові у повсякденному житті.

Крім того, по тексту попри це вживається «право спільної сумісної власності».

Незрозумілим є відхід від термінології виду права власності на майно.

Не зрозуміло доцільність запровадження нового поняття «**спільність майна подружжя**» та співвідношення з поняттям «**спільна сумісна власність подружжя**».

Яке право у кожного подружжя закладено авторами у «спільності майна подружжя».

Частка у спільному майні подружжя чи є часткою у праві спільної сумісної власності на майно подружжя.

Чи може бути право на частку у спільності майна подружжя оборотоздатним без визначення її розміру та державної реєстрації.

Пропозиція

Вживати у Кодексі «**майно, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності**», та «**майно, що належить на праві особистої власності кожному з подружжя**».

21. Щодо статті 1580. Право подружжя на укладення договорів та вчинення правочинів

Подружжя у межах, встановлених цим Кодексом, має право врегулювати свої майнові відносини договором, **якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб.**

Пропозиція: виключити слова «**якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб**», не має відношення до третіх осіб саме це правило. Про фразеологію є ціла стаття в іншій книзі.

Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено **без поділу спільного майна або виділу цієї частки.**

Норма важлива, адже на практиці має місце ототожнення виділу з визначенням та укладенням договорів відчуження без визначення часток. У таких випадках є невизначеним предмет договорів. Частка у праві спільної часткової власності є самостійним об'єктом прав після її визначення та проведення державної реєстрації змін у праві (зміни виду спільної власності із спільної сумісної на спільну часткову).

Врегулювати це питання у контексті концепції державної реєстрації прав.

Пропозиція:

«Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено **після визначення частки у праві спільної сумісної власності подружжя та державної реєстрації.**»

«Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її виділу чи поділу такого спільного майна.»

Пропозиція: викласти в такій редакції.

Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її визначення, виділу чи поділу спільного майна.

Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо спільного майна відповідно до книги сьомої цього Кодексу.

22. Щодо статті 1581. Базовий режим майна подружжя.

Виключити.

Заперечуємо таку ініціативу, вважаємо її втручанням у приватні майнові відносини та у право власності.

Реалізація дуже спірна та неможлива на практиці, оскільки потрібно створювати інформаційну базу сімейного житла. Також варто зважати, що сім'я це не тільки подружжя та діти.

Вбачається, що таку норму (частина друга, третя..) слід трактувати як необхідність отримання згоди другого з подружжя щодо сімейного житла незалежно від того, чи є воно спільним майном подружжя, чи особистим. Відтак, це змінює правовий режим сімейного житла. І може призвести до ситуації, коли власник (той із подружжя, чия особиста власність є таке житло) не зможе розпорядитись своєю власністю. Така норма також суперечить засадам регулювання права власності.

Відсутній механізм визначення належності житла до сімейного, що перешкоджає безспірності. Обмеження прав власника щодо розпорядження майном, що є особистою власністю – дискримінаційна норма.

Влітку сім'я може проживати у квартирі, а взимку переїздити за місто у зв'язку з відключенням електроенергії. Крім того, проживання за кордоном не припиняє статус сімейного житла в Україні, наприклад.

Пропозиція: виключити статтю 1581, як таку, що суперечить загальним нормам права власності, користування, та вносить значну правову невизначеність.

Виключити усі норми, що регулюють та стосуються базового режиму майна подружжя.

23. Щодо статті 1582. Захист прав на сімейне житло та речі домашнього вжитку.

Виключити.

«1. Сімейним житлом є будинок, квартира чи інше житлове приміщення, яке подружжя використовує для спільного постійного проживання. За наявності у подружжя спільних дітей сімейним визнають житло, в якому постійно проживають діти з батьками або одним із батьків.

Подружжя, якому належать кілька об'єктів житлової нерухомості, має право визначити один із таких об'єктів як сімейне житло.

~~*2. Будь-який правочин щодо розпорядження чи обтяження сімейного житла або речей домашнього вжитку може бути вчинено лише за згодою обох із подружжя, яку надають у формі, визначеній законом для відповідного правочину.*~~

~~*3. Якщо сімейне житло є особистим майном одного з подружжя, а другий з подружжя відмовляється надати згоду на розпорядження таким майном чи на його обтяження, відповідний дозвіл може надати орган опіки та піклування або суд з урахуванням найкращих інтересів дитини та інтересів інших учасників сімейних відносин.*~~

4. Якщо подружжя користується сімейним житлом на підставі договору оренди або іншого договору про користування житлом, таке право користування належить обом із подружжя, навіть якщо договір укладено до шлюбу, за згодою власника житла.

5. Один із подружжя не має права достроково припинити або змінити договір оренди або інший договір про користування сімейним житлом без згоди другого з подружжя.

6. Приписи частин четвертої і п'ятої цієї статті не обмежують права власника на припинення (розірвання) договору оренди або іншого договору про користування житлом, передбачені таким договором або законом.»

Зауваження.

Запровадження такого поняття як «спільне житло» виписано з **втручанням у право власності**, з нівелюванням засад права власності, спільності майна подружжя, та особистого майна кожного з подружжя, обумовлюючи необхідність згод третіх осіб (членів сім'ї), органу опіки та піклування. У разі, якщо житло є спільною власністю подружжя, така згода другого з подружжя **і так передбачена**, а у разі особистої власності - **не може бути встановлена як обов'язкова**. Що робитиме орган опіки, якщо власник квартири, яка йому подарована захоче її продати, відмовить чи погодить?...Це не компетенція органу опіки. За такої редакції зросте кількість судових спорів.

Пропозиція.

Виключити статтю 1582 проекту.

24. Щодо статті 1584. Презумпція спільності майна подружжя.

Діюча стаття 60 СКУ краще викладена.

Зауваження до частини першої

1. Вважається, що кожна річ (майно), набута за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.

Пропозиція: після слова «шлюбу» доповнити словами «окрім особистого майна кожного з подружжя».

25. Щодо статті Стаття 1585. Особисте майно кожного з подружжя

25.1. Вбачається зміна термінології та юридичних понять, замість «**майно, що належить на праві спільної сумісної власності**», та «**майно, що належить на праві особистої власності**», вживаються – «**спільне майно подружжя**», «**особисте майно кожного з подружжя**».

В такому випадку від визначення виду права власності – спільна сумісна чи особиста, вживаються визначення, як характеристики майна - спільне та особисте, що притаманно розмовній мові у повсякденному житті.

Крім того, по тексту попри це вживається «**право спільної сумісної власності**».

Незрозумілим є відхід від термінології **виду права** власності на майно.

Пропозиція

Вживати у Кодексі «**майно, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності**», та «**майно, що належить на праві особистої власності кожному з подружжя**».

25.2. У підпункті 9 частини першої цієї статті після слів «**моральної шкоди**» додати слова

«одноразової грошової допомоги у зв'язку з зі смертю категорій осіб, визначених законом».

25.3. У пункті 11 частини першої цієї статті слова **«11) майно, набуте кожним з подружжя за час шлюбу за кошти, які належали кожному з подружжя особисто»** доповнити словами: **«майно, утворене у результаті поділу, виділу або об'єднання особистого майна».**

25.4. У пункті 11 частини першої цієї статті слова **«12) майно, набуте кожним з подружжя до шлюбу за договором довічного утримання (догляду).** Суд може визнати за другим з подружжя право на частину **такого** майна, якщо **за час шлюбу** другий з подружжя особисто надавав допомогу в догляді за відчужувачем майна за договором довічного утримання (догляду) та/або утримання **відчужувачу** було надано за рахунок особистих коштів другого з подружжя та/або спільного майна подружжя.

Пропозиція: включити в цю норму **спадковий договір.**

25.5. Частиною третьою цієї статті передбачено, що майно, у набуття якого, крім особистих коштів (майна) одного з подружжя, вкладені спільні кошти (майно) подружжя, є особистим майном, за умови що розмір внеску за рахунок спільних коштів (майна) є меншим за розмір внеску за рахунок особистих коштів (майна).

Зауваження. Вказана норма є дуже спірною, та викличе значну кількість судових спорів на практиці.

Пропозиція: виключити.

26. Щодо статті 1586. Права подружжя на земельну ділянку.

26.1. Частиною першої цієї статті передбачено

1. Земельна ділянка, набута одним з подружжя внаслідок приватизації земельної ділянки, що перебувала у постійному користуванні державних і комунальних сільськогосподарських юридичних осіб, або набута у межах безоплатної передачі із земель державної або комунальної власності в порядку, передбаченому статтею 121 Земельного кодексу України, **або набута внаслідок виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель, що належали колективним сільськогосподарським підприємствам, сільськогосподарським кооперативам, сільськогосподарським акціонерним товариствам на праві колективної власності,** є особистим майном такого з подружжя.

Зауваження: не визначено правовий режим земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) в результаті розпаювання земель колективних сільськогосподарських підприємств

Пропозиція: доповнити норму словами

«або набута внаслідок виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель, що належали колективним сільськогосподарським підприємствам, сільськогосподарським кооперативам, сільськогосподарським акціонерним товариствам на праві колективної власності,».

29. Щодо статті 1587. Право подружжя на частку в статутному капіталі корпоративного товариства.

29.1. Частиною першою цієї статті передбачається, що частка в статутному капіталі корпоративного товариства, яку набуто за період шлюбу, належить до спільного майна подружжя.

Водночас не враховано винятки.

Пропозиція: доповнити винятками.

«1. Частка в статутному капіталі корпоративного товариства, яку набуто за період шлюбу, належить до спільного майна подружжя, **якщо інше не встановлено договором між ними або якщо така частка набувається одним з подружжя у особисту власність з підстав, визначених статтею 1585 цього Кодексу, або за грошові кошти або майно, що належить такому з подружжя на праві особистої власності.**

29.2. Частину 2 та 3 цієї статті доопрацювати з урахуванням винятків та термінології. Врахувати, що частка у статутному капіталі товариства може належати одному з подружжя не тільки на праві спільної сумісної власності, але і на праві особистої власності (успадкована, набута до шлюбу тощо).

29.3. У частині 4 встановити вимогу нотаріального посвідчення згоди на відчуження частки у статутному капіталі товариства, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а не у всіх випадках.

29.4. Частину п'яту викласти в такій редакції

«5. Поділ спільного майна подружжя, яке складає частка у статутному капіталі товариства, здійснюється без згоди інших учасників товариства шляхом укладення договору, який підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.»

30. Щодо статті 1588 проекту. Право на доходи, плоди та продукцію, які походять від особистого майна одного з подружжя.

Нововведенням є зміна позиції про те, що доходи, плоди та продукція, які походять від особистого майна подружжя, набуті за час шлюбу, **належать до спільного майна подружжя.** В той час, як діюча редакція передбачає належність плодів, приплоду або доходу (дивідендів) тому з подружжя, кому воно належить на праві особистої власності. Це ж стосується і дивідендів.

Пропозиція: переглянути такий підхід та залишити діючу редакцію.

31. Щодо статті 1589. Права подружжя на речі для професійних занять або підприємницької діяльності.

Нормою проекту передбачається, що речі для професійних занять **або підприємницької діяльності одного з подружжя, набуті за час шлюбу,** належать до спільного майна подружжя, **якщо іншого не передбачено договором між ними.**

Однак вказана норма не враховує набуття таких речей з інших підстав у особисту власність, як спадщина, дарування, купівля за грошові кошти, що є особистою власністю одного з подружжя тощо. Крім того, використання майна, яке належить одному з подружжя на праві особистої власності, у підприємницькій діяльності не може змінювати правовий статус майна.

Пропозиція: виключити вказану статтю.

32. Щодо статті 1590. Майнові права подружжя.

32.1. Частина перша цієї статті викладена імперативно:

«1. Майнові права, в тому числі права вимоги, майнові права інтелектуальної власності, речеві

права (право очікування, емфітевзис, суперфіцій та інші), набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.»

Ймовірно малось на увазі, що до спільного майна подружжя можуть належати перелічені майнові права. Однак, норма звучить так, що всі перелічені майнові права є спільним майном подружжя, але у ряді випадків вони можуть належати на праві особистої власності.

Пропозиція: доопрацювати норму.

32.2. Частина друга цієї статті вводить новий термін **«носій» майнових прав інтелектуальної власності подружжя.**

«2. Реалізацію, крім розпорядження, майнових прав інтелектуальної власності здійснює той з подружжя, хто є їх носієм.»

Частина друга незрозуміло обмежується лише майновими правами інтелектуальної власності на відміну від частини другої.

Пропозиція: доопрацювати норму враховуючи, що поняття «носій» майнових прав інтелектуальної власності подружжя, за змістом слова не може бути одним, очевидно, що «носіями» - є обое.

32.3. Частиною четвертою цієї статті передбачено, що **«якщо при укладенні одним з подружжя договору, зокрема попереднього договору, договору про наміри, договору про спільну діяльність, не виникає майнове право, але відбувається розпорядження спільним майном подружжя, другий з подружжя має право на компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.»**

Слід зауважити, що при укладенні попереднього договору, договору про наміри не відбувається розпорядження спільним майном подружжя.

Пропозиція:

виключити **попередній договір та договір про наміри.**

33. Щодо статті 1591. Права подружжя на об'єкт незавершеного будівництва.

33.1. Частиною першою цієї статті визначено, що «матеріали, обладнання тощо, набуті під час шлюбу та використані для будівництва (створення майна), належать до спільного майна подружжя».

Однак вказана норма не враховує випадки набуття матеріалів на праві особистої власності (спадщина, дарунок, за особисті кошти, а також якщо договором встановлено інше), імперативно трансформує особисту у спільну сумісну.

Пропозиція: доопрацювати норму.

33.2. Частиною другою цієї статті передбачено, що **«у разі поділу між подружжям матеріалів, обладнання тощо, які були використані в процесі будівництва (створення майна), прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (новоствореного майна) можливе лише за спільною заявою подружжя.»**

Однак, якщо будівельні матеріали були використані для будівництва, то вони перестають існувати, а створюється – об'єкт незавершеного будівництва різного відсотка готовності, і саме ОНБ вже має підлягати поділу між подружжям. Не можна поділити будівельні матеріали, які

перебувають у складі збудованого ОНБ (наприклад: збудували ОНБ подружжя, і замість зареєструвати на нього право власності та поділити, ділять пісок, цеглу, вікна, бетон, панелі тощо, це нонсенс.)

Пропозиція: виключити частину 2.

34. Щодо статті 1596. Управління спільним майном подружжя.

«1. **Подружжя має рівні права на володіння, користування і розпорядження спільним майном та здійснює управління** таким майном за взаємною згодою, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними.

2. Письмову згоду ~~обоє~~ з подружжя надають у разі: **(не тільки письмову але і нотпосвідчену)**

«1) **набуття**, відчуження, **обтяження** або передання у користування спільного нерухомого майна;

2) відчуження, **обтяження** або передання у користування транспортного засобу та іншого цінного рухомого майна;

3) укладення на значну суму договору позики, кредиту, поруки чи надання іншого забезпечення виконання зобов'язань.

3. Згоду подружжя на укладення договору, що підлягає нотаріальному посвідченню, посвідчують нотаріально.

4. Подружжя має право домовитися між собою про порядок управління та користування спільним майном.

5. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, посвідчений нотаріально, зобов'язує **правонаступника** дружини, чоловіка.

6. Якщо один із подружжя розпорядився спільним майном подружжя без згоди другого з подружжя, **така особа має право подати позов про визнання правочину недійсним або про компенсацію вартості такого майна.**»

Об'єднано діючі статтю 63. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності, **статтю 65.** Право подружжя на розпорядження майном, **статтю 66.** Право подружжя на визначення порядку користування майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Вважаємо **діючі норми виписані краще** з наступних підстав.

1. У частині першій - не «подружжя», а «кожен з подружжя».

2. У частині першій правомочності права власності розкрито не як «панування» (Книга 3), а правильно, як «володіння, користування і розпорядження», і «управління тут є зайвим.

3. Частиною другою цієї статті передбачено, що «**письмову згоду обоє з подружжя надають у разі...**»

Однак зовсім незрозумілим є: кому і для чого вони надають письмову згоду **обоє**, якщо як мінімум один з них укладатиме відповідний правочин, то згода надається **другим**. Правочин можу укладатися не одним з подружжя за згодою другого, а **обома з подружжя**, тоді не потрібна ніяка письмова згода обох, адже вона буде виражена у договорі.

Набуття на підставі безоплатного правочину, або за особисті кошти – **відсутня необхідність на це згоди.**

Незрозуміло надання згоди на обтяження, адже обтяження це завжди правочин або договір.

Не зрозуміло яка сума є «значною».

Окрім того, варто зберегти конструкцію «розпоряджаються» без заміни звуженими переліченими випадками.

«5. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, якщо він нотаріально посвідчений, **зобов'язує правонаступника дружини та чоловіка.**».

Відсутнє поняття правонаступника дружини та чоловіка. Чи це спадкоємці, чи це нові власники за правочинами. Зобов'язує до чого?.

Отже, запропонована редакція статті потребує ґрунтовного доопрацювання, створює правову невизначеність, колізії та суперечності з іншими нормами.

До діючих норм вбачається необхідним у разі такої потреби додати «*укладення на значну суму договору позики, кредиту, поруки чи надання іншого забезпечення виконання зобов'язань*», обумовивши поняття «Значну».

Пропозиція: доопрацювати вказану норму взявши за основу та зберігши діючі норми ст.ст. 63, 65,66 СКУ.

Пропозиції редакції

«Стаття 1596. Управління та розпорядження спільним майном подружжя»

1. Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпорядження спільним майном подружжя, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.
2. Дружина, чоловік розпоряджаються спільним майном подружжя за взаємною згодою.
3. При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя.

Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

Для укладення одним із подружжя договорів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово.

Згода на укладення договору, який підлягає нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, має бути нотаріально посвідчена.

4. Договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створює обов'язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.
5. Подружжя має право домовитися між собою про порядок користування спільним майном.
6. Порядок користування нерухомим майном, встановлений нотаріально посвідченим договором є діючим для спадкоємця або спадкоємців дружини та чоловіка.»

35) Щодо статті 1597. Обов'язок інформування

*«1. Кожний із подружжя зобов'язаний інформувати другого з подружжя **про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання, а також** про правочини та інші дії, вчинені щодо управління, користування чи розпорядження спільним майном у тому обсязі, який є необхідним для здійснення другим із подружжя своїх прав і виконання обов'язків.»*

Вбачається надмірним обов'язок «інформувати **про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання**»

36)Щодо статті 1598. Визнання недійсним договору, укладеного одним із подружжя без згоди другого з подружжя.

Виключити частину третю, все майно є «особливо цінним» для подружжя, як питання доходить до суду.

**37) Щодо статті 1603. Право подружжя на поділ їхнього спільного майна
Зауваження**

Виключити слова «ПІСЛЯ припинення юридичного режиму спільності майна», оскільки тоді вже нема що ділити.

Пропозиція 1

Об'єднати частини 1 та 2 в одну норму.

Що подружжю укладати: поділ чи виділ, можуть визначити лише вони.

Ці договори можуть бути укладені як до, так і після припинення юр режиму

І поділ також. Передбачення у цій частині лише виділу заблокує можливість подружжя поділити майно під час дії юр режиму майна

Пропозиція 2.

Виключити у частині 2. ~~« за умови що такий договір не спрямовано на порушення прав та інтересів третіх осіб.»~~

Пропозиція 3. НОВА редакції частини 1 статті «Стаття 1603. Право подружжя на поділ їхнього спільного майна

1. Подружжя має право укласти договір про поділ їхнього спільного майна або виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна.

38) Щодо статті 1608. Зміст шлюбного договору.

38.1. Виключити положення частини 4 та 5

~~«4. Шлюбний договір не може прийняти або змінювати юридичний режим спільності майна подружжя на сімейне житло та речі домашнього вжитку.~~

~~5. Шлюбний договір не може позбавляти одного з подружжя права користування сімейним житлом чи звужувати права дитини на таке житло, але може визначати порядок користування сімейним житлом, за умови дотримання інтересів кожного з подружжя та найкращих інтересів дитини.»~~

38.2. Зберегти частини 4,5 діючої норми

«4. Шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невикладне матеріальне становище.

5. За шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.» (інакше відбудеться підміна поділу)

39) Щодо статті 1615. Право на відмову від шлюбного договору.

Виключити цю статтю або викласти в іншій редакції.

Виключити цю статтю адже є розірвання за взаємною згодою.

Відмова від шлюбного договору не має здійснюватися заявою, - **це має бути договірний порядок як для усіх договорів.** На сьогодні ця норма спірна і дуже рідко правильно застосовується.

Зберегти в інших нормах право вибору подружжя щодо моменту припинення прав та обов'язків за шлюбним договором.

Припинення прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором, з моменту його укладення, не завжди відповідатиме волі подружжя, адже це не є визнанням його недійсним.

Це добровільне рішення і подружжя може самостійно визначити наслідки в договорі про відмову від шлюбного договору. Відтак, більш доцільним є припинення прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором, з моменту укладення договору про відмову від шлюбного договору

Пропозиція

викласти частину в наступній редакції:

«1. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору шляхом його розірвання за взаємною згодою.

Права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту з моменту укладення договору про відмову від шлюбного договору».

40)Щодо статті 1620. Управління майном дитини

1. Батьки або опікун управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те уповноваження. Батьки або опікун зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.

Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.

2. Батьки або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування:

1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;

2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини;

3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їхня малолітня дитина; відчуження (у тому числі у спосіб продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного,

членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, об'єднання, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їхня малолітня дитина.

Правочин, **«за яким батьки малолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх малолітня дитина, а також» (доповнити)** за яким малолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування.

3. Батьки або піклувальник мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, визначених **частиною другою цієї статті**, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Правочин, **«за яким батьки неповнолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх неповнолітня дитина, а також «(доповнити)** за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.

4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надає орган опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження **(забезпечення) (замінити)** права дитини на житло.

5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:

1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 1557 цього Кодексу;

2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 1563 цього Кодексу;

3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 1558 цього Кодексу;

4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;

5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;

б) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);

7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення правомірних інтересів дитини.

6. При вчиненні одним із батьків правочину щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового. На вчинення одним із батьків правочинів, визначених частиною другою цієї статті, має бути письмова нотаріально посвідчена згода другого з батьків.

Якщо один із батьків захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо його осідок невідомий, правочини, зазначені у частині другій цієї статті, можуть бути вчинені без його згоди.

7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо іншого не встановлено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, може вирішувати орган опіки та піклування або суд.

8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.

9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй майнову шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.

10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлює Кабінет Міністрів України.»

З'ясувати чи можна від імені малолітньої дитини взагалі дарувати майно. Оскільки слово «дарування» майна дитини у переліку до цього підводить.

Доповнити пункт 3, частини другої та абзац другий частини третьої словами

Правочин, «за яким батьки неповнолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх неповнолітня дитина, а також» (доповнити) за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.

41) Щодо статті 1652. Припинення права на аліменти на дитину через набуття права власності на нерухоме майно.

Доопрацювати статтю неповнолітні підписують цей договір та є його учасником оскільки набувають майно у власність..

Додати положення:

" Якщо дитина досягла чотирнадцяти років, вона бере участь в укладенні цього договору.»

Атакож передбачити можливість укладення такого договору, якщо дитина почергово проживає з обома батьками.

42)Щодо переважного права на усиновлення

Важливо додати можливість батькам **право складати особисте розпорядження** на випадок смерті про визначення осіб, які мають переважне право на усиновлення шляхом складання особистого розпорядження, яке посвідчується нотаріально.

43) Щодо статті 1668. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини

Виправити «засвідчена нотаріально» на «посвідчена нотаріально».

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	КНИГА ШОСТА ПРАВО СІМЕЙНЕ	
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	Розділ XIII. ЗАСАДИ СІМЕЙНОГО ПРАВА. ЮРИДИЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБУ	
Глава 1 СІМ'Я. РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН	Глава 93. Загальні приписи сімейного права	
Стаття 1. Завдання Сімейного кодексу України 1. Сімейний кодекс України визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів. 2. Регулювання сімейних відносин здійснюється цим Кодексом з метою: зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб; утвердження почуття обов'язку перед батьками, дітьми та іншими членами сім'ї; побудови сімейних відносин на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові та поваги, взаємодопомоги і підтримки;	<i>Виключено</i>	

<p>забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку.</p>		
<p>Стаття 2. Учасники сімейних відносин, які регулює Сімейний кодекс України</p> <p>1. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, між батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, між матір'ю та батьком дитини щодо її виховання, розвитку та утримання.</p> <p>2. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між бабою, дідом, прабабою, прадідом та внуками, правнуками, рідними братами та сестрами, мачухою, вітчимом та падчеркою, пасинком.</p> <p>3. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та (або) майнові відносини між іншими членами сім'ї, визначеними у ньому.</p> <p>4. Сімейний кодекс України не регулює сімейні відносини між двоюрідними братами та сестрами, тіткою,</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>дядьком та племінницею, племінником і між іншими родичами за походженням.</p>		
<p>Стаття 3. Сім'я 1. Сім'я є первинним та основним осередком суспільства. 2. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає. 3. Права члена сім'ї має одинока особа. 4. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.</p>	<p>Стаття 1472. Сім'я 1. Сім'я є природним та основним осередком суспільства. 2. Сім'ю створюють на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення та інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також на інших підставах, що не заборонені законом і відповідають доброзвичайності. 3. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки. Членами сім'ї є подружжя, батьки та діти, усиновлювачі та усиновлені, діти та особи, які взяли дітей на виховання у сім'ю, а також інші родичі за походженням, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки. Подружжя, малолітні, неповнолітні діти та батьки є сім'єю, також якщо вони у зв'язку з навчанням,</p>	

	<p>роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно.</p>	
<p>Стаття 21. Поняття шлюбу 1. Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. 2. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя. 3. Релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану.</p>	<p>Стаття 1473. Шлюб 1. Шлюбом є сімейний союз жінки і чоловіка, який зареєстровано у встановленому законом порядку.</p>	<p>Не виключати частину 2. 2. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1474. Фактичний сімейний союз 1. Фактичним сімейним союзом визнають проживання жінки і чоловіка однією сім'єю без реєстрації шлюбу, якщо вони не перебувають в іншому шлюбі.</p>	<p>Виключити «В іншому» зайве.</p>

	<p>2. Особа може одночасно перебувати лише в одному фактичному сімейному союзі.</p> <p>3. У фактичному сімейному союзі не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення, рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра, двоюрідні брат і сестра, рідні тітка, дядько і племінник, племінниця.</p> <p>4. На відносини у фактичному сімейному союзі поширюють приписи глав 102, 105 і 106 цього Кодексу.</p> <p>5. Особи, які перебувають у фактичному сімейному союзі, можуть врегулювати договором свої аліментні та майнові відносини іншим чином.</p>	
<p>Стаття 4. Право особи на сім'ю</p> <p>1. Особа, яка досягла шлюбного віку, має право на створення сім'ї.</p> <p>У випадках, передбачених частиною другою статті 23 цього Кодексу, сім'ю може створити особа, яка не досягла шлюбного віку.</p> <p>2. Сім'ю може створити особа, яка народила дитину, незалежно від віку.</p> <p>3. Кожна особа має право на проживання в сім'ї.</p> <p>Особа може бути примусово ізольована від сім'ї лише у</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>випадках і в порядку, встановлених законом.</p> <p>4. Кожна особа має право на повагу до свого сімейного життя.</p>		
<p>Стаття 5. Державна охорона сім'ї</p> <p>1. Держава охороняє сім'ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім'ї.</p> <p>2. Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері та батька, матеріально і морально заохочує і підтримує материнство та батьківство.</p> <p>3. Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.</p> <p>4. Держава бере під свою охорону кожную дитину-сироту і дитину, позбавлену батьківського піклування.</p> <p>5. Ніхто не може зазнавати втручання в його сімейне життя, крім випадків, встановлених Конституцією України.</p>	<p>Стаття 1475. Державна охорона сім'ї</p> <p>1. Держава охороняє сім'ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім'ї та шлюбу.</p> <p>2. Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері і батька, матеріально та морально заохочує і підтримує материнство та батьківство.</p> <p>3. Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.</p> <p>4. Держава бере під свою охорону кожную дитину-сироту і дитину, позбавлену батьківського піклування.</p> <p>5. Ніхто не може зазнавати втручання в його сімейне життя, крім випадків, встановлених Конституцією України.</p> <p>6. Сімейні відносини регулюють лише у тій частині, в якій це допустимо і можливо з точки зору інтересів</p>	

	<p>учасників сімейних відносин та інтересів суспільства. 7. Сімейні відносини регулюють з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім'ї.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1476. Найкращі інтереси дитини 1. При вирішенні будь-якого питання стосовно дитини члени сім'ї, інші особи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суд керуються найкращими інтересами дитини та враховують: 1) вік, стан здоров'я та будь-які особливості дитини; 2) матеріальні, освітні, психологічні, емоційні та інші потреби дитини з урахуванням її віку та розвитку; 3) думку дитини, якщо вона може її висловити; 4) можливий вплив на дитину будь-яких змін та обставин; 5) характер відносин дитини з іншими членами сім'ї – якщо питання стосується таких відносин. 2. Усі питання щодо дитини компетентні органи вирішують невідкладно, захищаючи інтереси та права дитини. Якщо неможливо невідкладно вирішити такі</p>	<p>Доповнити словом «нотаріуси» Стаття 1476. Найкращі інтереси дитини 1. При вирішенні будь-якого питання стосовно дитини члени сім'ї, інші особи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, нотаріуси, суд керуються найкращими інтересами дитини та враховують:</p> <p>Пропозиція: доповнити статтю такими частинами: "4. Держава забезпечує дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю. 5. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого розгляду, процесу, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган.</p> <p>Пропозиція: частину третю (з перенумерацією шосту) викласти у такій редакції: «6. Кожна дитина, яка досягла чотирнадцяти років, у межах, встановлених цим Кодексом, має право на самостійну реалізацію своїх</p>

	<p>питання, строк їхнього розгляду має бути розумним задля забезпечення найкращих інтересів дитини.</p> <p>3. Кожна дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на безпосереднє звернення до суду за захистом своїх цивільних прав або цивільних інтересів.</p>	<p>прав та інтересів, участь у відносинах, що її стосуються, та на безпосереднє звернення до суду та інших органів за захистом своїх прав або інтересів".</p>
<p>Стаття 6. Дитина</p> <p>1. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття.</p> <p>2. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.</p> <p>Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 7. Загальні засади регулювання сімейних відносин</p> <p>1. Сімейні відносини регулюються цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами. Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері сімейних відносин регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей,</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

визначених цим Кодексом.

2. Сімейні відносини можуть бути врегульовані за домовленістю (договором) між їх учасниками.

3. Сімейні відносини регулюються лише у тій частині, у якій це є допустимим і можливим з точки зору інтересів їх учасників та інтересів суспільства.

4. Регулювання сімейних відносин здійснюється з урахуванням права на таємницю особистого життя їх учасників, їхнього права на особисту свободу та недопустимості свавільного втручання у сімейне життя.

5. Учасник сімейних відносин не може мати привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, статі, політичних, релігійних та інших переконань, етнічного та соціального походження, матеріального стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками.

6. Жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї.

7. Дитина має бути забезпечена можливістю здійснення її прав, установлених Конституцією України, Конвенцією

<p>про права дитини, іншими міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.</p> <p>8. Регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім'ї.</p> <p>9. Сімейні відносини регулюються на засадах справедливості, добросовісності та розумності, відповідно до моральних засад суспільства.</p> <p>10. Кожен учасник сімейних відносин має право на судовий захист.</p>		
<p>Стаття 8. Застосування до регулювання сімейних відносин Цивільного кодексу України</p> <p>1. Якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані цим Кодексом, вони регулюються відповідними нормами Цивільного кодексу України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 9. Регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) сторін</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	

1. Подружжя, батьки дитини, батьки та діти, інші члени сім'ї та родичі, відносини між якими регулює цей Кодекс, можуть врегулювати свої відносини за домовленістю (договором), якщо це не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства.

2. Особи, які проживають однією сім'єю, а також родичі за походженням, відносини яких не врегульовані цим Кодексом, можуть врегулювати свої сімейні (родинні) відносини за договором, який має бути укладений у письмовій формі. Такий договір є обов'язковим до виконання, якщо він не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів України та моральним засадам суспільства.

Стаття 10. Застосування аналогії закону та аналогії права

1. Якщо певні сімейні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами або домовленістю (договором) сторін, до них застосовуються норми цього Кодексу, які регулюють подібні відносини (аналогія закону).

<p>2. Якщо до регулювання сімейних відносин неможливо застосувати аналогію закону, вони регулюються відповідно до загальних засад сімейного законодавства (аналогія права).</p>		
<p>Стаття 11. Врахування звичаїв при вирішенні судом сімейних спорів 1. При вирішенні сімейного спору суд за заявою заінтересованої сторони може врахувати місцевий звичай, а також звичай національної меншини, до якої належать сторони або одна з них, якщо вони не суперечать вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 12. Обчислення строків, встановлених у цьому Кодексі 1. Строки, встановлені у цьому Кодексі, обчислюються відповідно до Цивільного кодексу України.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 13. Міжнародні договори України 1. Частиною національного сімейного законодавства України є міжнародні договори, що регулюють сімейні</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>відносини, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.</p> <p>2. Якщо в міжнародному договорі України, укладеному в установленому порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом сімейного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.</p>		
<p>Глава 2 ЗДІЙСНЕННЯ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ СІМЕЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗАХИСТ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 14. Здійснення сімейних прав</p> <p>1. Сімейні права є такими, що тісно пов'язані з особою, а тому не можуть бути передані іншій особі.</p> <p>2. Якщо дитина або особа, дієздатність якої обмежена, не може самостійно здійснювати свої права, ці права здійснюють батьки, опікун або самі ці особи за допомогою батьків чи піклувальника.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 15. Виконання сімейних обов'язків</p> <p>1. Сімейні обов'язки є такими, що тісно пов'язані з</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>особою, а тому не можуть бути перекладені на іншу особу.</p> <p>2. Якщо особа визнана недієздатною, її сімейний обов'язок особистого немайнового характеру припиняється у зв'язку з неможливістю його виконання.</p> <p>Майновий обов'язок недієздатної особи за її рахунок виконує опікун.</p> <p>3. Якщо в результаті психічного розладу, тяжкої хвороби або іншої поважної причини особа не може виконувати сімейного обов'язку, вона не вважається такою, що ухиляється від його виконання.</p> <p>4. Невиконання або ухилення від виконання сімейного обов'язку може бути підставою для застосування наслідків, встановлених цим Кодексом або домовленістю (договором) сторін.</p>		
<p>Стаття 16. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків</p> <p>1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім,</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків.</p>		
<p>Стаття 17. Надання органом опіки та піклування допомоги особам у здійсненні ними своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків</p> <p>1. Орган опіки та піклування надає допомогу особі у здійсненні нею своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків в обсязі та в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 18. Захист сімейних прав та інтересів</p> <p>1. Кожен учасник сімейних відносин, який досяг чотирнадцяти років, має право на безпосереднє звернення до суду за захистом свого права або інтересу.</p> <p>2. Суд застосовує способи захисту, які встановлені законом або домовленістю (договором) сторін.</p> <p>Способами захисту сімейних прав та інтересів зокрема є:</p> <p>1) встановлення правовідношення;</p> <p>2) примусове виконання добровільно не виконаного обов'язку;</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>3) припинення правовідношення, а також визнання його недійсним, скасування;</p> <p>4) припинення дій, які порушують сімейні права;</p> <p>5) відновлення правовідношення, яке існувало до порушення права;</p> <p>6) відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо це передбачено цим Кодексом або договором;</p> <p>7) зміна правовідношення;</p> <p>8) визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.</p>		
<p>Стаття 19. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів</p> <p>1. У випадках, передбачених цим Кодексом, особа має право на попереднє звернення за захистом своїх сімейних прав та інтересів до органу опіки та піклування.</p> <p>2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів від часу його винесення особа не звернулася за захистом своїх прав або</p>	<p>Стаття 1477. Участь органу опіки та піклування у захисті прав та інтересів сім'ї</p> <p>1. У випадках, визначених цим Кодексом, орган опіки та піклування сприяє захисту прав та інтересів сім'ї, а також надає допомогу у здійсненні сімейних прав і виконанні обов'язків.</p> <p>2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів з дня його</p>	

інтересів до суду, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу.

3. Звернення за захистом до органу опіки та піклування не позбавляє особу права на звернення до суду.

У разі звернення з позовом до суду орган опіки та піклування припиняє розгляд поданої йому заяви.

4. При розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування, представленого належною юридичною особою.

5. Орган опіки та піклування подає суду письмовий

ухвалення особа не звернулася за захистом своїх прав або інтересів до суду, крім випадків, визначених частиною четвертою статті 1555 і частиною другою статті 1563 цього Кодексу.

3. Звернення особи за захистом своїх прав або інтересів до органу опіки та піклування не позбавляє її права на звернення до суду.

У разі звернення особи до суду орган опіки та піклування зупиняє розгляд заяви, поданої такою особою.

4. При розгляді судом спорів щодо розподілу батьківської відповідальності, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, які виникають між батьками або іншими родичами дитини, орган опіки та піклування сприяє суду у встановленні обставин відповідної справи у спосіб надання акта обстеження умов проживання дитини, визначення думки дитини тощо.

<p>висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.</p> <p>6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.</p>	<p>5. При розгляді судом справ, визначених частиною четвертою цієї статті, які виникають за заявою дитини, органу державної влади або органу місцевого самоврядування, а також справ про виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання дитини такою, яка втратила право користування житловим приміщенням, скасування усиновлення та визнання його недійсним орган опіки та піклування подає до суду письмовий висновок щодо вирішення справи на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, що стосуються справи.</p> <p>6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування з підстав, що мають істотне значення з урахуванням приписів статті 1476 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 20. Застосування позовної давності до вимог, що впливають із сімейних відносин</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. До вимог, що впливають із сімейних відносин, позовна давність не застосовується, крім випадків, передбачених частиною другою статті 72, частиною другою статті 129, частиною третьою статті 138, частиною третьою статті 139 цього Кодексу.</p> <p>2. У випадках, передбачених частиною першою цієї статті, позовна давність застосовується судом відповідно до Цивільного кодексу України, якщо інше не передбачено цим Кодексом.</p>		
<p>Глава 3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ Стаття 23. Право на шлюб</p> <p>1. Право на шлюб мають особи, які досягли шлюбного віку.</p> <p>2. За заявою особи, яка досягла шістнадцяти років, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам.</p>	<p>Глава 94. Загальні приписи про шлюб Стаття 1478. Право на шлюб 1. Право на шлюб мають особи, які досягли шлюбного віку. 2. За заявою особи, яка досягла шістнадцятирічного віку, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам.</p>	
<p>Стаття 22. Шлюбний вік</p> <p>1. Шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлюється у вісімнадцять років.</p> <p>2. Особи, які бажають зареєструвати шлюб, мають</p>	<p>Стаття 1479. Шлюбний вік 1. Шлюбний вік для жінки та чоловіка становить вісімнадцять років. 2. Особи, які бажають зареєструвати шлюб, мають</p>	

<p>досягти шлюбного віку на день реєстрації шлюбу.</p>	<p>досягти шлюбного віку на день реєстрації шлюбу.</p>	
<p>Стаття 24. Добровільність шлюбу 1. Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки та чоловіка. Примушування жінки та чоловіка до шлюбу не допускається. 2. Реєстрація шлюбу з особою, яка визнана недієздатною, а також з особою, яка з інших причин не усвідомлювала значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, має наслідки, встановлені статтями 38-40 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1480. Добровільність шлюбу 1. Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка. Примушування жінки або чоловіка до шлюбу заборонено. 2. Реєстрація шлюбу з особою, яка визнана недієздатною, а також з особою, яка з інших причин не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними, має наслідки, встановлені статтями 1494–1496 цього Кодексу. 3. Примушування до збереження шлюбних відносин, зокрема примушування до вступу у статевий зв'язок із застосуванням фізичного або психологічного насильства, є порушенням права дружини, чоловіка на свободу та особисту недоторканність і має наслідки, встановлені законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1481. Право на припинення шлюбних відносин 1. Кожний із подружжя має право припинити шлюбні відносини. 2. Примушування до припинення шлюбних відносин може мати наслідки, встановлені законом.</p>	
<p>Стаття 25. Одношлюбність</p>	<p>Стаття 1482. Одношлюбність</p>	

<p>1. Жінка та чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі.</p> <p>2. Жінка та чоловік мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу.</p>	<p>1. Жінка і чоловік одночасно можуть перебувати лише в одному шлюбі.</p> <p>2. Жінка і чоловік мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу.</p>	
<p>Стаття 26. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою</p> <p>1. У шлюбі між собою не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення.</p> <p>2. У шлюбі між собою не можуть перебувати рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра. Повнорідними є брати і сестри, які мають спільних батьків. Неповнорідними є брати і сестри, які мають спільну матір або спільного батька.</p> <p>3. У шлюбі між собою не можуть перебувати двоюрідні брат та сестра, рідні тітка, дядько та племінник, племінниця.</p> <p>4. За рішенням суду може бути надане право на шлюб між рідною дитиною усиновлювача та усиновленою ним дитиною, а також між дітьми, які були усиновлені ним.</p> <p>5. У шлюбі між собою не можуть бути усиновлювач та усиновлена ним дитина.</p>	<p>Стаття 1483. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою</p> <p>1. У шлюбі між собою не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення.</p> <p>2. У шлюбі між собою не можуть перебувати рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра. Повнорідними є брат і сестра, які мають спільних батьків. Неповнорідними є брат і сестра, які мають спільну матір або спільного батька.</p> <p>3. У шлюбі між собою не можуть перебувати двоюрідні брат і сестра, рідні тітка, дядько і племінник, племінниця.</p> <p>4. Право на шлюб між рідною дитиною усиновлювача та усиновленою ним дитиною, а також між дітьми, які були усиновлені ним, може бути надано на підставі рішення суду.</p> <p>5. У шлюбі між собою не можуть бути усиновлювач та усиновлена ним дитина.</p>	

<p>Шлюб між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною може бути зареєстровано лише в разі скасування усиновлення</p>	<p>Шлюб між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною може бути зареєстровано лише в разі скасування усиновлення.</p>	
<p>Глава 4 ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ШЛЮБУ</p>	<p>Глава 95. Державна реєстрація шлюбу</p>	
<p>Стаття 27. Значення державної реєстрації шлюбу 1. Державна реєстрація шлюбу встановлена для забезпечення стабільності відносин між жінкою та чоловіком, охорони прав та інтересів подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства. 3. Державна реєстрація шлюбу засвідчується Свідоцтвом про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.</p>	<p>Стаття 1484. Значення державної реєстрації шлюбу 1. Державну реєстрацію шлюбу встановлено для забезпечення стабільності відносин між жінкою і чоловіком, охорони прав та інтересів кожного з подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства. 2. Державну реєстрацію шлюбу проводить орган державної реєстрації актів цивільного стану. 3. Державну реєстрацію шлюбу засвідчує свідоцтво про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.</p>	
<p>Стаття 28. Заява про реєстрацію шлюбу 1. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу,</p>	<p>Стаття 1485. Заява про реєстрацію шлюбу 1. Жінка та чоловік подають заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, є</p>	

<p>вважаються нареченими.</p> <p>2. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком особисто.</p> <p>3. Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.</p> <p>4. Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу трьох місяців від дня її подання.</p>	<p>нареченими.</p> <p>2. Заяву про реєстрацію шлюбу подають жінка і чоловік особисто.</p> <p>3. Якщо жінка та/або чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально посвідчену, може подати їхній представник. Повноваження представника посвідчують нотаріально.</p> <p>4. Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу трьох місяців з дня її подання.</p>	
<p>Стаття 29. Ознайомлення наречених з їхніми правами та обов'язками</p> <p>1. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов'язаний ознайомити наречених з їхніми правами та обов'язками як майбутніх подружжя і батьків та попередити про відповідальність за приховання перешкод до реєстрації шлюбу.</p>	<p>Стаття 1486. Ознайомлення наречених з їхніми правами і обов'язками</p> <p>1. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов'язаний ознайомити наречених з їхніми правами і обов'язками як майбутнього подружжя і батьків та попередити про відповідальність за приховування перешкод до реєстрації шлюбу, визначених статтею 1483 цього Кодексу.</p>	

<p>Стаття 30. Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я. 2. Держава забезпечує створення умов для медичного обстеження наречених. 3. Порядок здійснення медичного обстеження наречених встановлює Кабінет Міністрів України. 4. Результати медичного обстеження є таємницею і повідомляються лише нареченим. 5. Приховування відомостей про стан здоров'я одним з наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного або психічного здоров'я іншого нареченого чи їхніх нащадків, може бути підставою для визнання шлюбу недійсним. 	<p>Стаття 1487. Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я. 2. Держава забезпечує створення умов для медичного обстеження наречених. 3. Порядок проведення медичного обстеження наречених встановлює Кабінет Міністрів України. 4. Результати медичного обстеження є таємницею і повідомляються лише нареченим. 5. Приховування відомостей про стан свого здоров'я одним із наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного або психічного здоров'я другого нареченого чи їхніх нащадків, може бути підставою для визнання шлюбу недійсним. 	
<p>Стаття 31. Зобов'язання наречених у разі відмови від вступу в шлюб</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Особа, яка відмовилася від шлюбу, зобов'язана відшкодувати другій стороні затрати, що були нею понесені у зв'язку з приготуванням до реєстрації шлюбу та весілля. 	<p>Стаття 1488. Заручини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зарученими є особи, які усно або письмово надали взаємну обіцянку укласти шлюб. Заручини проводять в урочистій обстановці або за звичаєм. Зарученими можуть бути жінка і чоловік, які досягли 	

Такі затрати не підлягають відшкодуванню, якщо відмова від шлюбу була викликана протиправною, аморальною поведінкою нареченої, нареченого, прихованням нею, ним обставин, що мають для того, хто відмовився від шлюбу, істотне значення (тяжка хвороба, наявність дитини, судимість тощо).

4. У разі відмови від шлюбу особи, яка одержала подарунок у зв'язку з майбутнім шлюбом, договір дарування за вимогою дарувальника може бути розірваний судом.

У разі розірвання договору особа зобов'язана повернути річ, яка була їй подарована, а якщо вона не збереглася - відшкодувати її вартість.

шлюбного віку або яким за рішенням суду надано право на шлюб.

2. Заручені набувають статусу наречених з дня подання заяви про реєстрацію шлюбу.

3. Заручини не створюють обов'язку укладення шлюбу.

4. Особа, яка відмовилася від укладення шлюбу після заручин, зобов'язана відшкодувати другій стороні витрати, здійснені нею у зв'язку з приготуванням до шлюбу та весілля, а також компенсувати моральну шкоду.

Такі витрати не підлягають відшкодуванню, якщо відмову від укладення шлюбу зумовлено протиправною та/або аморальною поведінкою зарученої (нареченої) особи та/або прихованням обставин, що мають для особи, яка відмовилася від укладення шлюбу, істотне значення (тяжка хвороба, наявність дитини, судимості, зміна статі, перебування у фактичному сімейному союзі, попередній шлюб тощо).

5. У разі відмови від укладення шлюбу особи, яка

	<p>одержала подарунок у зв'язку з майбутнім укладенням шлюбу, договір дарування за вимогою дарувальника може бути розірвано за рішенням суду.</p>	
	<p>У разі розірвання договору дарування особа зобов'язана повернути річ, що була їй подарована, а якщо така річ не збереглася – відшкодувати її вартість.</p>	
<p>Стаття 32. Час реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку. 2. У разі вагітності нареченої, народження нею дитини, а також якщо є безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, шлюб реєструється у день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця. 3. Якщо є відомості про наявність перешкод до реєстрації шлюбу, керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану може відкласти реєстрацію шлюбу, але не</p>	<p>Стаття 1489. Час реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструють після спливу одного місяця з дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу такого строку. 2. У разі вагітності нареченої, народження нею дитини, а також якщо існує безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, шлюб реєструється у день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця. 3. Якщо є відомості про наявність перешкод до укладення шлюбу, керівник органу державної реєстрації</p>	

<p>більш як на три місяці. Рішення про таке відкладення може бути оскаржене до суду.</p>	<p>актів цивільного стану може відкласти реєстрацію шлюбу, але не більш як на три місяці. Рішення про відкладення реєстрації шлюбу може бути оскаржено до суду.</p>	
<p>Стаття 33. Місце реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструється у приміщенні органу державної реєстрації актів цивільного стану. За заявою наречених реєстрація шлюбу проводиться в урочистій обстановці. 2. За заявою наречених реєстрація шлюбу може відбутися за місцем їхнього проживання, за місцем надання стаціонарної медичної допомоги або в іншому місці, якщо вони не можуть з поважних причин прибути до органу державної реєстрації актів цивільного стану.</p>	<p>Стаття 1490. Місце реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструють у приміщенні органу державної реєстрації актів цивільного стану. За заявою наречених реєстрацію шлюбу проводять в урочистій обстановці. 2. За заявою наречених реєстрація шлюбу може бути проведена за їхнім осідком (місцем проживання), за місцем надання стаціонарної медичної допомоги або в іншому місці, якщо вони з поважних причин не можуть прибути до органу державної реєстрації актів цивільного стану.</p>	
<p>Стаття 34. Реєстрація шлюбу в присутності нареченої та нареченого 1. Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою. 2. Реєстрація шлюбу через представника не допускається.</p>	<p>Стаття 1491. Реєстрація шлюбу у присутності нареченої та нареченого 1. Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою. 2. Реєстрацію шлюбу через представника заборонено. 3. Шлюб, зареєстрований за відсутності нареченої та/або нареченого, є неукладеним. Запис про такий</p>	

	<p>шлюб в органі державної реєстрації актів цивільного стану скасовують за рішенням суду, ухваленим за заявою заінтересованої особи.</p>	
<p>Стаття 35. Право на вибір прізвища при реєстрації шлюбу</p> <p>1. Наречені мають право обрати прізвище одного з них як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбними прізвищами.</p> <p>2. Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої. Якщо вони обоє бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначається з якого прізвища воно буде починатися.</p> <p>Складення більше двох прізвищ не допускається, якщо інше не випливає із звичаю національної меншини, до якої належить наречена і (або) наречений.</p> <p>3. Якщо на момент реєстрації шлюбу прізвище нареченої, нареченого вже є подвійним, вона, він має право замінити одну із частин свого прізвища на прізвище другого.</p>	<p>Стаття 1492. Право на вибір прізвища у зв'язку з реєстрацією шлюбу</p> <p>1. Наречені мають право обрати прізвище одного з них як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбним прізвищем.</p> <p>2. Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої. Якщо вони обоє бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначають перше прізвище у подвійному прізвищі.</p> <p>Складення більше двох прізвищ не допускають, якщо іншого не впливає із звичаю національної меншини, до якої належить наречена та/або наречений.</p> <p>3. Якщо на момент реєстрації шлюбу прізвище нареченої, нареченого вже є подвійним, така особа має право замінити одну із частин свого прізвища на прізвище нареченого, нареченої.</p>	
<p>Стаття 36. Правові наслідки шлюбу</p>	<p>Стаття 1493. Юридичні наслідки шлюбу</p>	

<p>1. Шлюб є підставою для виникнення прав та обов'язків подружжя.</p> <p>2. Шлюб не може бути підставою для надання особі пільг чи переваг, а також для обмеження її прав та свобод, які встановлені Конституцією і законами України.</p>	<p>1. Шлюб є підставою для виникнення прав і обов'язків подружжя.</p> <p>2. Шлюб не може бути підставою для надання особі пільг чи переваг, а також для обмеження її прав або свобод, встановлених Конституцією України або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 37. Правозгідність шлюбу</p> <p>1. Шлюб є правозгідним, крім випадків, встановлених частинами першою - третьою статті 39 цього Кодексу, а також якщо він не визнаний недійсним за рішенням суду.</p> <p>Глава 5 НЕДІЙСНІСТЬ ШЛЮБУ</p>	<p><i>Виключено</i></p> <p>Глава 96. Недійсність шлюбу</p>	<p>Зберегти норму про правозгідність шлюбу.</p> <p>1. Шлюб є правозгідним, крім випадків, встановлених, а також якщо він не визнаний недійсним за рішенням суду.</p>
<p>Стаття 38. Підстави недійсності шлюбу</p> <p>1. Підставою недійсності шлюбу є порушення вимог, встановлених статтями 22, 24-26 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1494. Підстави недійсності шлюбу</p> <p>1. Підставою для визначення шлюбу недійсним є порушення вимог, встановлених статтями 1479, 1481–1483 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 39. Шлюб, який є недійсним</p> <p>1. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.</p> <p>2. Недійсним є шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними</p>	<p>Стаття 1495. Недійсний шлюб</p> <p>1. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.</p> <p>2. Недійсним є шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між</p>	

братом і сестрою.

3. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною.

4. За заявою особи орган державної реєстрації припиняє (визнає недійсною) дію актового запису про шлюб, зареєстрований з особами, зазначеними у частинах першій - третій цієї статті.

5. Якщо шлюб зареєстровано з особою, яка вже перебуває у шлюбі, то в разі припинення попереднього шлюбу до припинення (визнання недійсною) дії актового запису щодо повторного шлюбу повторний шлюб стає дійсним з моменту припинення попереднього шлюбу.

6. Дія актового запису про шлюб припиняється (визнається недійсною) незалежно від смерті осіб, з якими було зареєстровано шлюб (частини перша - третя цієї статті), а також від розірвання цього шлюбу.

рідними (повнорідними, неповнорідними) братом і сестрою.

3. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною.

4. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка змінила стать.

5. За заявою заінтересованої особи орган державної реєстрації актів цивільного стану припиняє (визнає недійсною) дію актового запису про шлюб, зареєстрований з особами, визначеними частинами першою – четвертою цієї статті.

6. Якщо шлюб зареєстровано з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі, у разі припинення попереднього шлюбу до припинення (визнання недійсною) дії актового запису щодо повторного шлюбу такий шлюб стає дійсним з моменту припинення попереднього шлюбу.

7. Дію актового запису про шлюб припиняють (визнають недійсною) безвідносно до настання смерті осіб, з якими зареєстровано такий шлюб (частини перша – четверта цієї статті), а також до розірвання такого

	<p>шлюбу.</p>	
<p>Стаття 40. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду</p> <p>1. Шлюб визнається недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований без вільної згоди жінки або чоловіка. Згода особи не вважається вільною, зокрема, тоді, коли в момент реєстрації шлюбу вона страждала тяжким психічним розладом, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння, в результаті чого не усвідомлювала сповна значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, або якщо шлюб було зареєстровано в результаті фізичного чи психічного насильства.</p> <p>2. Шлюб визнається недійсним за рішенням суду у разі його фіктивності. Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою та чоловіком або одним із них без наміру створення сім'ї та набуття прав та обов'язків подружжя.</p> <p>3. Шлюб не може бути визнаний недійсним, якщо на момент розгляду справи судом відпали обставини, які</p>	<p>Стаття 1496. Шлюб, який визнано недійсним за рішенням суду</p> <p>1. Шлюб визнають недійсним за рішенням суду, якщо його зареєстровано без вільної згоди жінки або чоловіка. Згоду особи не вважають вільною, зокрема, якщо в момент реєстрації шлюбу особа страждала на тяжкий психічний розлад, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння, внаслідок чого не усвідомлювала значення своєї поведінки та/або не могла керувати нею, або якщо шлюб зареєстровано внаслідок фізичного або психологічного насильства.</p> <p>2. Шлюб визнають недійсним за рішенням суду у разі його фіктивності. Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою в чоловіком або одним із них без наміру створення сім'ї та набуття прав і обов'язків подружжя.</p> <p>3. Шлюб не може бути визнано недійсним, якщо на момент розгляду справи судом відпали обставини, які засвідчували відсутність згоди особи на шлюб або її</p>	

<p>засвідчували відсутність згоди особи на шлюб або її небажання створити сім'ю.</p>	<p>небажання створити сім'ю.</p>	
<p>Стаття 41. Шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду</p> <p>1. Шлюб може бути визнаний недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований:</p> <p>1) між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною з порушенням вимог, встановлених частиною п'ятою статті 26 цього Кодексу;</p> <p>2) між двоюрідними братом та сестрою; між тіткою, дядьком та племінником, племінницею;</p> <p>3) з особою, яка приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя і (або) їхніх нащадків;</p> <p>4) з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не було надано права на шлюб.</p> <p>2. При вирішенні справи про визнання шлюбу недійсним суд бере до уваги, наскільки цим шлюбом порушені права та інтереси особи, тривалість спільного проживання подружжя, характер їхніх взаємин, а також інші обставини, що мають істотне значення.</p>	<p>Стаття 1497. Шлюб, який може бути визнано недійсним за рішенням суду</p> <p>1. Шлюб може бути визнано недійсним за рішенням суду, якщо його зареєстровано:</p> <p>1) між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною з порушенням вимог, встановлених частиною п'ятою статті 1483 цього Кодексу;</p> <p>2) між двоюрідними братом і сестрою; між тіткою, дядьком і племінником, племінницею;</p> <p>3) з особою, яка приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя та/або їхніх нащадків;</p> <p>4) з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не надано за рішенням суду права на шлюб.</p> <p>2. При вирішенні справи про визнання шлюбу недійсним суд бере до уваги ступінь порушення прав та/або інтересів особи у такому шлюбі, тривалість спільного проживання подружжя, характер їхніх взаємин, а також інші обставини, що мають істотне значення.</p>	

<p>3. Шлюб не може бути визнаний недійсним у разі вагітності дружини або народження дитини у осіб, зазначених пунктами 1, 2, 4 частини першої цієї статті, або якщо той, хто не досяг шлюбного віку, досяг його або йому було надано право на шлюб.</p>	<p>3. Шлюб не може бути визнано недійсним у разі вагітності дружини або народження дитини в осіб, визначених пунктами 1, 2, 4 частини першої цієї статті, або якщо особа, яка не досягла шлюбного віку, досягла його або їй було надано право на шлюб за рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 42. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним</p> <p>1. Право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним мають дружина або чоловік, інші особи, права яких порушені у зв'язку з реєстрацією цього шлюбу, батьки, опікун, піклувальник дитини, опікун недієздатної особи, прокурор, орган опіки та піклування, якщо захисту потребують права та інтереси дитини, особи, яка визнана недієздатною, або особи, дієздатність якої обмежена.</p>	<p>Стаття 1498. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним</p> <p>1. Право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним мають дружина або чоловік, інші особи, права яких порушено у зв'язку з реєстрацією такого шлюбу, батьки, опікун, піклувальник дитини, опікун недієздатної особи, орган опіки та піклування – якщо захисту потребують права та інтереси дитини, особи, яка визнана недієздатною, або особи, дієздатність якої обмежена.</p>	
<p>Стаття 43. Визнання шлюбу недійсним після його припинення</p> <p>1. Розірвання шлюбу, смерть дружини або чоловіка не є</p>	<p>Стаття 1499. Визнання шлюбу недійсним після його припинення</p> <p>1. Розірвання шлюбу, смерть дружини або чоловіка не</p>	

<p>перешкодою для визнання шлюбу недійсним. 2. Якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу.</p>	<p>є перешкодою для визнання шлюбу недійсним. 2. Якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути подано лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу.</p>	
<p>Стаття 44. Час, з якого шлюб є недійсним 1. У випадках, передбачених статтями 39-41 цього Кодексу, шлюб є недійсним від дня його державної реєстрації.</p>	<p>Стаття 1500. Час, з якого шлюб є недійсним 1. У випадках, встановлених статтями 1495–1497 цього Кодексу, шлюб є недійсним з дня його державної реєстрації, крім визнання шлюбу недійсним через зміну статі одним із подружжя, який визнають недійсним з дня реєстрації зміни статі.</p>	
<p>Стаття 45. Правові наслідки недійсності шлюбу 1. Недійсний шлюб (стаття 39 цього Кодексу), а також шлюб, визнаний недійсним за рішенням суду, не є підставою для виникнення у осіб, між якими він був зареєстрований, прав та обов'язків подружжя, а також прав та обов'язків, які встановлені для подружжя іншими законами України. 2. Якщо протягом недійсного шлюбу особи набули майно, воно вважається таким, що належить їм на праві</p>	<p>Стаття 1501. Юридичні наслідки недійсності шлюбу 1. Недійсний шлюб (стаття 1495 цього Кодексу), а також шлюб, визнаний недійсним за рішенням суду, не є підставою для виникнення в осіб, які його уклали, прав і обов'язків подружжя, а також прав і обов'язків, встановлених для подружжя законом. 2. Майно, набуте особами у недійсному шлюбі, належить їм на праві спільної часткової власності. Розмір часток кожної з таких осіб визначають</p>	

спільної часткової власності.
Розмір часток кожного з них визначається відповідно до їхньої участі у придбанні цього майна своєю працею та коштами.

3. Якщо особа одержувала аліменти від того, з ким була в недійсному шлюбі, сума сплачених аліментів вважається такою, що одержана без достатньої правової підстави, і підлягає поверненню відповідно до Цивільного кодексу України, але не більш як за останні три роки.

4. Особа, яка поселилася у житлове приміщення іншої особи у зв'язку з реєстрацією з нею недійсного шлюбу, не набула права на проживання у ньому і може бути виселена.

5. Особа, яка у зв'язку з реєстрацією недійсного шлюбу змінила своє прізвище, вважається такою, що іменується цим прізвищем без достатньої правової підстави.

6. Правові наслідки, встановлені частинами другою - п'ятою цієї статті, застосовуються до особи, яка знала про перешкоди до реєстрації шлюбу і приховала їх від другої сторони і (або) від органу державної реєстрації актів

відповідно до їхньої участі у придбанні такого майна своєю працею та коштами.

3. Якщо особа одержувала аліменти від особи, з якою уклала недійсний шлюб, сума сплачених аліментів є такою, що одержана без юридичної підстави, і підлягає поверненню відповідно до цього Кодексу, але не більш як за останні три роки.

4. Особа, яка поселилася у житлове приміщення іншої особи у зв'язку з укладенням з нею недійсного шлюбу, не набуває права на проживання у такому приміщенні і може бути виселена.

5. Особа, яка у зв'язку з реєстрацією недійсного шлюбу змінила своє прізвище, є такою, що іменується таким прізвищем без юридичної підстави.

6. Юридичні наслідки, встановлені частинами другою – п'ятою цієї статті, застосовують до особи, яка знала про перешкоди до укладення шлюбу і приховала їх від другої сторони та/або від органу державної реєстрації актів цивільного стану.

<p>цивільного стану.</p>		
<p>Стаття 46. Особливі правові наслідки недійсності шлюбу 1. Якщо особа не знала і не могла знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, вона має право: 1) на поділ майна, набутого у недійсному шлюбі, як спільної сумісної власності подружжя; 2) на проживання у житловому приміщенні, в яке вона поселилася у зв'язку з недійсним шлюбом; 3) на аліменти відповідно до статей 75, 84, 86 і 88 цього Кодексу; 4) на прізвище, яке вона обрала при реєстрації шлюбу.</p>	<p>Стаття 1502. Особливі юридичні наслідки недійсності шлюбу 1. Якщо особа не знала і не могла знати про певні перешкоди до укладення шлюбу, вона має право на: 1) поділ майна, набутого у недійсному шлюбі, як спільної сумісної власності подружжя; 2) проживання у житловому приміщенні, в яке вона поселилася у зв'язку з укладенням недійсного шлюбу; 3) утримання відповідно до статей 1639, 1643 і 1645 цього Кодексу; 4) прізвище, яке вона обрала у зв'язку з реєстрацією шлюбу.</p>	
<p>Стаття 47. Права та обов'язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі 1. Недійсність шлюбу не впливає на обсяг взаємних прав та обов'язків батьків і дитини, яка народилася у цьому шлюбі.</p>	<p>Стаття 1503. Права і обов'язки батьків та дитини, яка народилася у недійсному шлюбі 1. Недійсність шлюбу не впливає на обсяг взаємних прав і обов'язків батьків та дитини, яка народилася у такому шлюбі.</p>	
<p>Стаття 48. Визнання шлюбу неукладеним 1. Шлюб, зареєстрований у відсутності нареченої і (або)</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>нареченого, вважається неукладеним. Запис про такий шлюб у органі державної реєстрації актів цивільного стану скасовується за рішенням суду за заявою заінтересованої особи.</p>		
	<p>Глава 97. Режим окремого проживання подружжя</p>	
<p>Стаття 119. Встановлення режиму окремого проживання подружжя 1. За заявою подружжя або позовом одного з них суд може постановити рішення про встановлення для подружжя режиму окремого проживання у разі неможливості чи небажання дружини і (або) чоловіка проживати спільно. 2. Режим окремого проживання припиняється у разі поновлення сімейних відносин або за рішенням суду на підставі заяви одного з подружжя.</p>	<p>Стаття 1504. Встановлення режиму окремого проживання подружжя 1. Режим окремого проживання подружжя тимчасово зупиняє дію окремих прав і обов'язків дружини та чоловіка з метою збереження шлюбу, захисту прав та інтересів подружжя. За заявою подружжя або за позовом одного із подружжя суд може ухвалити рішення про встановлення для подружжя режиму окремого проживання у разі неможливості чи небажання дружини та/або чоловіка проживати спільно. 2. Режим окремого проживання подружжя може бути встановлено договором, який посвідчують нотаріально. 3. При встановленні режиму окремого проживання подружжя суд або нотаріус повинен пересвідчитися, чи</p>	<p>Пропозиція: частину другу статті викласти в наступній редакції: «Подружжя може домовитися про встановлення режиму окремого проживання подружжя шляхом укладення договору, який підлягає нотаріальному посвідченню. У такому договорі подружжя визначаються які права та обов'язки тимчасово призупиняють свою дію.»</p> <p>У частинах третій та четвертій змінити порядок найменування органів за принципом: спершу безспірні правовідносини, а потім спірні щоб мотивувати врегульовувати свої правовідносини у безспірному порядку в</p>

	<p>враховано найкращі інтереси дитини.</p> <p>4. Режим окремого проживання подружжя встановлюють з дня набрання чинності рішенням суду або з дня нотаріального посвідчення договору, якщо іншого не визначено таким договором.</p> <p>5. Рішення про встановлення режиму окремого проживання подружжя суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Нотаріус вносить відомості про встановлення режиму окремого проживання подружжя до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.</p>	<p>пріоритеті, спершу нотаріус потім суд, і спершу договір, посвідчений у нотаріальному порядку потім рішення суду.</p>
<p>Стаття 120. Правові наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя</p> <p>1. Встановлення режиму окремого проживання не припиняє прав та обов'язків подружжя, які встановлені цим Кодексом і які дружина та чоловік мали до встановлення цього режиму, а також прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором.</p>	<p>Стаття 1505. Юридичні наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя</p> <p>1. Встановлення режиму окремого проживання подружжя не припиняє прав і обов'язків подружжя, встановлених цим Кодексом, тих, які дружина і чоловік мали до встановлення такого режиму, а також прав і обов'язків, встановлених шлюбним договором.</p>	

<p>2. У разі встановлення режиму окремого проживання:</p> <p>1) майно, набуте в майбутньому дружиною та чоловіком, не вважатиметься набутиим у шлюбі;</p> <p>2) дитина, народжена дружиною після спливу десяти місяців, не вважатиметься такою, що походить від її чоловіка.</p>	<p>2. У разі встановлення режиму окремого проживання подружжя:</p> <p>1) на майно, набуте дружиною і чоловіком, не поширюють юридичний режим спільності майна подружжя, якщо іншого не встановлено договором;</p> <p>2) дитина, народжена дружиною після спливу десяти місяців, не є такою, що походить від її чоловіка;</p> <p>3) обов'язок з утримання другого з подружжя є припиненим, якщо іншого не встановлено договором.</p> <p>3. Встановлення режиму окремого проживання подружжя не припиняє прав і обов'язків подружжя як батьків і не впливає на обов'язок спільного виховання та утримання дітей, якщо іншого не встановлено договором.</p> <p>4. При встановленні режиму окремого проживання подружжя може бути розподілено батьківську відповідальність.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i> Глава 11 ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБУ</p>	<p>Стаття 1506. Припинення режиму окремого проживання подружжя</p> <p>1. Режим окремого проживання подружжя припиняють у разі поновлення сімейних відносин,</p>	<p>Вважаємо неправильним, що заява припиняє дію договору. Якщо режим окремого проживання(РОП) підлягає реєстрації, тоді і його припинення теж має бути офіційно зареєстровано у ДРАЦС. Ст. 57 передбачає</p>

	<p>припинення шлюбу або визнання його недійсним.</p> <p>2. Дружина та чоловік звертаються до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса із спільною заявою про поновлення сімейних відносин, що є підставою для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.</p> <p>Глава 98. Припинення шлюбу</p>	<p>реєстрацію не лише встановлення, а й припинення. Спільна заява - коли судом встановлено РОП, договір про розірвання - коли Договором встановлено РОП. Через це пропонуємо частину 2 викласти в новій редакції:</p> <p>Пропозиція: частину другу, третю викласти у наступній редакції</p> <p>"2. Дружина та чоловік звертаються до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса із спільною заявою про поновлення сімейних відносин, а якщо режим окремого проживання подружжя був встановлений договором, - із договором про розірвання договору про встановлення режиму окремого проживання та поновлення сімейних відносин, що є підставою для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.</p> <p>3. Орган державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріус вносять відомості про припинення режиму окремого проживання до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.</p>
<p>Стаття 104. Підстави припинення шлюбу</p> <p>1. Шлюб припиняється внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим.</p> <p>2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання.</p>	<p>Стаття 1507. Підстави припинення шлюбу</p> <p>1. Шлюб припиняють внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим.</p> <p>2. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання.</p>	

<p>3. Якщо один із подружжя помер до набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу, вважається, що шлюб припинився внаслідок його смерті.</p> <p>4. Якщо у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу один із подружжя помер, вважається, що шлюб припинився внаслідок його розірвання.</p>	<p>3. Якщо один із подружжя помер до набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу, вважають, що шлюб припинився внаслідок смерті одного з подружжя.</p> <p>4. Якщо у день набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу один із подружжя помер, вважають, що шлюб припинився внаслідок його розірвання.</p>	
<p>Стаття 105. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання</p> <p>1. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя відповідно до статті 106 або одного з них відповідно до статті 107 цього Кодексу.</p> <p>2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя на підставі рішення суду, відповідно до статті 109 цього Кодексу.</p> <p>3. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за позовом одного з подружжя на підставі рішення суду, відповідно до статті 110 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1508. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання</p> <p>1. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя відповідно до статті 1509 цього Кодексу або одного з подружжя відповідно до статті 1510 цього Кодексу.</p> <p>2. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя, яке має дітей, відповідно до статті 1511 цієї книги.</p> <p>3. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за позовом одного з подружжя відповідно до статті 1512</p>	

	<p>цього Кодексу. 4. Шлюб розривають безвідносно до наявності між подружжям спорів щодо поділу майна, стягнення аліментів, розподілу батьківської відповідальності тощо.</p>	
<p>Стаття 106. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей</p> <p>1. Подружжя, яке не має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану заяву про розірвання шлюбу.</p> <p>Якщо один із подружжя через поважну причину не може особисто подати заяву про розірвання шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену або прирівняну до неї, від його імені може подати другий з подружжя.</p> <p>2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця від дня подання такої заяви, якщо вона не була відкликана.</p>	<p>Стаття 1509. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою подружжя, яке не має дітей</p> <p>1. Подружжя, яке не має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса заяву про розірвання шлюбу. Якщо один із подружжя через поважну причину не може особисто подати заяву про розірвання шлюбу, таку заяву, підпис на якій засвідчено нотаріально, від його імені може подати другий із подружжя.</p> <p>2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, якщо вона не відкликана подружжям або одним із подружжя.</p>	<p>Щодо статті 1509. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою подружжя, яке не має дітей.</p> <p>Це дуже позитивна новація і вона відповідає політиці ЄС щодо проведення деюдициалізації (процес виведення певних спорів, питань або процедур з-під розгляду судів і передання їх на вирішення/розгляд інших органів/суб'єктів)</p> <p>На підтвердження – програма ЄС Justice Without Litigation (2025-2027), що має на меті модернізацію правосуддя без участі судів</p> <p>Зауваження щодо заяви. Така заява є правочином, адже її наслідком є припинення шлюбу та прав і обов'язків подружжя, через це така заява має посвідчуватися, як правочин. Крім того нотаріальна дія названа неправильно.</p> <p>Пропозиція: «підпис на якій нотаріально засвідчено» замінити на «нотаріально посвідчену».</p>

<p>3. Шлюб розривається незалежно від наявності між подружжям майнового спору.</p>		
<p>Стаття 107. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя</p> <p>1. Шлюб розривається органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного із подружжя, якщо другий із подружжя:</p> <p>1) визнаний безвісно відсутнім;</p> <p>2) визнаний недієздатним.</p> <p>2. Шлюб розривається незалежно від наявності між подружжям майнового спору.</p>	<p>Стаття 1510. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою одного з подружжя</p> <p>1. Шлюб розриває орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус за заявою одного з подружжя, якщо другий із подружжя:</p> <p>1) визнаний безвісно відсутнім;</p> <p>2) визнаний недієздатним.</p>	
<p>Стаття 109. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей</p> <p>1. Подружжя, яке має дітей, має право подати до суду заяву про розірвання шлюбу разом із письмовим договором про те, з ким із них будуть проживати діти, яку участь у забезпеченні умов їхнього життя братиме той з батьків, хто буде проживати окремо, а також про умови здійснення ним права на особисте виховання дітей.</p> <p>2. Договір між подружжям про розмір аліментів на</p>	<p>Стаття 1511. Розірвання шлюбу за спільною заявою подружжя, яке має дітей</p> <p>1. Подружжя, яке має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса спільну заяву про розірвання шлюбу.</p> <p>2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, за умови нотаріального посвідчення укладеного</p>	<p>У частині другій цієї статті «2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, за умови нотаріального посвідчення укладеного між подружжям договору (договорів) про розподіл батьківської</p>

<p>дитину має бути нотаріально посвідчений. У разі невиконання цього договору аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.</p> <p>3. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу, якщо буде встановлено, що заява про розірвання шлюбу відповідає дійсній волі дружини та чоловіка і що після розірвання шлюбу не будуть порушені їхні особисті та майнові права, а також права їхніх дітей.</p> <p>4. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу після спливу одного місяця від дня подання заяви. До закінчення цього строку дружина і чоловік мають право відкликати заяву про розірвання шлюбу.</p>	<p>між подружжям договору (договорів) про розподіл батьківської відповідальності, способи виконання обов'язку утримувати дитину, крім випадків, якщо такі питання вирішив суд або орган опіки та піклування.</p> <p>3. У разі нотаріального посвідчення договору (договорів) про розподіл батьківської відповідальності, способи виконання обов'язку утримувати дитину на нотаріуса покладено обов'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини.</p> <p>4. До спливу одномісячного строку з дня подання подружжям спільної заяви про розірвання шлюбу кожний із подружжя має право відкликати таку заяву.</p>	<p>відповідальності, способів виконання обов'язку утримувати дитину, крім випадків, якщо такі питання вирішив суд або орган опіки та піклування.</p> <p>У цій статті не йдеться про ООП, а виключно про врегулювання цих питань договором.</p> <p>Пропозиція: слова «орган опіки або піклування» виключити.</p> <p>У частині третій цієї статті «3. При нотаріальному посвідченні договору (договорів) про врегулювання питань щодо розподілу батьківської відповідальності, способів виконання обов'язку утримувати дитину на нотаріуса покладають обов'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини.»</p> <p>Слова "на нотаріуса покладають обв'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини" замінити на "нотаріус з'ясовує чи враховано найкращі інтереси дитини.»</p> <p>Доповнити новим абзацом: "Орган опіки та піклування, інші органи та особи сприяють нотаріусу у встановленні обставин, що мають значення для справи, визначенні думки дитини тощо.»</p>
<p>Стаття 110. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу</p> <p>1. Позов про розірвання шлюбу може бути пред'явлений одним із подружжя.</p>	<p>Стаття 1512. Право на подання позову про розірвання шлюбу</p> <p>1. Позов про розірвання шлюбу може бути поданий одним із подружжя.</p>	

<p>5. Опікун має право пред'явити позов про розірвання шлюбу, якщо цього вимагають інтереси того з подружжя, хто визнаний недієздатним.</p>	<p>2. Опікун має право подати позов про розірвання шлюбу, якщо цього вимагають інтереси одного з подружжя, який визнаний недієздатним.</p>	
<p>Стаття 111. Заходи суду щодо примирення подружжя</p> <p>1. Суд вживає заходів щодо примирення подружжя, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства.</p> <p>2. Якщо один із подружжя вчинив домашнє насильство, незалежно від стану розгляду порушеного кримінального провадження, цивільної справи або справи про адміністративне правопорушення щодо домашнього насильства, заходи щодо примирення подружжя не вживаються.</p>	<p>Стаття 1513. Заходи суду для примирення подружжя</p> <p>1. Суд може вживати заходів для примирення подружжя, якщо це відповідає доброзвичайності.</p> <p>2. Якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і не дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу, суд встановлює строк до шести місяців для примирення подружжя.</p> <p>3. Якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу (стаття 1515 цього Кодексу), суд встановлює строк для примирення подружжя в один місяць.</p> <p>4. Строк для примирення подружжя не встановлюють, якщо до звернення до суду із заявою про розірвання шлюбу було встановлено режим окремого проживання подружжя, що тривав не менше шести місяців, а також якщо подружжя не має малолітньої</p>	

	<p>дитини або дитини з інвалідністю і дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу.</p> <p>5. Якщо один із подружжя вчинив домашнє насильство або іншу протиправну поведінку, яка містить ознаки кримінального правопорушення, заходів для примирення подружжя не вживають.</p>	
<p>Стаття 112. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя</p> <p>1. Суд з'ясовує фактичні взаємини подружжя, дійсні причини позову про розірвання шлюбу, бере до уваги наявність малолітньої дитини, дитини з інвалідністю та інші обставини життя подружжя.</p> <p>2. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу, якщо буде встановлено, що подальше спільне життя подружжя і збереження шлюбу суперечило б інтересам одного з них, інтересам їхніх дітей, що мають істотне значення.</p>	<p>Стаття 1514. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя</p> <p>1. Під час розгляду справи про розірвання шлюбу суд з'ясовує фактичні взаємини подружжя, дійсні причини позову про розірвання шлюбу, бере до уваги наявність малолітньої дитини, дитини з інвалідністю та інші обставини життя подружжя.</p> <p>2. Суд ухвалює рішення про розірвання шлюбу, якщо встановить, що подальше спільне життя подружжя і збереження шлюбу суперечитиме інтересам одного з подружжя, інтересам їхніх дітей, що мають істотне значення.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1515. Погодження подружжям юридичних наслідків розірвання шлюбу</p> <p>1. До розірвання шлюбу подружжя може укласти</p>	

	<p>договір про юридичні наслідки розірвання шлюбу.</p> <p>2. У договорі про юридичні наслідки розірвання шлюбу, якщо це не врегульовано іншим договором або вирішено судом, подружжя може врегулювати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розподіл батьківської відповідальності; 2) виконання обов'язку утримувати дитину; 3) поділ спільного майна; 4) утримання подружжя. <p>3. Договір про юридичні наслідки розірвання шлюбу посвідчують нотаріально.</p> <p>4. Розподіл батьківської відповідальності в договорі про юридичні наслідки розірвання шлюбу здійснюють з урахуванням вимог статті 1549 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 113. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу</p> <p>1. Особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право після розірвання шлюбу надалі іменуватися цим прізвищем або відновити своє дошлюбне прізвище.</p>	<p>Стаття 1516. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу</p> <p>1. Особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право і надалі іменуватися цим прізвищем після розірвання шлюбу або відновити своє дошлюбне прізвище.</p> <p>2. Дружина, чоловік має право вимагати відновлення дошлюбного прізвища того з подружжя, який поведився негідно (вчинення домашнього насильства,</p>	

	<p>кримінального правопорушення, аморального вчинку, зради тощо).</p> <p>3. Юридичні наслідки, визначені частиною другою цієї статті, поширюються і на подвійне прізвище подружжя.</p>	
<p>Стаття 114. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання</p> <p>1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану шлюб припиняється у день реєстрації розірвання шлюбу.</p> <p>2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб припиняється у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу.</p>	<p>Стаття 1517. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання</p> <p>1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус припиняє шлюб у день реєстрації розірвання шлюбу.</p> <p>2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб є припиненим у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу.</p>	<p>1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус припиняє шлюб у день реєстрації розірвання шлюбу.</p> <p>2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб припиняють у день набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу.</p> <p>Зауваження 1. Вжита термінологія «припиняє» та «припиняють» не відповідає назві статті «момент припинення шлюбу...», а мають характер процесуальних норм здійснення державної реєстрації припинення шлюбу.</p> <p>Має бути описано саме момент припинення шлюбу, а не коли і хто його припиняє і в який день. Діюча редакція не позбавлена недоліків, а запропонована їх поглиблює. Не зрозуміло яким чином може бути забезпечено реєстрацію припинення шлюбу на підставі рішення суду в день набрання чинності, адже особи можуть звернутися і пізніше. Крім того не зрозумілим є саме момент припинення шлюбу – момент набрання рішенням суду про розірвання шлюбу сили чи -момент реєстрації припинення шлюбу на підставі судового рішення у ДРАЦС, а це = різні моменти і</p>

можуть суттєво відрізнятися.

І навіть невідкладне надсилання судом рішення суду, яке набрало законної сили, до ДРАЦС не означає, що буде забезпечено можливість реєстрації припинення шлюбу в день набрання законної сили рішенням суду. Листування та реєстрація, правовий аналіз та технічна реєстраційна робота займає час, який виходить за день набрання рішенням суду законної сили. Тому є правова невизначеність.

Пропозиція: вказана стаття підлягає доопрацюванню щоб назві відповідав зміст, щодо визначення чіткого моменту, з якого шлюб є припиненим.

Викласти у редакції:

1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом шлюб припиняється з моменту державної реєстрації розірвання шлюбу.

2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб вважається припиненим з моменту набрання законної сили рішенням суду або дати, визначеної таким рішенням суду.

Зауваження 2. Термінологію про державну реєстрацію шлюбу по всьому Кодексу прописувати однаково «**державна реєстрація**», а не просто «реєстрація»

Зауваження 3. Встановлюють, припиняють, змінюють, і тд. вживається по тексту замість «встановлюється,

припиняються/припиняється, змінюється». Новаційні терміни вносять неоднозначне розуміння даючи відповідь на питання «Що

		роблять» на відміну від «Що відбувається». Це суттєво впливає на розуміння змісту норм і такі зміни не є важливими та обґрунтованими, підлягають перевірці по юридичній техніці та термінології, лінгвістичному навантаженні та змісту.
<p>Стаття 115. Державна реєстрація розірвання шлюбу</p> <p>1. Розірвання шлюбу, здійснене в порядку, передбаченому статтями 106 і 107 цього Кодексу, повинно бути зареєстроване в органі державної реєстрації актів цивільного стану.</p> <p>2. Рішення суду про розірвання шлюбу після набрання ним законної сили надсилається судом до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян та проставлення відмітки в актовому записі про шлюб.</p> <p>3. Розірвання шлюбу, здійснене органами державної реєстрації актів цивільного стану, засвідчується Свідоцтвом про розірвання шлюбу, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.</p>	<p>Стаття 1518. Державна реєстрація розірвання шлюбу</p> <p>1. Розірвання шлюбу, здійснене в порядку, встановленому статтями 1509 і 1510 цього Кодексу, реєструє орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус.</p> <p>2. Рішення суду про розірвання шлюбу після набрання ним законної сили суд невідкладно надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.</p> <p>3. Розірвання шлюбу, здійснене органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом, засвідчує свідоцтво про розірвання шлюбу, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України. Розірвання шлюбу судом підтверджує відповідне рішення суду, що набрало чинності.</p>	

<p>Документом, що засвідчує факт розірвання шлюбу судом, є рішення суду про розірвання шлюбу, яке набрало законної сили.</p>		
<p>Стаття 108. Визнання розірвання шлюбу фіктивним 1. За заявою заінтересованої особи розірвання шлюбу, здійснене відповідно до положень статті 106 цього Кодексу, може бути визнане судом фіктивним, якщо буде встановлено, що жінка та чоловік продовжували проживати однією сім'єю і не мали наміру припинити шлюбні відносини. На підставі рішення суду актовий запис про розірвання шлюбу та Свідоцтво про розірвання шлюбу скасовуються органом державної реєстрації актів цивільного стану.</p>	<p>Стаття 1519. Визнання розірвання шлюбу фіктивним 1. За позовом заінтересованої особи суд може визнати розірвання шлюбу фіктивним, якщо встановить, що жінка і чоловік продовжували проживати однією сім'єю і не мали наміру припинити шлюбні відносини. На підставі рішення суду орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу.</p>	
<p>Стаття 116. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу 1. Після розірвання шлюбу та одержання Свідоцтва про розірвання шлюбу або рішення суду, яке набрало законної сили особа має право на повторний шлюб.</p>	<p>Стаття 1520. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу 1. Після розірвання шлюбу особа має право на повторний шлюб.</p>	

Стаття 118. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою

1. Якщо особа, яка була оголошена померлою, з'явилася, і відповідне рішення суду та актовий запис про смерть скасовані, її шлюб з іншою особою поновлюється, за умови що ніхто з подружжя не перебуває у повторному шлюбі.
2. Якщо особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася, і відповідне рішення суду скасоване, її шлюб з іншою особою може бути поновлений за їхньою заявою, за умови, що ніхто з них не перебуває у повторному шлюбі.
3. У випадку, передбаченому частиною другою цієї статті, орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу та відповідне свідоцтво, видане на його підставі.

Стаття 1521. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою

- 1. Якщо особа, яка була оголошена померлою, з'явилася, і відповідне рішення суду та актовий запис про смерть скасовані, її шлюб з іншою особою поновлюється, за умови що ніхто з подружжя не перебуває у повторному шлюбі.**
- 2. Якщо особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася, і ~~відповідне рішення суду скасоване~~, її шлюб з іншою особою може бути поновлений за їхньою заявою, за умови, що ніхто з них не перебуває у повторному шлюбі.**
- 3. У випадку, встановленому частиною другою цієї статті, орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу та відповідне свідоцтво, видане на його підставі.**

Щодо поновлення шлюбу за заявою передбачається, що заяву про поновлення шлюбу подають до органу державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріуса чи суду, який ухвалив рішення про розірвання шлюбу
Зауваження: Вбачається, що недоцільно тут звертатися до суду, який ухвалив рішення по справі про розірвання шлюбу, суд може навіть вже бути реорганізований. Достатньо ДРАЦС та нотаріуса. Адже спору немає. Навіщо судовий процес для поновлення.

Пропозиція

2. Якщо особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася, її шлюб з іншою особою може бути поновлений за їхньою заявою, за умови, що ніхто з них не перебуває у повторному шлюбі.
3. У випадку, встановленому частиною другою цієї статті, орган державної реєстрації актів цивільного стану, **нотаріус** скасовує актовий запис про розірвання шлюбу та відповідне свідоцтво, видане на його підставі

Пропозиція доповнити новою частиною «Шлюб є поновленим з моменту державної реєстрації поновлення шлюбу у порядку, встановленому законом»

Розділ II ШЛЮБ. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ	Розділ XIV. РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ВІДНОСИН МІЖ БАТЬКАМИ І ДІТЬМИ, ІНШИМИ ЧЛЕНАМИ СІМ'Ї ТА РОДИЧАМИ	
Глава 3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ		
Розділ III ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ МАТЕРІ, БАТЬКА І ДИТИНИ		
Глава 12 ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДИТИНИ	Глава 99. Походження дитини	
Стаття 121. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини 1. Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану в порядку, встановленому статтями 122 та 125 цього Кодексу.	Стаття 1522. Загальні підстави виникнення прав і обов'язків матері, батька і дитини 1. Права і обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану порядком, встановленим цим Кодексом.	
Стаття 122. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою 1. Дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, походить від подружжя. Походження дитини від подружжя визначається на	Стаття 1523. Визначення походження дитини від матері і батька, які перебувають у шлюбі між собою 1. Дитина, яка зачата та/або народжена у шлюбі, походить від подружжя, яких записують матір'ю і батьком дитини.	

підставі Свідоцтва про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини.

2. Дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя.

3. Подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства.

Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком.

Походження дитини від подружжя визначають на підставі актового запису про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дитини.

2. Дитина, народжена до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя.

3. Подружжя, а також жінка і чоловік, шлюб яких припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини.

Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначено за спільною заявою матері і чоловіка, який вважає себе батьком.

4. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу або визнання шлюбу

	<p>недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою, вважають, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі. Батьківство колишнього чоловіка може бути визначено на підставі спільної заяви матері, чоловіка, з яким вона перебуває у шлюбі, та попереднього чоловіка або за рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 123. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій</p> <p>1. У разі народження дружиною дитини, зачатої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, здійснених за письмовою згодою її чоловіка, він записується батьком дитини.</p> <p>2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя.</p> <p>3. Подружжя визнається батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона людини,</p>	<p>Стаття 1524. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій</p> <p>1. У разі народження дружиною дитини, зачатої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, здійсненого за письмовою згодою її чоловіка, його записують батьком дитини.</p> <p>2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (жінкою і чоловіком) у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя.</p> <p>3. Подружжя визнають батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона</p>	

<p>зачатою її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.</p>	<p>людини, зачатою її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.</p>	
<p>Стаття 124. Визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю</p> <p>1. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу або визнання шлюбу недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою, вважається, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі. Батьківство попереднього чоловіка може бути визначене на підставі його спільної заяви з чоловіком у повторному шлюбі або за рішенням суду.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 125. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою</p> <p>1. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від матері визначається на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини.</p> <p>2. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі</p>	<p>Стаття 1525. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою</p> <p>1. Якщо мати і батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від матері визначають на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини.</p> <p>2. Якщо мати і батько дитини не перебувають у шлюбі</p>	

між собою, походження дитини від батька визначається:

- 1) за заявою матері та батька дитини;
- 3) за рішенням суду.

між собою, походження дитини від батька визначають:

- 1) за спільною заявою матері і батька дитини або за окремими заявами кожного з них;**
- 2) за рішенням суду.**
- 3. Походження дитини від батька визначають за заявою (заявами) жінки і чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Така заява може бути подана до органу державної реєстрації актів цивільного стану до або після народження дитини.**
- 4. Якщо заяву про визнання себе батьком дитини подав неповнолітній, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини. Якщо здійснити таке повідомлення неможливо, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє орган опіки та піклування про запис неповнолітнього батьком дитини.**
- 5. Якщо жінка і чоловік не можуть подати заяву про визнання батьківства особисто, її подають через представника або надсилають поштою, за умови**

У частині п'ятій цієї статті
«Якщо заява **жінки або чоловіка** про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови нотаріального засвідчення **підпису на ній**. Повноваження

	<p>нотаріального засвідчення особистих підписів жінки і чоловіка на заяві. Повноваження представника посвідчують нотаріально.</p>	<p>представника мають бути нотаріально засвідчені.</p> <p>Зауваження. Необхідно виправити правильно назви нотаріальних дій.</p> <p>Пропозиція: «за умови, що вона нотаріально посвідчена» - для заяви. «Повноваження представника мають бути нотаріально посвідчені» - для довіреності.</p>
<p>Стаття 126. Визначення походження дитини від батька за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою</p> <p>1. Походження дитини від батька визначається за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Така заява може бути подана як до, так і після народження дитини до органу державної реєстрації актів цивільного стану.</p> <p>2. Якщо заява про визнання себе батьком дитини подана неповнолітнім, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини. У разі якщо повідомити батьків, опікуна, піклувальника</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>неповнолітнього неможливо, орган державної реєстрації актів цивільного стану повинен повідомити орган опіки та піклування про запис неповнолітнього батьком дитини.</p> <p>3. Якщо заява про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови її нотаріального засвідчення. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.</p>		
<p>Стаття 128. Визнання батьківства за рішенням суду</p> <p>1. За відсутності заяви, право на подання якої встановлено статтею 126 цього Кодексу, батьківство щодо дитини може бути визнане за рішенням суду.</p> <p>2. Підставою для визнання батьківства є будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи, зібрані відповідно до Цивільного процесуального кодексу України.</p> <p>3. Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений матір'ю, опікуном, піклувальником дитини,</p>	<p>Стаття 1526. Визнання батьківства або материнства за рішенням суду</p> <p>1. За відсутності заяв, право на подання яких встановлено статтею 1525 цього Кодексу, батьківство стосовно дитини може бути визнано за рішенням суду.</p> <p>2. Позов про визнання батьківства або материнства може подати особа, яка вважає себе батьком або матір'ю дитини, один із батьків дитини, опікун, піклувальник дитини, орган опіки та піклування, особа, яка утримує та виховує дитину, а також дитина, яка повнолітня.</p>	

<p>особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття. Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений особою, яка вважає себе батьком дитини.</p> <p>4. Позов про визнання батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу.</p>	<p>3. Суд приймає позов про визнання батьківства або материнства, якщо запис про батька або матір дитини в актовому записі про народження дитини вчинено згідно із статтею 1530 цього Кодексу або за відсутності актового запису про народження дитини.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1527. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій одинокими матір'ю чи батьком</p> <p>1. Одинокa жінка, одинокий чоловік мають право на материнство, батьківство, зокрема в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.</p> <p>2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого жінкою або чоловіком у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, матір'ю/батьком дитини є жінка/чоловік, між якою/яким та дитиною наявне кровне споріднення.</p>	<p>1. Одинокa жінка, одинокий чоловік мають право на материнство, батьківство, у тому числі в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.</p> <p>У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого жінкою або чоловіком у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, матір'ю чи батьком дитини є жінка чи чоловік, між якими та дитиною наявне кровне споріднення.</p> <p>Зауваження 1. Походження дитини, зачатої за допомогою ДРТ неодинокими не виписано.</p> <p>Зауваження 2. Походження дитини, зачатої за допомогою ДРТ, одинокими виписано. Але. Не зрозуміло чітко, чи донор, з яким є кровне споріднення не стає батьком чи матір'ю. Зважаючи на донорство ембріона (коли і чоловічі і жіночі репродуктивні клітини донорські, можливо і не буде жодного</p>

		<p>кровного родства). Напевно потрібно доврегулювати, або як тоді пояснити в Кодексі донорство ембріонів.</p>
<p>Стаття 130. Встановлення факту батьківства за рішенням суду</p> <p>1. У разі смерті чоловіка, який не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, факт його батьківства може бути встановлений за рішенням суду. Заява про встановлення факту батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу.</p> <p>2. Заява про встановлення факту батьківства може бути подана особами, зазначеними у частині третій статті 128 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1528. Встановлення факту батьківства або материнства за рішенням суду</p> <p>1. У разі смерті чоловіка, який не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, факт його батьківства може бути встановлено за рішенням суду. У разі смерті жінки, яка вважала себе матір'ю дитини, факт її материнства може бути встановлено за рішенням суду.</p> <p>2. Заяву про встановлення факту батьківства або материнства можуть подати особи, визначені частиною другою статті 1526 цього Кодексу.</p> <p>3. Суд приймає заяву про встановлення факту батьківства або материнства, якщо запис про батька або матір дитини в актовому записі про народження дитини вчинено відповідно до статті 1530 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 129. Спир про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини</p>	<p>Стаття 1529. Спир про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини</p>	

<p>1. Особа, яка вважає себе батьком дитини, народженої жінкою, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, має право пред'явити до її чоловіка, якщо він записаний батьком дитини, позов про визнання свого батьківства.</p> <p>2. До вимоги про визнання батьківства застосовується позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про своє батьківство.</p>	<p>1. Особа, яка вважає себе батьком дитини, народженої жінкою, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, який записаний батьком дитини, має право подати позов про визнання свого батьківства.</p>	
<p>Стаття 131. Визнання материнства за рішенням суду</p> <p>1. Особа, яка вважає себе матір'ю дитини, може подати до суду заяву про визнання свого материнства, якщо запис про матір дитини вчинено відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу.</p> <p>Стаття 132. Встановлення факту материнства за рішенням суду</p> <p>1. У разі смерті жінки, яка вважала себе матір'ю дитини, факт її материнства може бути встановлений за рішенням суду.</p> <p>Заява про встановлення факту материнства приймається</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	

<p>судом, якщо запис про матір дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу.</p> <p>2. Заява про встановлення факту материнства може бути подана батьком, опікуном, піклувальником дитини, особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття.</p>		
<p>Стаття 133. Запис подружжя батьками дитини</p> <p>1. Якщо дитина народилася у подружжя, дружина записується матір'ю, а чоловік - батьком дитини.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 134. Внесення змін до актового запису про народження у разі визнання батьківства, материнства</p> <p>1. На підставі заяв осіб, зазначених у статті 126 цього Кодексу, або рішення суду орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни до актового запису про народження, складеного органами державної реєстрації актів цивільного стану України, та видає нове Свідоцтво про народження.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

Стаття 135. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлене

1. При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записуються за її вказівкою.

У разі смерті матері, а також за неможливості встановити місце її проживання чи перебування запис про матір та батька дитини провадиться відповідно до цієї статті, за заявою родичів, інших осіб або уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина.

2. Якщо батьки дитини невідомі, державна реєстрація її народження провадиться за рішенням органу опіки та піклування, яким визначається прізвище, власне ім'я, по батькові дитини і відомості про батьків.

Стаття 1530. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлено

1. У разі народження дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, якщо немає спільної заяви батьків (окремих заяв кожного з них) або рішення суду, запис про батька дитини в актовому записі про народження дитини здійснюють за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записують за її вказівкою.

У разі смерті матері, а також за неможливості встановити її осідок (місце проживання чи перебування) запис про матір та батька дитини в актовому записі про народження дитини здійснюють відповідно до цієї статті за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина, або органу опіки та піклування.

2. Якщо батьки дитини невідомі, державну реєстрацію її народження здійснюють за рішенням органу опіки та піклування, який визначає прізвище, власне ім'я, по батькові дитини і відомості про батьків.

Стаття 136. Оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини

1. Особа, яка записана батьком дитини відповідно до статей 122, 124, 126 і 127 цього Кодексу, має право оспорити своє батьківство, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини.
2. У разі доведення відсутності кровного споріднення між особою, яка записана батьком, та дитиною суд постановляє рішення про виключення відомостей про особу як батька дитини з актового запису про її народження.
3. Оспорювання батьківства можливе лише після народження дитини і до досягнення нею повноліття.
4. Оспорювання батьківства неможливе у разі смерті дитини.
5. Не має права оспорювати батьківство особа, записана батьком дитини, якщо в момент реєстрації себе батьком дитини вона знала, що не є її батьком, а також особа, яка дала згоду на застосування допоміжних репродуктивних

Стаття 1531. Оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини

- 1. Особа, яка записана батьком дитини, має право звернутися до суду з вимогою про оспорювання свого батьківства та виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини.**
- 2. Підставою для оспорювання запису про батьківство є відсутність кровного споріднення між особою, яка записана батьком дитини, та дитиною.**
- 3. Не має права оспорювати батьківство особа, записана батьком дитини, якщо в момент її реєстрації як батька дитини вона знала, що не є її батьком, а також особа, яка надала згоду на застосування допоміжних репродуктивних технологій відповідно до частини першої статті 1524 цього Кодексу.**

<p>технологій відповідно до частини першої статті 123 цього Кодексу.</p> <p>6. До вимоги чоловіка про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.</p>		
<p>Стаття 137. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини</p> <p>1. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер до народження дитини, оспорити його батьківство мають право його спадкоємці, за умови подання ним за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства.</p> <p>2. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер після пред'явлення ним позову про виключення свого імені як батька з актового запису про народження дитини, позовну заяву можуть підтримати в суді його спадкоємці.</p> <p>3. Якщо через поважні причини особа не знала про те, що записана батьком дитини, і померла, оспорити батьківство можуть її спадкоємці: дружина, батьки та діти.</p> <p>4. До вимоги про виключення запису про особу як батька</p>	<p>Стаття 1532. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини</p> <p>1. Якщо особа, записана батьком дитини, померла до народження дитини, оспорити її батьківство мають право її спадкоємці, за умови подання особою за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства.</p> <p>2. Якщо особа, записана батьком дитини, померла після подання позову про виключення запису про неї як батька з актового запису про народження дитини, позовну заяву можуть підтримувати в суді її спадкоємці.</p> <p>3. Якщо особа, яка померла, через поважні причини не знала або не могла знати, що записана батьком дитини, оспорити батьківство можуть її спадкоємці за законом першої черги.</p>	<p>Частиною першою цієї статті передбачено, якщо особа, записана батьком дитини, померла до народження дитини, оспорити її батьківство мають право її спадкоємці, за умови подання особою за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства. Вказаний механізм потребує доопрацювання.</p> <p>Незрозуміло, з якою метою така заява подається до нотаріуса, чи підлягає вона реєстрації у відомостях ДРАЦС, і як суд дізнається, до якого нотаріуса така заява могла бути подана, адже цю інформацію віднайти буде практично неможливо. Як варіант, що така особа склала нотаріально посвідчену заяву, яка або передається родичам чи довіреним особам, або залишається у нотаріуса, в такому випадку необхідна реєстрація у електронних реєстрах, щоб можна було віднайти, та обов'язок судів в таких справах запитувати відомості з електронних реєстрів чи мала місце така заява.</p> <p>Можливо малось на увазі складання такою особою нотаріально посвідченої заяви про невизнання свого батьківства. Але тоді до якого компетентного органу вона має бути</p>

<p>дитини з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.</p>		<p>подана і чи вноситься до ДРАЦС</p>
<p>Стаття 138. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка 1. Жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька дитини з актового запису про народження дитини. 2. Вимога матері про виключення запису про її чоловіка як батька дитини з актового запису про народження дитини може бути задоволена лише у разі подання іншою особою заяви про своє батьківство. 3. До вимоги матері про внесення змін до актового запису про народження дитини встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня реєстрації народження дитини.</p>	<p>Стаття 1533. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка 1. Жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, подавши позов про виключення запису про нього як батька дитини з актового запису про народження дитини.</p>	
<p>Стаття 139. Спір про материнство 1. Жінка, яка записана матір'ю дитини, може оспорити своє материнство. 2. Жінка, яка вважає себе матір'ю дитини, має право пред'явити позов до жінки, яка записана матір'ю дитини,</p>	<p>Стаття 1534. Спір про материнство 1. Жінка, яка записана матір'ю дитини, може оспорити своє материнство. 2. Жінка, яка вважає себе матір'ю дитини, має право подати позов до жінки, яка записана матір'ю дитини,</p>	

<p>про визнання свого материнства. Оспорювання материнства не допускається у випадках, передбачених частинами другою та третьою статті 123 цього Кодексу. 3. До вимоги про визнання материнства встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися, що є матір'ю дитини.</p>	<p>про визнання свого материнства. Оспорювання материнства у випадках, визначених частинами другою і третьою статті 1524 цього Кодексу, заборонено.</p>	
<p>Стаття 140. Оспорювання батьківства, материнства особи, яка сплачує аліменти за рішенням суду 1. Стягнення з особи, яка записана батьком, матір'ю, аліментів на дитину не є перешкодою для звернення до суду з позовом про виключення відомостей про неї як батька, матері дитини з актового запису про її народження.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Глава 13 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ</p>	<p>Глава 100. Батьківська відповідальність. Особисті права і обов'язки батьків і дітей</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1535. Поняття батьківської відповідальності 1. Батьківська відповідальність охоплює сукупність прав і обов'язків батьків щодо забезпечення найкращих</p>	

	<p>інтересів дитини, її виховання та розвитку, законного представництва, захисту прав та управління майном дитини.</p> <p>2. Батьківська відповідальність належить обом батькам з моменту народження дитини або з моменту встановлення материнства та/або батьківства.</p> <p>3. У разі усиновлення дитини батьківська відповідальність виникає в усиновлювача з дня набрання чинності рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 141. Рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини</p> <p>1. Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.</p> <p>2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1536. Рівність прав батьків при здійсненні батьківської відповідальності</p> <p>1. Мати, батько мають рівні права і обов'язки стосовно дитини, безвідносно до того, чи перебували вони у шлюбі між собою.</p> <p>2. Батьки при здійсненні батьківської відповідальності діють спільно. При вирішенні побутових або повсякденних питань в інтересах дитини кожний із батьків може діяти самостійно.</p> <p>3. Батьки несуть спільну відповідальність за виховання і розвиток дитини. Припинення шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає</p>	

	<p>на обсяг їхньої батьківської відповідальності, крім випадків, встановлених договором, законом або рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 150. Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини. 2. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я та безпечні умови життя дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток. 3. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя. 4. Батьки зобов'язані поважати дитину. 5. Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї. 6. Забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини. 7. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а 	<p>Стаття 1537. Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав і свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини. 2. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я та безпечні умови життя дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток. 3. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя. 4. Батьки зобов'язані поважати дитину. 5. Передання дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування про неї. 6. Будь-які види експлуатації батьками своєї дитини заборонено. 7. Фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які 	

<p>також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.</p>	<p>принижують гідність дитини, заборонено.</p>	
<p>Стаття 141. Рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини 1. Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. 2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 цього Кодексу. Стаття 142. Рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків 1. Діти мають рівні права та обов'язки щодо батьків, незалежно від того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 143. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я 1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов'язані забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.</p>	<p>Стаття 1538. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я 1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов'язані забрати дитину з пологового будинку або з</p>	

2. Мати, яка не перебуває у шлюбі, зобов'язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.
Батько, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов'язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька.

3. Дитина може бути залишена батьками у пологовому будинку або в іншому закладі охорони здоров'я, якщо вона має істотні вади фізичного і (або) психічного розвитку, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.

4. Якщо батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, забрати дитину

іншого закладу охорони здоров'я.
2. Мати, яка не перебуває у шлюбі з батьком дитини, зобов'язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.
Батько, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, батьківство якого визначено в актовому записі про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов'язаний за повідомленням уповноваженого органу, що здійснено у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробила мати дитини.
Якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька.
3. У виняткових випадках батьки можуть залишити дитину у пологовому будинку або в іншому закладі охорони здоров'я, якщо вона має істотні вади фізичного та/або психічного розвитку, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.
4. Якщо батьки не забрали дитину з пологового

<p>мають право її баба, дід, інші родичі з дозволу органу опіки та піклування.</p>	<p>будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, забрати дитину мають право її баба, дід, інші родичі (за наявності) з дозволу органу опіки та піклування.</p>	
<p>Стаття 144. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану</p> <p>1. Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.</p> <p>Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.</p> <p>2. У разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває.</p> <p>3. Реєстрація народження дитини провадиться органом державної реєстрації актів цивільного стану з одночасним</p>	<p>Стаття 1539. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану</p> <p>1. Батьки зобов'язані невідкладно, не пізніше одного місяця з дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.</p> <p>За невиконання цього обов'язку настає відповідальність, встановлена законом.</p> <p>2. У разі смерті батьків або неможливості батьків з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрацію здійснюють за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася або в якому перебуває дитина, органу опіки та піклування.</p>	

<p>визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові.</p>		
<p>4. Реєстрація народження дитини засвідчується Свідоцтвом про народження, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.</p>		
<p>Стаття 16. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків</p> <p>1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків.</p>	<p>Стаття 1540. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківської відповідальності</p> <p>1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, який є неповнолітнім, а також його законні представники зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківської відповідальності.</p>	
<p>Стаття 145. Визначення прізвища дитини</p> <p>1. Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою.</p> <p>2. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ.</p> <p>3. Спір між батьками щодо прізвища дитини може</p>	<p>Стаття 1541. Визначення прізвища дитини</p> <p>1. Прізвище дитини визначають за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначають за їхньою згодою.</p> <p>2. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене у спосіб поєднання їхніх прізвищ.</p> <p>3. Спір між батьками щодо прізвища дитини вирішує орган опіки та піклування або суд.</p>	

<p>вирішуватися органом опіки та піклування або судом.</p>		
<p>Стаття 146. Визначення імені дитини</p> <p>1. Ім'я дитини визначається за згодою батьків.</p> <p>Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини.</p> <p>2. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько.</p> <p>3. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.</p>	<p>Стаття 1542. Визначення імені дитини</p> <p>1. Ім'я дитини визначають за згодою батьків. Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі неподання заяви про визнання батьком дитини відповідно до статті 1525 цього Кодексу визначає матір дитини.</p> <p>2. Дитині може бути визначено не більше двох імен, якщо іншого не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати та/або батько.</p> <p>3. Спір між батьками щодо імені дитини вирішує орган опіки та піклування або суд.</p>	
<p>Стаття 147. Визначення по батькові дитини</p> <p>1. По батькові дитини визначається за іменем батька.</p> <p>2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.</p>	<p>Стаття 1543. Визначення по батькові дитини</p> <p>1. По батькові дитини визначають за іменем батька.</p> <p>2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі якщо батьківство стосовно дитини не визнано, визначають за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.</p>	
<p>Стаття 148. Зміна прізвища дитини її батьками</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

1. У разі зміни прізвища обома батьками змінюється прізвище дитини, яка не досягла семи років.

2. У разі зміни прізвища обома батьками прізвище дитини, яка досягла семи років, змінюється за її згодою.

3. У разі зміни прізвища одного з батьків прізвище дитини може бути змінене за згодою обох батьків та за згодою дитини, яка досягла семи років.

4. За заявою батьків або одного з них, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним або безвісно відсутнім, дитині, яка не досягла чотирнадцяти років та якій при реєстрації народження присвоєне прізвище одного з батьків, може бути змінено прізвище на прізвище другого з батьків.

5. У разі заперечення одним із батьків щодо зміни прізвища дитини спір між ними щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків щодо дитини, а також інші обставини, які засвідчують відповідність зміни прізвища інтересам

дитини.		
<p>Стаття 149. Зміна дитиною свого прізвища та (або) імені, та (або) по батькові</p> <p>1. Дитина, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові.</p> <p>2. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою батьків.</p> <p>У разі якщо над дитиною, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої дитини здійснюється за згодою піклувальника.</p> <p>3. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою одного з батьків, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері.</p> <p>4. У разі заперечення одного з батьків щодо зміни по батькові дитини спір щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові інтересам дитини.</p>		
<p>Стаття 151. Права батьків щодо виховання дитини</p> <p>1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини.</p> <p>2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на виховання фізичним та юридичним особам.</p> <p>3. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства.</p>	<p>Стаття 1544. Права батьків щодо виховання дитини</p> <p>1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини.</p> <p>2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб.</p> <p>3. Передання дитини на виховання фізичним або юридичним особам здійснюють на підставі договору або закону.</p> <p>4. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, що суперечать закону та доброзвичайності.</p>	

<p>Стаття 152. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання</p> <p>1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю, що встановлена законом.</p> <p>2. Дитина має право противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї.</p> <p>3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.</p> <p>4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 153. Права батьків та дитини на спілкування</p> <p>1. Мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, коли таке право обмежене законом.</p>	<p>Стаття 1545. Право батьків і дитини на спілкування</p> <p>1. Мати, батько і дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, якщо таке право обмежено законом або рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 154. Права батьків по захисту дитини</p> <p>1. Батьки мають право на самозахист своєї дитини,</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>повнолітніх дочки та сина.</p> <p>2. Батьки мають право звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацевдатних сина, дочки як їх законні представники без спеціальних на те повноважень.</p> <p>3. Батьки мають право звернутися за захистом прав та інтересів дітей і тоді, коли відповідно до закону вони самі мають право звернутися за таким захистом.</p>		
<p>Стаття 163. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб</p> <p>1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними.</p> <p>2. Батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.</p> <p>3. Суд може відмовити у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з них, якщо буде встановлено, що це суперечить її інтересам.</p>	<p>Стаття 1546. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб</p> <p>1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними.</p> <p>2. Батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, що набрало чинності.</p> <p>3. Суд може відмовити у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з батьків, якщо</p>	

	встановить, що це суперечить інтересам дитини.	
<p>Стаття 155. Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків</p> <p>1. Здійснення батьками своїх прав та виконання обов'язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності.</p> <p>2. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини.</p> <p>3. Відмова батьків від дитини є неправозгідною, суперечить моральним засадам суспільства.</p>	<p>Стаття 1547. Здійснення батьківських прав і виконання батьківських обов'язків</p> <p>1. Здійснення батьками своїх прав і виконання обов'язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності.</p> <p>2. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини.</p> <p>3. Відмова батьків від дитини є нікчемною та суперечить доброзвичайності.</p>	
<p>4. Ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.</p>	<p>4. Ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для притягнення їх до відповідальності, встановленої законом.</p>	
<p>Стаття 156. Права та обов'язки неповнолітніх батьків</p> <p>1. Неповнолітні батьки мають такі ж права та обов'язки щодо дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно.</p> <p>2. Неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцяти років, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини.</p>	<p>Стаття 1548. Права і обов'язки неповнолітніх батьків</p> <p>1. Неповнолітні батьки мають такі самі права і обов'язки стосовно дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно.</p> <p>2. Неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцятирічного віку, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини.</p>	

<p>3. Неповнолітні батьки у суді мають право на безоплатну правничу допомогу.</p>	<p>3. Неповнолітні батьки у суді мають право на безоплатну правничу допомогу.</p>	
<p>Стаття 157. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини</p> <p>1. Питання виховання дитини вирішується батьками спільно, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою цієї статті.</p> <p>2. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування з нею.</p> <p>3. Той із батьків, з ким проживає дитина, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини.</p> <p>4. Батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Той з батьків, хто проживає з дитиною, у разі його</p>	<p>Стаття 1549. Договір про розподіл батьківської відповідальності</p> <p>1. Батьки мають право укласти договір про розподіл батьківської відповідальності, яким, зокрема, визначити місце проживання малолітньої дитини, участь одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, заклади освіти та/або заклади охорони здоров'я, які має відвідувати дитина, порядок управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) або врегулювати окремі із зазначених питань.</p> <p>2. Договір про розподіл батьківської відповідальності укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.</p>	<p>Врахувати право дитини з 10 років давати згоду.</p> <p>Батьки мають право укласти договір про розподіл батьківської відповідальності, яким, зокрема, визначити місце проживання малолітньої дитини у віці до 10 років, а у віці від 10 до 14 років за згодою такої дитини, їх участь або участь одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, заклади освіти чи охорони здоров'я, які має відвідувати дитина, порядок управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) або врегулювати окремі з них.</p> <p>Чинний Сімейний кодекс України містить статтю 157, що передбачає можливість вирішення батьками питань щодо виховання дитини у договорі, а також у частині 5 врегулюється порядок дій батьків, у разі необхідності отримання згоди на виїзд дитини за кордон.</p> <p>Натомість законопроектом пропонується стаття 1549 (Договір про розподіл батьківської відповідальності). Проте, у такій статті відсутня відповідальність батьків у разі їх ухилення від виконання договору про розподіл батьківської відповідальності. Також у законопроекті виключено норми про порядок дій батьків, у разі необхідності отримання згоди на виїзд дитини за кордон.</p> <p>Вважаємо, що виключення таких норм призведе до правової невизначеності і залишить значну</p>

ухилення від виконання договору зобов'язаний відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану другому з батьків.

5. Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, крім того з батьків, до якого застосовуються заходи примусового виконання рішення про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та у разі, якщо йому відомо місце проживання іншого з батьків, який не ухиляється та

кількість батьків без належного врегулювання питання відповідальності та отримання згоди.

Пропозиція:

доповнити статтю 1549 відповідними частинами, що відповідатимуть змісту частини 5 статті 157 СК України, а також відповідальність батьків у разі ухилення від виконання договору про розподіл батьківської відповідальності.

належно виконує батьківські обов'язки, інформує його шляхом надсилання рекомендованого листа про тимчасовий виїзд дитини за межі України, мету виїзду, державу прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі. Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, у разі: 1) наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, підтвердженої довідкою про наявність

заборгованості зі сплати аліментів;
2) наявності заборгованості зі сплати аліментів, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у

сфері охорони здоров'я.
Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, не має заборгованості зі сплати аліментів, звертається рекомендованим листом із повідомленням про вручення до того з батьків, з яким проживає дитина, за наданням згоди на виїзд дитини за межі України з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі в складі організованої групи дітей.
У разі ненадання тим із батьків, з яким проживає дитина, нотаріально посвідченої згоди на виїзд дитини за кордон із зазначеною метою, у десятиденний строк з моменту повідомлення про вручення рекомендованого листа, той із батьків, хто проживає окремо від дитини та у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів, має право звернутися до

<p>суду із заявою про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди другого з батьків. Довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів видається органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1550. Вирішення батьками питань щодо навчання та лікування дитини 1. Питання щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини вирішують батьки спільно, крім випадків, передбачених законом або рішенням суду. 2. У разі загрози життю та здоров'ю дитини надання невідкладної медичної допомоги або її лікування здійснюється за згодою одного з батьків або органу опіки та піклування. У такому разі другого з батьків має бути невідкладно повідомлено про це. 3. Вважається, що дії одного з батьків, які перебувають між собою у шлюбі, щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини вчинено за згодою другого з батьків. У разі виникнення</p>	

	<p>спору справа вирішується судом з урахуванням найкращих інтересів дитини.</p> <p>4. Батьки мають право укласти договір про вирішення ними питань щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.</p>	
<p>Стаття 158. Вирішення органом опіки та піклування спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї</p> <p>1. За заявою матері, батька дитини орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від неї.</p> <p>Рішення про це орган опіки та піклування постановляє на підставі вивчення умов життя батьків, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення.</p> <p>2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>проживає окремо від дитини.</p>		
<p>Стаття 159. Вирішення судом спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї</p> <p>1. Якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, зокрема якщо він ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, другий із батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод.</p> <p>2. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною місця його проживання тощо), місце та час їхнього спілкування.</p> <p>В окремих випадках, якщо це викликано інтересами дитини, суд може обумовити побачення з дитиною присутністю іншої особи.</p> <p>Під час вирішення спору щодо участі одного з батьків у вихованні дитини береться до уваги ставлення батьків до</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>виконання своїх обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення, в тому числі стан психічного здоров'я одного з батьків, зловживання ним алкогольними напоями або наркотичними засобами.</p> <p>3. За заявою заінтересованої сторони суд може зупинити виконання рішення органу опіки та піклування до вирішення спору.</p> <p>4. У разі ухилення від виконання рішення суду особою, з якою проживає дитина, суд за заявою того з батьків, хто проживає окремо, може передати дитину для проживання з ним.</p> <p>5. Особа, яка ухиляється від виконання рішення суду, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.</p>		
<p>Стаття 160. Право батьків на визначення місця проживання дитини</p> <p>1. Місце проживання дитини, яка не досягла десяти років, визначається за згодою батьків.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>2. Місце проживання дитини, яка досягла десяти років, визначається за спільною згодою батьків та самої дитини.</p> <p>3. Якщо батьки проживають окремо, місце проживання дитини, яка досягла чотирнадцяти років, визначається нею самою.</p>		
<p>Стаття 161. Спир між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини</p> <p>1. Якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>2. Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або</p>	<p>Стаття 1551. Вирішення судом справи щодо розподілу батьківської відповідальності</p> <p>1. У разі виникнення між батьками спору щодо місця проживання малолітньої дитини, участі одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, виборі закладів освіти, охорони здоров'я, фізичної культури (спорту), які має відвідувати дитина, управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) суд одночасно вирішує всі зазначені питання батьківської відповідальності, крім тих, щодо яких батьки домовленості.</p> <p>2. Осідок (місце проживання) малолітньої дитини визначає суд за адресою осідку (місця проживання) одного з батьків дитини.</p> <p>Суд може встановити почергове проживання</p>	

наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвитку дитини.

3. Якщо орган опіки та піклування або суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу баби, діда або інших родичів, залучених до участі у справі, дитина може бути передана комусь із них.

Якщо дитина не може бути передана жодній із цих осіб, суд на вимогу органу опіки та піклування може постановити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.

малолітньої дитини з кожним із батьків за їхніми осідками (місцем проживання) або по чергове проживання батьків разом з дитиною за осідком (місцем проживання) дитини за наявності обставин, що мають істотне значення, та якщо це відповідає інтересам дитини.

3. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною його осідку (місця проживання) тощо), місце та час їхнього спілкування. В окремих випадках, якщо це відповідає інтересам дитини, суд може визначити порядок побачень з дитиною у присутності іншої особи.

4. Суд під час вирішення питання про вибір (зміну) закладу освіти та/або закладу охорони здоров'я, який відвідує дитина, має право уповноважити одного з батьків, крім питань щодо надання дитині невідкладної медичної допомоги або здійснення лікування у разі загрози її життю, приймати такі рішення.

	<p>5. Суд вирішує питання про управління майном дитини, яке може здійснювати один із батьків або обидва за згодою, відповідно до вимог цієї книги.</p> <p>6. Один із батьків, який ухиляється від виконання рішення суду про розподіл батьківської відповідальності, зобов'язаний відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду другому з батьків.</p> <p>7. Якщо суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу родичів, залучених до участі у справі, дитину може бути передано комусь із них.</p> <p>Якщо дитину не може бути передано жодному з родичів, суд на вимогу органу опіки та піклування може ухвалити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1552. Обставини, які враховує суд при вирішенні питань батьківської відповідальності</p> <p>1. При вирішенні питань батьківської</p>	

відповідальності першочергове значення надають забезпеченню найкращих інтересів дитини, зокрема щодо збереження її зв'язку з обома батьками та зростання у безпечному і сталому середовищі.

2. При вирішенні питань батьківської відповідальності суд бере до уваги такі обставини:

- 1) ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків;**
- 2) особиста прихильність дитини до кожного з батьків (зв'язок дитини з кожним із батьків);**
- 3) висловлені дитиною побажання;**
- 4) вік дитини;**
- 5) стан здоров'я дитини;**
- 6) середовище проживання дитини і тривалість перебування дитини у такому середовищі, сталі соціальні зв'язки;**
- 7) стан психічного здоров'я кожного з батьків;**
- 8) зловживання батьками алкогольними напоями або вживання наркотичних засобів;**
- 9) висновок медіатора, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді або іншої особи за результатами вжиття заходів примирення батьків;**

	<p>10) інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>3. Суд не може визначити місце проживання, а також встановити почергове проживання малолітньої дитини разом з тим із батьків, який:</p> <p>1) не має самостійного доходу;</p> <p>2) зловживає алкогольними напоями чи вживає наркотичні засоби, інші психоактивні речовини;</p> <p>3) через патологічну ігрову чи іншу залежність ставить себе, свою сім'ю або інших осіб, яких відповідно до закону зобов'язаний утримувати, у скрутне матеріальне становище;</p> <p>4) своєю аморальною поведінкою може завдати шкоди розвитку дитини;</p> <p>5) притягався до відповідальності за вчинення домашнього насильства;</p> <p>6) ухилявся від виконання ухвали суду про забезпечення позову у справі про розподіл батьківської відповідальності.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1553. Вжиття заходів примирення батьків</p> <p>1. Вжиття заходів примирення батьків є обов'язковим і спрямовано на досягнення між ними домовленості</p>	

щодо питань батьківської відповідальності.

2. Батьки можуть спільно звернутися до медіатора, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді або до іншої особи, яка має спеціальні знання, з метою вжиття заходів для досягнення домовленості щодо всіх або кількох питань батьківської відповідальності.

3. У разі подання до суду заяви про розподіл батьківської відповідальності без попереднього вжиття заходів примирення батьків суд в ухвалі про відкриття провадження у справі зазначає про направлення батьків до центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою вжиття таких заходів.

4. За результатами вжиття заходів примирення батьків складають висновок, в якому зазначають:

1) перелік питань батьківської відповідальності, щодо яких батьки досягли домовленості;

2) позицію кожного з батьків з питань батьківської відповідальності, щодо яких батьки не досягли домовленості;

3) інформацію, з чиєї ініціативи припинено вжиття заходів примирення батьків.

Стаття відсутня

Стаття 1554. Вирішення питань батьківської відповідальності у разі зміни обставин

1. За заявою одного з батьків, який є заінтересованою особою, суд може змінити розподіл батьківської відповідальності у разі зміни обставин.

2. За необхідності зміни осідку (місця проживання) дитини той із батьків, з яким проживає дитина, звертається до суду з відповідною заявою. При вирішенні питання про зміну осідку (місця проживання) дитини першочергове значення надають збереженню сталого середовища дитини. Суд також бере до уваги ставлення другого з батьків до здійснення батьківської відповідальності і можливість збереження обсягу такої відповідальності у разі зміни осідку (місця проживання) дитини. З урахуванням найкращих інтересів дитини суд може визначити її місце проживання разом з другим із батьків.

3. У разі ухиляння одного з батьків, з яким визначено осідок (місце проживання) дитини, від виконання рішення суду або у разі домовленості батьків щодо участі

	<p>одного з них у вихованні дитини та спілкуванні з нею суд за заявою другого з батьків може визначити осідок (місце проживання) дитини разом з ним.</p> <p>4. З урахуванням обставин, визначених статтею 1552 цього Кодексу, суд може змінити способи участі одного з батьків у вихованні дитини, місце та час їхнього спілкування, питання згоди батьків (одного з них чи обох батьків) щодо здобуття освіти та/або закладу освіти, який відвідує дитина, лікування дитини, крім надання їй невідкладної медичної допомоги або здійснення лікування у разі загрози її життю.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1555. Вирішення органом опіки та піклування питань батьківської відповідальності</p> <p>1. За заявою матері, батька орган опіки та піклування за осідком (місцем постійного проживання) дитини може вирішувати окремі питання батьківської відповідальності, визначені частиною першою статті 1551 цього Кодексу.</p> <p>2. Орган опіки та піклування сприяє досягненню домовленості між батьками.</p> <p>3. При вирішенні питань батьківської</p>	<p>У частині 6 необхідно передбачити, що наявність рішення органу опіки та піклування не перешкоджає матері, батьку звернутися не тільки до суду про розподіл батьківської відповідальності, але і до нотаріуса, і не впливає на можливість врегулювати ці питання у договірному або судовому порядку.</p>

відповідальності орган опіки та піклування застосовує приписи статей 1551–1554 цього Кодексу.

4. За заявою матері, батька або з власної ініціативи орган опіки та піклування вирішує питання батьківської відповідальності, зумовлені настанням невідкладних обставин (вибір закладу освіти дитини, надання дитині невідкладної медичної допомоги, сприяння виконанню рішення суду про розподіл батьківської відповідальності тощо).

5. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання обома батьками. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.

6. Наявність рішення органу опіки та піклування не перешкоджає матері, батьку звернутися до **суду** про розподіл батьківської відповідальності та не має для суду задалегідь встановленого значення.

7. За заявою одного з батьків, який є заінтересованою особою, орган опіки та піклування може змінити рішення з питання батьківської відповідальності,

6. Наявність рішення органу опіки та піклування не перешкоджає матері, батьку звернутися до **суду, НОТАРІУСА** про розподіл батьківської відповідальності та не має для суду задалегідь встановленого значення

	<p>керуючись приписами статті 1554 цього Кодексу. Зміну рішення здійснюють у спосіб прийняття нового рішення з відповідного питання, в якому зазначають про втрату чинності попереднім рішенням. У разі зміни осідку (місця постійного проживання) дитини орган опіки та піклування за її новим осідком (місцем проживання) може ухвалювати рішення щодо питань батьківської відповідальності у зв'язку зі зміною обставин. З прийняттям такого рішення попереднє рішення органу опіки та піклування втрачає чинність.</p>	
<p>Стаття 162. Правові наслідки протиправної поведінки одного з батьків або іншої особи при визначенні місця проживання малолітньої дитини</p> <p>1. Якщо один з батьків або інша особа самочинно, без згоди другого з батьків чи інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина, або дитячого закладу (установи), в якому за рішенням органу опіки та піклування або суду проживала дитина, змінить її</p>	<p>Стаття 1556. Юридичні наслідки самочинної зміни осідку (місця проживання) малолітньої дитини одним із батьків або іншою особою</p> <p>1. Якщо один із батьків або інша особа самочинно, без згоди другого з батьків, змінить осідок (місце проживання) малолітньої дитини, у тому числі через її викрадення, суд за заявою заінтересованої особи у порядку забезпечення позову ухвалює рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім осідком</p>	

місце проживання, у тому числі способом її викрадення, суд за позовом заінтересованої особи має право негайно постановити рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання. Дитина не може бути повернута лише тоді, коли залишення її за попереднім місцем проживання створюватиме реальну небезпеку для її життя та здоров'я або обставини змінилися так, що повернення суперечить її інтересам.

2. Особа, яка самочинно змінила місце проживання малолітньої дитини, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому, з ким вона проживала.

(місцем проживання).
Такі самі наслідки настають у разі, якщо осідок (місце проживання) малолітньої дитини було змінено без згоди інших осіб, з якими на підставі закону, рішення суду або рішення органу опіки та піклування проживала малолітня дитина.

2. Відібрання дитини як спосіб захисту порушених прав застосовують також у випадку, якщо один із батьків або інша особа, яка утримує дитину, відмовляється передати дитину на виконання рішення суду.

3. Дитину не може бути повернуто лише тоді, якщо залишення її за попереднім осідком (місцем проживання) може створити реальну небезпеку для її життя та здоров'я або якщо обставини змінилися таким чином, що повернення дитини суперечить її найкращим інтересам.

4. Особа, яка самочинно змінила осідок (місце проживання) малолітньої дитини, зобов'язана відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду, завдану тому з батьків, з яким вона

	<p>проживала.</p>	
<p>Стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він:</p> <p>1) не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування;</p> <p>2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини, забезпечення безпечних умов життя дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;</p> <p>3) жорстоко поводяться з дитиною;</p> <p>4) є хронічними алкоголіками або наркоманами;</p> <p>5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;</p> <p>б) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини.</p> <p>2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини</p>	<p>Стаття 1557. Підстави позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо така особа:</p> <p>1) не забрала дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляла стосовно дитини батьківського піклування;</p> <p>2) ухиляється від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини, забезпечення безпечних умов життя дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;</p> <p>3) жорстоко поводитьься з дитиною;</p> <p>4) є хронічним алкоголіком або наркоманом;</p> <p>5) вдається до будь-яких видів експлуатації дитини, примушує її до жебракування чи бродяжництва;</p> <p>б) засуджена за вчинення умисного кримінального правопорушення стосовно дитини.</p> <p>2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними</p>	

<p>першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття.</p> <p>3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав щодо усіх своїх дітей або когось із них.</p> <p>4. Під час ухвалення рішення про позбавлення батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу.</p> <p>5. Якщо суд при розгляді справи про позбавлення батьківських прав виявить у діях батьків або одного з них ознаки кримінального правопорушення, він письмово повідомляє про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, розпочинає досудове розслідування.</p> <p>6. Рішення суду про позбавлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.</p>	<p>повноліття.</p> <p>3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав стосовно всіх своїх дітей або стосовно однієї дитини.</p> <p>4. Якщо при розгляді справи про позбавлення батьківських прав у діях батьків або одного з батьків виявлено ознаки кримінального правопорушення, суд повідомляє про це орган досудового розслідування.</p> <p>5. Рішення про позбавлення батьківських прав після набрання ним чинності суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.</p>	
<p>Стаття 165. Особи, які мають право звернутися з позовом</p>	<p>Стаття 1558. Особи, які мають право звернутися до</p>	

<p>до суду про позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один з батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає дитина, заклад охорони здоров'я, навчальний або інший дитячий заклад, в якому вона перебуває, орган опіки та піклування, прокурор, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцяти років.</p>	<p>суду з позовом про позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один із батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає дитина, заклад охорони здоров'я, заклад освіти або інший заклад для дітей, в якому перебуває дитина, орган опіки та піклування, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку.</p>	
<p>Стаття 166. Правові наслідки позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Особа, позбавлена батьківських прав:</p> <p>1) втрачає особисті немайнові права щодо дитини та звільняється від обов'язків щодо її виховання;</p> <p>2) перестає бути законним представником дитини;</p> <p>3) втрачає права на пільги та державну допомогу, що надаються сім'ям з дітьми;</p> <p>4) не може бути усиновлювачем, опікуном та піклувальником;</p> <p>5) не може одержати в майбутньому тих майнових прав, пов'язаних із батьківством, які вона могла б мати у разі своєї</p>	<p>Стаття 1559. Юридичні наслідки позбавлення батьківських прав</p> <p>1. Особа, позбавлена батьківських прав:</p> <p>1) втрачає батьківську відповідальність та особисті права стосовно дитини, а також звільняється від обов'язків щодо її виховання;</p> <p>2) перестає бути законним представником дитини;</p> <p>3) втрачає права на пільги та державну допомогу, що надаються сім'ям з дітьми;</p> <p>4) не може бути усиновлювачем, опікуном чи піклувальником, брати дитину на виховання за іншими формами влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;</p>	

непрацездатності (право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди у разі втрати годувальника, право на спадкування);
б) втрачає інші права, засновані на спорідненості з дитиною.

2. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини.

3. При задоволенні позову щодо позбавлення батьківських прав суд одночасно приймає рішення про стягнення аліментів на дитину. У разі якщо мати, батько або інші законні представники дитини відмовляються отримувати аліменти від особи, позбавленої батьківських прав, суд приймає рішення про перерахування аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України та зобов'язує матір, батька або інших законних представників дитини відкрити зазначений особистий рахунок у місячний строк з дня набрання законної сили рішенням суду.

5) не може одержати в майбутньому тих майнових прав, пов'язаних із батьківством, які вона могла б мати у разі своєї непрацездатності (право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди у разі втрати годувальника, право на спадкування);
б) втрачає інші права, засновані на спорідненості з дитиною.

2. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини до її повноліття, а також щодо утримання повнолітньої дитини у зв'язку з непрацездатністю та/або навчанням.

3. У разі задоволення позову про позбавлення батьківських прав суд за заявою законного представника дитини одночасно ухвалює рішення про стягнення аліментів на дитину. За відсутності такої заяви суд ухвалює рішення про стягнення аліментів з особи, яку позбавлено батьківських прав, на особистий банківський рахунок дитини. Суд зобов'язує особу, яка звернулася з позовом про позбавлення батьківських прав, відкрити банківський рахунок дитини у місячний строк з дня

	<p>набрання чинності рішенням суду. 4. У разі позбавлення матері, батька батьківських прав стосовно дитини (дітей) або народження у таких осіб дитини після позбавлення їх батьківських прав орган опіки та піклування організовує здійснення соціального супроводу відповідної особи (сім'ї) протягом не менше дванадцяти місяців.</p>	
<p>Стаття 167. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав</p> <p>1. Якщо дитина проживала з тим із батьків, хто позбавлений батьківських прав, суд вирішує питання про можливість їхнього подальшого проживання в одному житловому приміщенні.</p> <p>2. Суд може постановити рішення про виселення того з батьків, хто позбавлений батьківських прав, з житлового приміщення, у якому він проживає з дитиною, якщо буде встановлено, що він має інше житло, у яке може поселитися, або постановити рішення про примусовий поділ житла чи його примусовий обмін.</p> <p>3. Дитина за бажанням другого з батьків може бути</p>	<p>Стаття 1560. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав</p> <p>1. Якщо дитина проживала з тим із батьків, який позбавлений батьківських прав, суд вирішує питання про можливість їхнього подальшого проживання в одному житловому приміщенні.</p> <p>2. Суд може ухвалити рішення про виселення того з батьків, який позбавлений батьківських прав, з житлового приміщення, у якому він проживає з дитиною, якщо буде встановлено, що він має інше житло, в яке може поселитися, або рішення про примусовий поділ житла чи його примусовий обмін.</p>	

<p>передана йому.</p> <p>4. Якщо дитина не може бути передана другому з батьків, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за їхньою заявою, баба та дід, повнолітні брати та сестри, інші родичі дитини, мачуха, вітчим.</p> <p>5. Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам та сестрам, іншим родичам, мачусі, вітчиму, вона передається на опікування органу опіки та піклування.</p> <p>6. Дитина, яка була передана родичам, мачусі, вітчиму, органів опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього.</p> <p>7. Порядок відібрання і передання дитини встановлюється законом.</p>	<p>3. Дитина передається тому з батьків, який несе за неї батьківську відповідальність.</p> <p>4. Якщо дитина не може бути передана другому з батьків, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за заявою такої особи, баба і дід, повнолітні брати і сестри, дядько, тітка, інші родичі дитини, мачуха, вітчим.</p> <p>5. Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам чи сестрам, тітці, дядькові, іншим родичам, мачусі, вітчиму, її передають на опікування органу опіки та піклування.</p> <p>6. Дитина, яку передано родичам, мачусі, вітчиму, органів опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього.</p> <p>7. Порядок відібрання і передання дитини встановлює закон.</p>	
<p>Стаття 168. Побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав</p>	<p>Стаття 1561. Побачення з дитиною матері, батька, позбавлених батьківських прав</p>	

<p>1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду із заявою про надання їм права на побачення з дитиною. Суд може дозволити разові, періодичні побачення з дитиною, якщо це не завдасть шкоди її життю, здоров'ю та моральному вихованню, за умови присутності іншої особи.</p>	<p>1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду із заявою про надання їм права на побачення з дитиною. Суд може дозволити разові, періодичні побачення з дитиною, якщо це відповідає її найкращим інтересам і не завдає шкоди її життю, здоров'ю та вихованню, у присутності законного представника дитини чи визначеної ним особи.</p>	
<p>Стаття 169. Поновлення батьківських прав</p> <p>1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду з позовом про поновлення батьківських прав.</p> <p>2. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо дитина була усиновлена і усиновлення не скасоване або не визнане недійсним судом.</p> <p>3. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо на час розгляду справи судом дитина досягла повноліття.</p> <p>4. Суд перевіряє, наскільки змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, та обставини, що були</p>	<p>Стаття 1562. Поновлення батьківських прав</p> <p>1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право звернутися до суду з вимогою про поновлення батьківських прав.</p> <p>2. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо дитина була усиновлена і усиновлення не скасовано або не визнано судом недійсним.</p> <p>3. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо на час розгляду справи судом дитина досягла повноліття.</p> <p>4. Суд перевіряє, як змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, обставини, що були підставою для позбавлення батьківських прав, та</p>	

<p>підставою для позбавлення батьківських прав, і постановляє рішення відповідно до інтересів дитини.</p> <p>5. При вирішенні справи про поновлення батьківських прав одного з батьків суд бере до уваги думку другого з батьків, інших осіб, з ким проживає дитина.</p> <p>6. Рішення суду про поновлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.</p> <p>7. У разі відмови в позові про поновлення батьківських прав повторне звернення із позовом про поновлення батьківських прав можливе лише після спливу одного року з часу набрання чинності рішенням суду про таку відмову.</p>	<p>ухвалює рішення у найкращих інтересах дитини.</p> <p>5. При вирішенні справи про поновлення батьківських прав одного з батьків суд бере до уваги думку дитини, другого з батьків, іншої особи, з якою проживає дитина.</p> <p>6. Рішення про поновлення батьківських прав після набрання ним чинності суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.</p> <p>7. У разі відмови у поновленні батьківських прав повторне звернення до суду про поновлення батьківських прав можливе лише після спливу одного року з дня набрання законної сили рішенням суду про таку відмову.</p>	
<p>Стаття 170. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав</p> <p>1. Суд може постановити рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них, не позбавляючи їх батьківських прав, у випадках, передбачених пунктами 2-5 частини першої статті 164 цього Кодексу, а також в інших випадках,</p>	<p>Стаття 1563. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав</p> <p>1. Суд може ухвалити рішення про відібрання дитини від батьків або одного з батьків, не позбавляючи їх батьківських прав, у випадках, визначених пунктами 2–5 частини першої статті 1557 цього Кодексу, а також в</p>	

якщо залишення дитини у них є небезпечним для її життя, здоров'я і морального виховання. У цьому разі дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам - за їх бажанням або органі опіки та піклування. Під час ухвалення рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення їх батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу.

2. У виняткових випадках, при безпосередній загрозі для життя або здоров'я дитини, орган опіки та піклування або прокурор мають право постановити рішення про негайне відібрання дитини від батьків. У цьому разі орган опіки та піклування зобов'язаний негайно повідомити прокурора та у семиденний строк після постановлення рішення звернутися до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.

інших випадках, якщо залишення дитини у таких батьків є небезпечним для життя, здоров'я і виховання дитини.

У такому разі дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам (за їхнім бажанням) або органі опіки та піклування.

Під час ухвалення рішення про відібрання дитини від батьків або одного з батьків без позбавлення їх батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) (у разі здійснення такого супроводу).

2. У виняткових випадках, у разі безпосередньої загрози для життя або здоров'я дитини, орган опіки та піклування має право прийняти рішення про невідкладне відібрання дитини від батьків. Орган опіки та піклування зобов'язаний у семиденний строк з дня прийняття рішення звернутися до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з батьків батьківських прав або про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.

3. У разі усунення причин, що перешкождали

<p>З таким позовом до суду має право звернутися прокурор.</p> <p>3. Якщо відпадуть причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків може постановити рішення про повернення їм дитини.</p> <p>4. При задоволенні позову про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав суд вирішує питання про стягнення з них аліментів на дитину.</p> <p>5. Положення частин першої - третьої цієї статті застосовуються до відібрання дитини від інших осіб, з якими вона проживає.</p>	<p>належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків може ухвалити рішення про повернення їм дитини.</p> <p>4. При ухваленні рішення про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав суд вирішує питання про стягнення з них аліментів на дитину у порядку, визначеному частиною третьою статті 1559 цього Кодексу.</p> <p>5. Приписи частин першої – третьої цієї статті застосовують до відібрання дитини від інших осіб, з якими вона проживає.</p> <p>6. Під час відібрання дитини забезпечують безпечні умови для дитини, дотримання її прав та повагу до її гідності.</p>	
<p>Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя</p> <p>1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї.</p> <p>2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути</p>	<p><i>Перенесено до статті 1567</i></p>	

<p>вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном.</p> <p>3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.</p>		
<p>Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків</p> <p>1. Дитина, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу.</p> <p>2. Повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень.</p> <p>3. Якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацездатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат,</p>	<p><i>Перенесено до статті 1565</i></p>	

<p>пов'язаних із наданням такого піклування.</p>		
<p>Стаття 142. Рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків 1. Діти мають рівні права та обов'язки щодо батьків, незалежно від того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.</p>	<p>Стаття 1564. Рівність прав і обов'язків дітей стосовно батьків 1. Діти мають рівні права і обов'язки стосовно батьків безвідносно до того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.</p>	
<p>Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків 1. Дитина, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу. 2. Повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацевдатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень. 3. Якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацевдатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат, пов'язаних із наданням такого піклування.</p>	<p>Стаття 1565. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків 1. Дитина у будь-якому віці зобов'язана шанувати та поважати матір і батька. 2. Дитина зобов'язана піклуватися про обох батьків, виявляти про них турботу та надавати їм допомогу. 3. Якщо повнолітня дитина не піклується про своїх непрацевдатних батьків, за рішенням суду з неї можуть бути стягнуті кошти на їх утримання відповідно до глави 105 цього Кодексу.</p>	

<p>Стаття 152. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання</p> <p>1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю, що встановлена законом.</p> <p>2. Дитина має право противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї.</p> <p>3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.</p> <p>4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років.</p>	<p>Стаття 1566. Право дитини на належне батьківське виховання</p> <p>1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечує система державного контролю, визначене законом.</p> <p>2. Дитина має право заперечувати проти неналежного виконання батьками своїх обов'язків стосовно неї.</p> <p>3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.</p> <p>4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцятирічного віку.</p>	
<p>Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя</p> <p>1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї.</p> <p>2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути</p>	<p>Стаття 1567. Право дитини на висловлення думки</p> <p>1. Дитина має право бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї.</p> <p>2. Дитина, яка може висловити власну думку, має бути</p>	<p>Частина першу «Дитина має право бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї. Пропозиція: доповнити після слова «особами» словом «органами».</p> <p>Слово «посадовими» виключити</p> <p>Редакція</p> <p>1. Дитина має право бути вислуханою батьками,</p>

<p>вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном.</p> <p>3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.</p>	<p>вислухана під час вирішення батьками, іншими особами питань щодо здійснення батьківської відповідальності, інших питань, що стосуються її особисто, та питань сім'ї.</p> <p>3. Дитина особисто висловлює власну думку або її з'ясовують через особу або орган, визначені органом опіки та піклування або судом.</p> <p>4. Суд може не погодитися з думкою дитини, якщо цього вимагають її найкращі інтереси.</p>	<p>іншими членами сім'ї, особами, органами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї.</p>
<p>Глава 6 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ</p>	<p>Глава 101. Особисті права і обов'язки членів сім'ї та родичів</p>	
<p>Стаття 49. Право на материнство</p> <p>1. Дружина має право на материнство.</p> <p>2. Небажання чоловіка мати дитину або нездатність його до зачаття дитини може бути причиною розірвання шлюбу.</p> <p>3. Позбавлення жінки можливості народити дитину (репродуктивної функції) у зв'язку з виконанням нею конституційних, службових, трудових обов'язків або в результаті протиправної поведінки щодо неї є підставою для відшкодування завданої їй моральної шкоди.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>4. Вагітній дружині мають бути створені у сім'ї умови для збереження її здоров'я та народження здорової дитини.</p> <p>5. Дружині-матері мають бути створені у сім'ї умови для поєднання материнства із здійсненням нею інших прав та обов'язків.</p>		
<p>Стаття 50. Право на батьківство</p> <p>1. Чоловік має право на батьківство.</p> <p>2. Відмова дружини від народження дитини або нездатність її до народження дитини може бути причиною розірвання шлюбу.</p> <p>3. Позбавлення чоловіка можливості здійснення репродуктивної функції у зв'язку з виконанням ним конституційних, службових, трудових обов'язків або в результаті протиправної поведінки щодо нього є підставою для відшкодування завданої йому моральної шкоди.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 51. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності</p> <p>1. Дружина та чоловік мають рівне право на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань.</p>	<p>Стаття 1568. Рівність особистих прав дружини і чоловіка</p> <p>1. Дружина і чоловік мають рівні права на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань.</p> <p>2. Дружина і чоловік мають рівні права на фізичний</p>	

	<p>та духовний розвиток, на здобуття освіти, виявлення своїх здібностей.</p> <p>3. Дружина і чоловік мають рівні права на створення умов для праці та відпочинку.</p> <p>4. Дружина і чоловік мають право на вільний вибір свого осідку (місця проживання) з урахуванням найкращих інтересів дитини (у разі наявності дитини).</p> <p>5. Дружина і чоловік мають право вживати заходів, які не заборонені законом і не суперечать доброзвичайності, для підтримання шлюбних відносин.</p> <p>6. Дружина і чоловік є рівними у здійсненні інших особистих прав, визначених законом або договором.</p>	
<p>Стаття 52. Право дружини та чоловіка на фізичний та духовний розвиток</p> <p>1. Дружина та чоловік мають рівне право на фізичний та духовний розвиток, на здобуття освіти, прояв своїх здібностей, на створення умов для праці та відпочинку.</p> <p>Стаття 53. Право дружини та чоловіка на зміну прізвища</p> <p>1. Якщо при реєстрації шлюбу дружина, чоловік зберегли</p>	<p><i>Виключено</i></p> <p><i>Виключено</i></p>	

<p>дошлюбні прізвища, вони мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану, який зареєстрував їхній шлюб, або відповідного органу за місцем їхнього проживання заяву про обрання прізвища одного з них як їхнього спільного прізвища або про приєднання до свого прізвища прізвища другого з подружжя.</p> <p>2. У разі зміни прізвища орган державної реєстрації актів цивільного стану видає нове Свідоцтво про шлюб.</p>		
<p>Стаття 54. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї</p> <p>1. Дружина, чоловік мають право розподілити між собою обов'язки в сім'ї.</p> <p>Дружина, чоловік повинні утверджувати повагу до будь-якої праці, яка робиться в інтересах сім'ї.</p> <p>2. Усі найважливіші питання життя сім'ї мають вирішуватися подружжям спільно, на засадах рівності.</p> <p>Дружина, чоловік мають право протидіяти усуненню їх від вирішення питань життя сім'ї.</p> <p>3. Вважається, що дії одного з подружжя стосовно життя</p>	<p>Стаття 1569. Право дружини і чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань сім'ї</p> <p>1. Дружина і чоловік мають право розподілити між собою обов'язки в сім'ї.</p> <p>Дружина, чоловік повинні утверджувати повагу до будь-якої праці в інтересах сім'ї.</p> <p>2. Усі найважливіші питання сім'ї вирішує подружжя спільно, на засадах рівності. Дружина, чоловік мають право заперечувати проти усунення їх від вирішення питань сім'ї.</p> <p>3. Вважають, що дії одного з подружжя щодо питань</p>	

<p>сім'ї вчинені за згодою другого з подружжя.</p>	<p>сім'ї вчинені за згодою другого з подружжя, якщо іншого не визначено законом або договором.</p>	
<p>Стаття 55. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю 1. Дружина та чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та іншими членами сім'ї на почуттях взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги. 2. Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері. Дружина зобов'язана утверджувати в сім'ї повагу до батька. 3. Дружина та чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в ній. 4. Дружина та чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.</p>	<p>Стаття 1570. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю 1. Дружина і чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та з іншими членами сім'ї на основі взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги. 2. Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері. Дружина зобов'язана утверджувати в сім'ї повагу до батька. 3. Дружина і чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в сім'ї. 4. Дружина і чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.</p>	
<p>Стаття 56. Право дружини та чоловіка на свободу та особисту недоторканність 1. Дружина та чоловік мають право на вільний вибір місця свого проживання. 2. Дружина та чоловік мають право вживати заходів, які</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>не заборонені законом і не суперечать моральним засадам суспільства, щодо підтримання шлюбних відносин.</p> <p>3. Кожен з подружжя має право припинити шлюбні відносини.</p> <p>4. Примушування до припинення шлюбних відносин, примушування до їх збереження, в тому числі примушування до статевого зв'язку за допомогою фізичного або психічного насильства, є порушенням права дружини, чоловіка на свободу та особисту недоторканність і може мати наслідки, встановлені законом.</p>		
<p>Розділ V ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ТА РОДИЧІВ</p>		
<p>Глава 21 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ТА РОДИЧІВ</p>		
<p>Стаття 259. Права братів та сестер на спілкування</p> <p>1. Права та обов'язки, встановлені законом для братів та сестер, мають рідні (повнорідні, неповнорідні) брати та сестри.</p>	<p>Стаття 1571. Права братів і сестер на спілкування</p> <p>1. Права та обов'язки, встановлені законом для братів і сестер, мають рідні (повнорідні, неповнорідні) брати і сестри.</p>	

<p>2. Брати та сестри, зокрема ті, які не проживають разом, мають право на спілкування.</p> <p>3. Мати, батько, баба, дід, інші особи, з якими проживають неповнолітні брати та сестри, зобов'язані сприяти їхньому спілкуванню.</p> <p>4. Повнолітні особи мають право брати участь у вихованні своїх неповнолітніх братів та сестер, незалежно від місця їхнього проживання.</p>	<p>2. Брати і сестри, зокрема ті, які не проживають разом, мають право на спілкування.</p> <p>3. Мати, батько, баба, дід, інші особи, з якими проживають неповнолітні брати і сестри, зобов'язані сприяти їхньому спілкуванню.</p> <p>4. Повнолітні особи мають право брати участь у вихованні своїх неповнолітніх братів і сестер безвідносно до їхнього осідку (місця проживання).</p>	
<p>Стаття 257. Права баби та діда, прабаби та прадіда на виховання внуків, правнуків</p> <p>1. Баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, брати участь у їх вихованні.</p> <p>2. Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків.</p> <p>Якщо такі перешкоди чиняться, баба, дід, прабаба, прадід мають право на звернення до суду з позовом про їх усунення.</p>	<p>Стаття 1572. Права баби і діда, прабаби і прадіда на спілкування з внуками, правнуками</p> <p>1. Баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, а також брати участь у їх вихованні у межах, визначених батьками дітей.</p>	<p>Щодо статті 1572 та по тексту Кодексу «внуки» замінити на «онуки». Українською мовою ОНУКИ а не ВНУКИ і по кодексу</p>
<p>Стаття 258. Права баби і діда щодо захисту внуків</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. Баба і дід мають право на самозахист внуків.</p> <p>2. Баба і дід мають право звернутися за захистом прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх та повнолітніх непрацездатних внуків до органу опіки та піклування або до суду без спеціальних на те повноважень.</p>		
<p>Стаття 260. Право мачухи, вітчима брати участь у вихованні пасинка, падчерки</p> <p>1. Якщо мачуха, вітчим проживають однією сім'єю з малолітніми, неповнолітніми пасинком, падчеркою, вони мають право брати участь у їхньому вихованні.</p>	<p>Стаття 1573. Право мачухи, вітчима брати участь у вихованні пасинка, падчерки</p> <p>1. Якщо мачуха, вітчим проживають однією сім'єю з малолітніми, неповнолітніми пасинком, падчеркою, вони мають право брати участь у їхньому вихованні.</p>	
<p>Стаття 261. Права та обов'язки особи, яка взяла у свою сім'ю дитину, щодо її виховання</p> <p>1. Особа, яка взяла у свою сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, має права та обов'язки щодо її виховання та захисту відповідно до положень статей 249 і 262 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1574. Права і обов'язки особи, яка взяла у свою сім'ю дитину, щодо її виховання</p> <p>1. Особа, яка взяла у свою сім'ю дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, або дитину, яку залишили без батьківського піклування (тимчасове фактичне виховання), а також особа, у сім'ю якої орган опіки та піклування тимчасово влаштував таку дитину, має права і обов'язки щодо виховання дитини та її захисту відповідно до приписів статей 1544–</p>	

	1547 цього Кодексу.	
<p>Стаття 262. Права сестри, брата, мачухи, вітчима та інших членів сім'ї на захист дітей</p> <p>1. Сестра, брат, мачуха, вітчим мають право на самозахист своїх малолітніх, неповнолітніх, повнолітніх непрацевдатних братів, сестер, пасинка, падчерки.</p> <p>2. Сестра, брат, мачуха, вітчим мають право звернутися за захистом прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх та повнолітніх непрацевдатних братів, сестер, пасинка, падчерки до органу опіки та піклування або до суду без спеціальних на те повноважень.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1575. Право членів сім'ї і родичів на самозахист малолітніх та неповнолітніх дітей</p> <p>1. Сестра, брат, баба, дід, прабаба, прадід, мачуха, вітчим мають право на самозахист своїх малолітніх та/або неповнолітніх братів, сестер, внуків, правнуків, пасинка, падчерки.</p>	
<p>Стаття 263. Вирішення судом спорів щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, братів, сестер, мачухи, вітчима у</p>	<p>Стаття 1576. Вирішення судом спорів щодо спілкування та участі у вихованні дитини членів сім'ї та родичів</p> <p>1. Справу щодо спілкування та участі у вихованні</p>	

<p>вихованні дитини</p> <p>1. Спiр щодо участi баби, дiда, прабаби, прадiда, брата, сестри, мачухи, вiтчима у вихованнi дитини вирiшується судом вiдповiдно до статтi 159 цього Кодексу.</p>	<p>дитини баби, дiда, прабаби, прадiда, брата, сестри, мачухи, вiтчима вирiшує суд вiдповiдно до приписiв глави 101 цього Кодексу.</p> <p>2. Суд може вiдмовити члену сiм'ї, родичу у захистi права на спiлкування або на участь у вихованнi дитини, якщо встановить, що це перешкоджає гармонiйному та стабiльному розвитку i життю дитини, не вiдповiдає її найкращим iнтересам.</p>	
<p>Стаття 264. Обов'язки особи пiклуватися про бабу, дiда, прабабу, прадiда, а також про того, з ким вона проживала однiєю сiм'єю</p> <p>1. Внуки, правнуки зобов'язанi пiклуватися про свої бабу, дiда, прабабу, прадiда.</p> <p>2. Повнолiтнi брати, сестри, пасинки, падчерки зобов'язанi пiклуватися про брата, сестру, вiтчима, мачуху, якi виховували їх та надавали їм матерiальну допомогу. Такий обов'язок мають особи i щодо тих, з ким вони проживали однiєю сiм'єю до досягнення повнолiття.</p>	<p>Стаття 1577. Обов'язки особи пiклуватися про бабу, дiда, прабабу, прадiда, а також про особу, з якою вона проживала однiєю сiм'єю</p> <p>1. Внуки, правнуки зобов'язанi пiклуватися про свої бабу, дiда, прабабу, прадiда.</p> <p>2. Повнолiтнi брати, сестри, пасинки, падчерки зобов'язанi пiклуватися про брата, сестру, вiтчима, мачуху, якi виховували їх та надавали їм матерiальну допомогу.</p> <p>Такий обов'язок має особа i стосовно тих осiб, з якими вона проживала однiєю сiм'єю до досягнення повнолiття.</p>	
<p><i>Роздiл вiдсутнiй</i></p>	<p>Роздiл XV. ЮРИДИЧНI РЕЖИМИ МАЙНА У</p>	

	СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ	
Глава 7 ПРАВО ОСОБИСТОЇ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ДРУЖИНИ ТА ЧОЛОВІКА	Глава 102. Юридичний режим майна подружжя	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1578. Поняття юридичного режиму майна подружжя 1. Юридичний режим майна подружжя – це система норм, встановлених законом або договором, що зумовлені укладенням шлюбу або його припиненням та регулюють майнові відносини подружжя між собою та з третіми особами.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1579. Юридичний режим спільності майна подружжя 1. Юридичний режим спільності майна подружжя встановлює цей Кодекс. 2. Юридичний режим спільності майна подружжя визначає наявність спільного майна подружжя та особистого майна кожного з подружжя. 3. Юридичний режим спільності майна подружжя починає діяти з моменту укладення шлюбу, якщо іншого не встановлено договором між подружжям або законом.	Вбачається зміна термінології та юридичних понять, замість « майно, що належить на праві спільної сумісної власності », та « майно, що належить на праві особистої власності », вживаються – « спільне майно подружжя », « особисте майно кожного з подружжя ». В такому випадку від визначення виду права власності – спільна сумісна чи особиста, вживаються визначення, як характеристики майна - спільне та особисте, що притаманно розмовній мові у повсякденному житті. Крім того, по тексту попри це вживається « право спільної сумісної власності ». Незрозумілим є відхід від термінології виду права власності на майно. Вживати у Кодексі « майно, що належить подружжю на праві спільної сумісної

	<p>4. Набуття подружжям майна у спільну часткову власність не змінює юридичного режиму спільності майна подружжя.</p>	<p>власності», та «майно, що належить на праві особистої власності кожному з подружжя».</p>
<p>Стаття 64. Право подружжя на укладення договорів між собою</p> <p>1. Дружина та чоловік мають право на укладення між собою усіх договорів, які не заборонені законом, як щодо майна, що є їхньою особистою приватною власністю, так і щодо майна, яке є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p> <p>2. Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у праві спільної сумісної власності подружжя може бути укладений без виділу цієї частки.</p> <p>Стаття 67. Право на розпоряджання часткою у майні, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Дружина, чоловік мають право укласти з іншою особою договір купівлі-продажу, міни, дарування, довічного утримання (догляду), застави щодо своєї частки у</p>	<p>Стаття 1580. Право подружжя на укладення договорів та вчинення правочинів</p> <p>1. Подружжя у межах, встановлених цим Кодексом, має право врегулювати свої майнові відносини договором, якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб.</p> <p>2. Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено без поділу спільного майна або виділу такої частки.</p> <p>3. Кожний із подружжя має право укласти будь-які договори з третіми особами в межах прав і обов'язків, визначених цим Кодексом.</p> <p>4. Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її виділу чи поділу такого спільного майна.</p> <p>5. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо</p>	<p>1. Подружжя у межах, встановлених цим Кодексом, має право врегулювати свої майнові відносини договором, якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб. Що не має відношення до третіх осіб саме це правило. Про фраздаторність є ціла стаття в іншій книзі.</p> <p>Пропозиція: виключити слова «якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб»</p> <p>2. Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено без поділу спільного майна або виділу цієї частки.</p> <p>Норма важлива, адже на практиці має місце ототожнення виділу з визначенням та укладення договорів відчуження без визначення часток. У таких випадках є невизначеним предмет договорів. Частка у праві спільної часткової власності є самостійним об'єктом прав після її визначення та проведення державної реєстрації змін у праві (зміни виду спільної власності із спільної сумісної на спільну часткову). Потрібно врегулювати це питання у контексті концепції державної реєстрації прав.</p> <p>Пропозиція:</p>

<p>праві спільної сумісної власності подружжя лише після її визначення та виділу в натурі або визначення порядку користування майном. 2. Дружина, чоловік мають право скласти заповіт на свою частку у праві спільної сумісної власності подружжя до її визначення та виділу в натурі.</p>	<p>спільного майна відповідно до книги сьомої цього Кодексу.</p>	<p>«Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено після визначення частки у праві спільної сумісної власності подружжя та державної реєстрації.»</p> <p>3. ...</p> <p>4. Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її виділу чи поділу такого спільного майна.</p> <p>Пропозиція: викласти частину 4 в такій редакції. Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її визначення, виділу чи поділу спільного майна.</p> <p>5. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо спільного майна подружжя відповідно до книги сьомої цього Кодексу.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1581. Базовий режим майна подружжя 1. Базовий режим майна подружжя охоплює систему норм, встановлених цим Кодексом, які не можуть бути змінені шлюбним договором. 2. Базовий режим майна подружжя охоплює приписи цієї книги щодо сімейного житла та речей домашнього вжитку.</p>	<p>Виключити Заперечуємо таку ініціативу, вважаємо її втручанням у приватні майнові відносини та у право власності. Реалізація дуже спірна та неможлива на практиці, оскільки потрібно створювати інформаційну базу сімейного житла. Також варто зважати, що сім'я це не тільки подружжя та діти. Вбачається, що таку норму (частина друга, третя..) слід трактувати як необхідність</p>

		<p>отримання згоди другого з подружжя щодо сімейного житла незалежно від того, чи є воно спільним майном подружжя, чи особистим. Відтак, це змінює правовий режим сімейного житла. І може призвести до ситуації, коли власник (той із подружжя, чією особистою власністю є таке житло) не зможе розпорядитись своєю власністю. Така норма також суперечить засадам регулювання права власності.</p> <p>Відсутній механізм визначення належності житла до сімейного, що перешкоджає безспірності. Обмеження прав власника щодо розпорядження майном, що є особистою власністю – дискримінаційна норма.</p> <p>Влітку сім'я може проживати у квартирі, а взимку переїздити за місто у зв'язку з відключенням електроенергії. Крім того, проживання за кордоном не припиняє статус сімейного житла в Україні, наприклад.</p> <p>Пропозиція: виключити статтю 1581, як таку, що суперечить загальним нормам права власності, користування, та вносить значну правову невизначеність. Виключити усі норми, що регулюють та стосуються базового режиму майна подружжя.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1582. Захист прав на сімейне житло та речі домашнього вжитку 1. Сімейним житлом є будинок, квартира чи інше</p>	<p>Виключити статтю 1582.</p> <p>Запровадження такого поняття як «спільне житло» виписано з втручання у право власності, з нівелюванням засад права власності, спільності майна подружжя, та</p>

житлове приміщення, яке подружжя використовує для спільного постійного проживання. За наявності у подружжя спільних дітей сімейним визнають житло, в якому постійно проживають діти з батьками або одним із батьків. Подружжя, якому належать кілька об'єктів житлової нерухомості, має право визначити один із таких об'єктів як сімейне житло.

~~2. Будь-який правочин щодо розпорядження чи обтяження сімейного житла або речей домашнього вжитку може бути вчинено лише за згодою обох із подружжя, яку надають у формі, визначеній законом для відповідного правочину.~~

~~3. Якщо сімейне житло є особистим майном одного з подружжя, а другий з подружжя відмовляється надати згоду на розпорядження таким майном чи на його обтяження, відповідний дозвіл може надати орган опіки та піклування або суд з урахуванням найкращих інтересів дитини та інтересів інших учасників сімейних відносин.~~

особистого майна кожного з подружжя, обумовлюючи необхідність згод третіх осіб (членів сім'ї), органу опіки та піклування. У разі, якщо житло є спільною власністю подружжя, така згода другого з подружжя і так передбачена, а у разі особистої власності - не може бути встановлена як обов'язкова. Що робитиме орган опіки, якщо власник квартири, яка йому подарована захоче її продати, відмовить чи поодить?...Це не компетенція органу опіки. За такої редакції зросте кількість судових спорів.

Пропозиція.

Виключити статтю 1582.

	<p>4. Якщо подружжя користується сімейним житлом на підставі договору оренди або іншого договору про користування житлом, таке право користування належить обом із подружжя, навіть якщо договір укладено до шлюбу, за згодою власника житла.</p> <p>5. Один із подружжя не має права достроково припинити або змінити договір оренди або інший договір про користування сімейним житлом без згоди другого з подружжя.</p> <p>6. Приписи частин четвертої і п'ятої цієї статті не обмежують права власника на припинення (розірвання) договору оренди або іншого договору про користування житлом, передбачені таким договором або законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1583. Забезпечення потреб сім'ї</p> <p>1. Кожний із подружжя за час шлюбу зобов'язаний здійснювати внесок на потреби сім'ї відповідно до своїх можливостей та обставин, що мають істотне значення.</p> <p>Такий внесок може бути здійснений у негрошовій формі (ведення домашнього господарства, догляд за дітьми</p>	

	<p>тощо).</p> <p>2. Внесок на потреби сім'ї спрямовують на покриття витрат на утримання сімейного житла та речей домашнього вжитку, задоволення розумних особистих потреб кожного з подружжя, а також витрат на утримання, виховання та освіти дітей.</p> <p>3. Якщо один із подружжя не виконує свого обов'язку щодо внеску на потреби сім'ї, другий з подружжя має право подати позов про стягнення такого внеску.</p> <p>4. Подружжя є солідарними боржниками за зобов'язаннями, що виникли у зв'язку з виконанням обов'язку щодо внеску на потреби сім'ї.</p>	
<p>Стаття 60. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу).</p>	<p>Стаття 1584. Презумпція спільності майна подружжя</p> <p>1. Вважають, що кожна річ (майно), набута за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.</p> <p>2. Майно належить до спільного майна подружжя, навіть якщо один із подружжя не мав самостійного доходу.</p>	<p>Діюча стаття 60 СКУ краще викладена.</p> <p>Зауваження до частини першої</p> <p>1. Вважається, що кожна річ (майно), набута за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.</p> <p>Пропозиція: після слова «шлюбу» доповнити словами «окрім особистого майна кожного з подружжя».</p>

<p>2. Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p>		
<p>Стаття 57. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка</p> <p>1. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є:</p> <p>1) майно, набуте нею, ним до шлюбу;</p> <p>2) майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але на підставі договору дарування або в порядку спадкування;</p> <p>3) майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але за кошти, які належали їй, йому особисто;</p> <p>4) житло, набуте нею, ним за час шлюбу внаслідок його приватизації відповідно до Закону України "Про приватизацію державного житлового фонду";</p> <p>5) земельна ділянка, набута нею, ним за час шлюбу внаслідок приватизації земельної ділянки, що перебувала у її, його користуванні, або одержана внаслідок приватизації земельних ділянок державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій,</p>	<p>Стаття 1585. Особисте майно кожного з подружжя</p> <p>1. Особистим майном кожного з подружжя є:</p> <p>1) майно, набуте до шлюбу;</p> <p>2) майно, набуте за час шлюбу на підставі договору дарування або безоплатно на іншій підставі;</p> <p>3) житло, набуте за час шлюбу у зв'язку з його приватизацією відповідно до Закону України "Про приватизацію державного житлового фонду";</p> <p>4) майно, набуте за час шлюбу в порядку спадкування;</p> <p>5) земельна ділянка у випадках, встановлених цим Кодексом;</p> <p>6) речі індивідуального користування, зокрема коштовності, навіть якщо вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;</p> <p>7) премії, нагороди, одержані за особисті заслуги. Суд може визнати за другим із подружжя право на частку такої премії, нагороди, якщо встановить, що він своїми</p>	<p>Вбачається зміна термінології та юридичних понять, замість «майно, що належить на праві спільної сумісної власності», та «майно, що належить на праві особистої власності», вживаються – «спільне майно подружжя», «особисте майно кожного з подружжя».</p> <p>В такому випадку від визначення виду права власності – спільна сумісна чи особиста, вживаються визначення, як характеристики майна - спільне та особисте, що притаманно розмовній мові у повсякденному житті.</p> <p>Крім того, по тексту попри це вживається «право спільної сумісної власності».</p> <p>Незрозумілим є відхід від термінології виду права власності на майно.</p> <p>Пропозиція 1. Вживати у Кодексі «майно, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності», та «майно, що належить на праві особистої власності кожному з подружжя».</p> <p>Пропозиція 2. У підпункті 9 частини першої цієї статті після слів «моральної шкоди» додати слова «одноразової грошової допомоги у зв'язку з зі смертю категорій осіб, визначених законом».</p> <p>Пропозиція 3.</p>

або одержана із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України.

2. Особистою приватною власністю дружини та чоловіка є речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя.

3. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є премії, нагороди, які вона, він одержали за особисті заслуги. Суд може визнати за другим з подружжя право на частку цієї премії, нагороди, якщо буде встановлено, що він своїми діями (ведення домашнього господарства, виховання дітей тощо) сприяв її одержанню.

4. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй, йому належала, а також як відшкодування завданої їй, йому моральної шкоди.

5. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є виплати (страхові виплати та виплати викупних сум),

діями (ведення домашнього господарства, виховання дітей тощо) сприяв її одержанню;

8) кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі (майна), яка була особистим майном дружини, чоловіка;

9) кошти, одержані як компенсація завданої моральної шкоди;

10) виплати (страхові виплати та виплати викупних сум), одержані за договором страхування здоров'я;

11) майно, набуте кожним з подружжя за час шлюбу за кошти, що належали кожному з подружжя особисто;

12) майно, набуте кожним з подружжя до шлюбу за договором довічного утримання (догляду). Суд може визнати за другим з подружжя право на частину такого майна, якщо за час шлюбу другий з подружжя особисто надавав допомогу в догляді за відчужувачем майна за договором довічного утримання (догляду) та/або утримання відчужувачу було надано за рахунок особистих коштів другого з подружжя та/або спільного майна подружжя.

У пункті 11 частини першої цієї статті слова «**11) майно, набуте кожним з подружжя за час шлюбу за кошти, які належали кожному з подружжя особисто**» доповнити словами: «**майно, утворене у результаті поділу, виділу або об'єднання особистого майна**».

Пропозиція 4.

Пропозиція: включити в цю норму **спадковий договір.**

У пункті 11 частини першої цієї статті слова «**12) майно, набуте кожним з подружжя до шлюбу за договором довічного утримання (догляду), спадкового договору.** Суд може визнати за другим з подружжя право на частину **такого** майна, якщо за час шлюбу другий з подружжя особисто надавав допомогу в догляді за відчужувачем майна за договором довічного утримання (догляду), **спадкового договору** та/або утримання **відчужувачу** було надано за рахунок особистих коштів другого з подружжя та/або спільного майна подружжя.

Пропозиція 5.

26.5. Частиною третьою цієї статті передбачено, що майно, у набуття якого, крім особистих коштів (майна) одного з подружжя, вкладені спільні кошти (майно) подружжя, є особистим майном, за умови що розмір внеску за рахунок спільних коштів (майна) є меншим за розмір внеску за рахунок особистих коштів (майна).

Зауваження. Вказана норма є дуже спірною, та викличе значну кількість судових спорів на практиці.

Пропозиція: виключити частину третю.

<p>одержані за договорами страхування життя та здоров'я.</p> <p>6. Суд може визнати особистою приватною власністю дружини, чоловіка майно, набуте нею, ним за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин.</p> <p>7. Якщо у придбання майна вкладені крім спільних коштів і кошти, що належали одному з подружжя, то частка у цьому майні, відповідно до розміру внеску, є його особистою приватною власністю.</p>	<p>2. Суд може визнати особистим майно кожного з подружжя, майно, набуте дружиною, чоловіком за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин. Заробітна плата, грошове забезпечення, інші форми оплати праці та інший дохід кожного з подружжя, отриманий після фактичного припинення шлюбних відносин, є особистим майном.</p> <p>3. Майно, у набуття якого, крім особистих коштів (майна) одного з подружжя, вкладені спільні кошти (майно) подружжя, є особистим майном, за умови що розмір внеску за рахунок спільних коштів (майна) є меншим за розмір внеску за рахунок особистих коштів (майна). Компенсацію за внесок у таке майно визначає стаття 1595 цього Кодексу.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1586. Права подружжя на земельну ділянку</p> <p>1. Земельна ділянка, яку набуто одним із подружжя у зв'язку з приватизацією земельної ділянки, що</p>	<p>Частиною першої цієї статті передбачено</p> <p>1. Земельна ділянка, набута одним з подружжя внаслідок приватизації земельної ділянки, що перебувала у постійному користуванні державних і комунальних сільськогосподарських юридичних осіб, або</p>

	<p>перебувала у постійному користуванні державного або комунального сільськогосподарського підприємства, або набуто у межах безоплатної передачі із земель державної або комунальної власності порядком, визначеним законом, є особистим майном такої особи.</p> <p>2. Земельна ділянка залишається особистим майном одного з подружжя навіть у разі будівництва на ній нерухомого майна, що належить до спільного майна подружжя.</p> <p>3. У разі поділу спільного майна суд може визнати право одного з подружжя на частку у земельній ділянці, яка є особистим майном другого з подружжя, за умови присудження йому компенсації відповідно до статті 1595 цього Кодексу.</p>	<p>набута у межах безоплатної передачі із земель державної або комунальної власності в порядку, передбаченому статтею 121 Земельного кодексу України, або набута внаслідок виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель, що належали колективним сільськогосподарським підприємствам, сільськогосподарським кооперативам, сільськогосподарським акціонерним товариствам на праві колективної власності, є особистим майном такого з подружжя.</p> <p>Зауваження: не визначено правовий режим земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) в результаті розпаювання земель колективних сільськогосподарських підприємств</p> <p>Пропозиція: доповнити норму словами «або набута внаслідок виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель, що належали колективним сільськогосподарським підприємствам, сільськогосподарським кооперативам, сільськогосподарським акціонерним товариствам на праві колективної власності,».</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1587. Право подружжя на частку у статутному капіталі корпоративного товариства</p> <p>1. Частка у статутному капіталі корпоративного</p>	<p>Частиною першою цієї статті передбачається, що частка в статутному капіталі корпоративного товариства, яку набуто за період шлюбу, належить до спільного майна подружжя.</p> <p>Водночас не враховано винятки.</p>

товариства, яку набуто за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.

2. Права і обов'язки учасника корпоративного товариства здійснює той із подружжя, який зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник такого товариства.

3. Той із подружжя, який не зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник товариства, має право вимагати від другого з подружжя половину суми дивідендів, сплачених товариством, або частини майна чи його вартості, переданого другому з подружжя у разі ліквідації товариства, а також має право на поділ частки у статутному капіталі такого товариства.

4. Відчуження частки у статутному капіталі корпоративного товариства здійснюють за згодою того з подружжя, який не зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник такого товариства.

5. Поділ між подружжям частки у статутному капіталі корпоративного товариства здійснюють без згоди інших

Пропозиція 1: доповнити винятками.
«1. Частка в статутному капіталі корпоративного товариства, яку набуто за період шлюбу, належить до спільного майна подружжя, якщо інше не встановлено договором між ними або якщо така частка набувається одним з подружжя у особисту власність з підстав, визначених статтею 1585 цього Кодексу, або за грошові кошти або майно, що належить такому з подружжя на праві особистої власності.

Пропозиція 2.
Частина 2 та 3 цієї статті доопрацювати з урахуванням винятків та термінології. Врахувати, що частка у статутному капіталі товариства може належати одному з подружжя не тільки на праві спільної сумісної власності, але і на праві особистої власності (успадкована, набута до шлюбу тощо).

Пропозиція 3.
У частині 4 встановити вимогу нотаріального посвідчення згоди на відчуження частки у статутному капіталі товариства, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а не у всіх випадках.

Пропозиція 4.
Частина п'яту викласти в такій редакції
«5. Поділ спільного майна подружжя, яке складає частка у статутному капіталі товариства, здійснюється без згоди інших учасників товариства шляхом укладення договору, який підлягає обов'язковому

	учасників товариства.	нотаріальному посвідченню.»
<p>Стаття 58. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка</p> <p>1. Якщо річ, що належить одному з подружжя, плодоносить, дає приплід або дохід (дивіденди), він є власником цих плодів, приплоду або доходу (дивідендів).</p>	<p>Стаття 1588. Право на доходи, плоди та продукцію, що походять від особистого майна одного з подружжя</p> <p>1. Доходи, плоди та продукція, що походять від особистого майна подружжя, набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.</p>	<p>Заперечуємо такі зміни</p> <p>Пропозиція: переглянути такий підхід та залишити діючу редакцію.</p> <p>Нововведенням є зміна позиції про те, що доходи, плоди та продукція, які походять від особистого майна подружжя, набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.</p> <p>В той час, як діюча редакція передбачає належність плодів, приплоду або доходу (дивідендів) тому з подружжя, кому воно належить на праві особистої власності. Це ж стосується і дивідендів.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1589. Права подружжя на речі для професійних занять або підприємницької діяльності</p> <p>1. Речі для професійних занять або підприємницької діяльності одного з подружжя, набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя, якщо іншого не визначено договором між ними.</p> <p>2. У разі поділу спільного майна речі для професійних занять або підприємницької діяльності присуджують тому з подружжя, який їх використовував, за умови</p>	

	<p>присудження другому з подружжя компенсації відповідно до статті 1595 цього Кодексу.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1590. Майнові права подружжя</p> <p>1. Майнові права, в тому числі права вимоги, майнові права інтелектуальної власності, речові права (право очікування, емфітевзис, суперфіцій та інші), набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.</p> <p>2. Реалізацію, крім розпоряджання, майнових прав інтелектуальної власності здійснює той із подружжя, який є їх носієм.</p> <p>3. Поділ майнових прав між подружжям здійснюють з урахуванням можливості їх передання другому з подружжя, згоди кредитора (за наявності), інших обставин, що мають істотне значення.</p> <p>4. Якщо при укладенні одним із подружжя договору, зокрема попереднього договору, договору про наміри, договору про спільну діяльність, не виникає майнове право, але здійснюють розпоряджання спільним майном подружжя, другий з подружжя має право на компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.</p>	<p>Зауваження</p> <p>Частина перша цієї статті викладена імперативно:</p> <p>«1. Майнові права, в тому числі права вимоги, майнові права інтелектуальної власності, речеві права (право очікування, емфітевзис, суперфіцій та інші), набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.»</p> <p>Ймовірно малось на увазі, що до спільного майна подружжя можуть належати перелічені майнові права. Однак, норма звучить так, що всі перелічені майнові права є спільним майном подружжя, але у ряді випадків вони можуть належати на праві особистої власності.</p> <p>Пропозиція 1: доопрацювати норму.</p> <p>Пропозиція 2. Частина друга цієї статті вводить новий термін «носій» майнових прав інтелектуальної власності подружжя. «2. Реалізацію, крім розпорядження, майнових прав інтелектуальної власності здійснює той з подружжя, хто є їх носієм.» Частина друга незрозуміло обмежується лише майновими правами інтелектуальної власності на відміну від частини другої.</p> <p>Пропозиція 3. Доопрацювати норму враховуючи, що поняття</p>

		<p>«носій» майнових прав інтелектуальної власності подружжя, за змістом слова не може бути одним, очевидно, що «носіями» - є обоє.</p> <p>Пропозиція 4. Частиною четвертою цієї статті передбачено, що «якщо при укладенні одним з подружжя договору, зокрема попереднього договору, договору про наміри, договору про спільну діяльність, не виникає майнове право, але відбувається розпорядження спільним майном подружжя, другий з подружжя має право на компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.»</p> <p>Слід зауважити, що при укладенні попереднього договору, договору про наміри не відбувається розпорядження спільним майном подружжя.</p> <p>Пропозиція 5. Виключити попередній договір та договір про наміри.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1591. Права подружжя на об'єкт незавершеного будівництва 1. Матеріали, обладнання тощо, набуті за час шлюбу та використані для будівництва (створення) майна, належать до спільного майна подружжя. 2. Поділ між подружжям матеріалів, обладнання тощо, які були використані для будівництва (створення)</p>	<p>Частиною першою цієї статті визначено, що «матеріали, обладнання тощо, набуті під час шлюбу та використані для будівництва (створення майна), належать до спільного майна подружжя».</p> <p>Однак вказана норма не враховує випадки набуття матеріалів на праві особистої власності (спадщина, дарунок, за особисті кошти, а також якщо договором встановлено інше), імперативно трансформує особисту у спільну сумісну.</p> <p>Пропозиція: доопрацювати норму.</p>

	<p>майна, прийняття в експлуатацію завершеного будівництвом об'єкта (новоствореного майна), можливий лише за спільною заявою подружжя.</p>	<p>32.2. Частиною другою цієї статті передбачено, що «у разі поділу між подружжям матеріалів, обладнання тощо, які були використані в процесі будівництва (створення майна), прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта (новоствореного майна) можливе лише за спільною заявою подружжя.».</p> <p>Однак, якщо будівельні матеріали були використані для будівництва, то вони перестають існувати, а створюється – об'єкт незавершеного будівництва різного відсотка готовності, і саме ОНБ вже має підлягати поділу між подружжям. <u>Не можна поділити будівельні матеріали, які перебувають у складі збудованого ОНБ</u> (наприклад: збудували ОНБ подружжя, і замість зареєструвати на нього право власності та поділити, ділять пісок, цеглу, вікна, бетон, панелі тощо, це нонсенс.)</p> <p>Пропозиція: виключити частину 2</p>
<p><i>Стаття відсутня</i> <i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1592. Спільні борги подружжя 1. До спільного майна подружжя належать борги (майнові обов'язки): 1) взяті подружжям спільно; 2) взяті одним із подружжя для задоволення побутових або повсякденних потреб сім'ї;</p>	<p><u>Узгодити ст. 1592 та частину 1 ст. 1593</u></p> <p>Якими є борги, взяті взяті без згоди другого з подружжя але для задоволення побутових або повсякденних потреб сім'ї чи пов'язані з утриманням і забезпеченням спільних</p>

	<p>3) пов'язані з утриманням і забезпеченням спільних дітей подружжя; 4) пов'язані з утриманням, користуванням і збереженням спільного майна подружжя; 5) належність яких до особистих боргів одного з подружжя не доведена.</p> <p>Стаття 1593. Особисті борги кожного з подружжя</p> <p>1. До особистих боргів кожного з подружжя належать борги:</p> <p>1) набуті до початку дії юридичного режиму спільності майна подружжя; 2) які за своєю природою є особистими (сплата аліментів, компенсація шкоди, завданої життю чи здоров'ю, тощо); 3) взяті без згоди другого з подружжя.</p>	<p>дітей подружжя; чи пов'язані з утриманням, користуванням і збереженням спільного майна подружжя???</p>
<p>Стаття 73. Накладення стягнення на майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. За зобов'язаннями одного з подружжя стягнення може бути накладено лише на його особисте майно і на частку у праві спільної сумісної власності подружжя, яка виділена йому в натурі.</p> <p>2. Стягнення може бути накладено на майно, яке є</p>	<p>Стаття 1594. Виконання обов'язків подружжя за боргами</p> <p>1. Подружжя несе відповідальність за спільними боргами усім своїм спільним майном.</p> <p>2. Той із подружжя, який є стороною зобов'язання, за яким виник спільний борг подружжя, несе відповідальність за його виконання також своїм особистим майном.</p>	

спільною сумісною власністю подружжя, якщо судом встановлено, що договір був укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї і те, що було одержане за договором, використано на її потреби.

3. При відшкодуванні шкоди, завданої кримінальним правопорушенням одного з подружжя, стягнення може бути накладено на майно, набуте за час шлюбу, якщо рішенням суду встановлено, що це майно було придбане на кошти, здобуті внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

3. Той із подружжя, який не є стороною зобов'язання, за яким виник спільний борг подружжя, субсидіарно несе відповідальність за його виконання також своїм особистим майном, але не більше половини суми боргу.

4. За виконання солідарного зобов'язання подружжя несе відповідальність своїм спільним майном та особистим майном кожного з подружжя.

5. За своїми особистими боргами кожний із подружжя несе відповідальність своїм особистим майном, а в разі його недостатності – субсидіарно також своєю часткою у спільному майні подружжя після її виділення в натурі.

6. За зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, той із подружжя, який є фізичною особою – підприємцем, несе відповідальність усім своїм особистим майном і часткою у спільному майні подружжя після її виділення в натурі.

7. У разі відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення, вчиненого одним із подружжя, стягнення може бути накладено на майно,

	набуте за час шлюбу, якщо рішенням суду встановлено, що це майно придбане за рахунок коштів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1595. Компенсації у зв'язку з набуттям майна або виконанням майнових обов'язків 1. Якщо у набуття спільного майна подружжя вкладено особисті кошти (майно) одного з подружжя, така особа має право на компенсацію вартості свого внеску. 2. Якщо у набуття особистого майна одного з подружжя вкладено спільні кошти (майно) подружжя, другий із подружжя має право на компенсацію половини вартості такого внеску. 3. Якщо у набуття особистого майна одного з подружжя вкладено особисті кошти (майно) другого з подружжя, така особа має право на компенсацію вартості свого внеску. 4. У разі сплати суми особистого боргу одного з подружжя або спільного боргу за рахунок особистого майна другого з подружжя така особа має право на компенсацію вартості такого майна.	

	<p>5. У разі сплати суми особистого боргу одного з подружжя за рахунок спільного майна подружжя другий з подружжя має право на компенсацію половини вартості такого спільного майна.</p> <p>6. Якщо кошти (майно) використано для набуття, поліпшення або перетворення майна, розмір компенсації визначають з урахуванням вартості такого майна станом на дату припинення режиму спільного майна подружжя.</p> <p>7. Компенсація підлягає сплаті грошовими коштами або іншим майном за вимогою стягувача.</p>	
<p>Стаття 63. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності</p> <p>1. Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпорядження майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.</p> <p>Стаття 65. Право подружжя на розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Дружина, чоловік розпоряджаються майном, що є</p>	<p>Стаття 1596. Управління спільним майном подружжя</p> <p>1. Подружжя має рівні права на володіння, користування і розпорядження спільним майном та здійснене управління таким майном за взаємною згодою, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними.</p> <p>2. Письмову згоду обоє з подружжя надають у разі:</p> <p>1) набуття, відчуження, обтяження або передання у користування спільного нерухомого майна;</p> <p>2) відчуження, обтяження або передання у користування транспортного засобу та іншого цінного</p>	<p>Об'єднано діючі статтю 63. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності, статтю 65. Право подружжя на розпорядження майном, статтю 66. Право подружжя на визначення порядку користування майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p> <p>Вважаємо <u>діючі норми виписані краще</u> з наступних підстав.</p> <p>1. У частині першій - не «подружжя», а «кожен з подружжя».</p> <p>2. У частині першій правомочності права власності розкрито не як «панування» (Книга 3), а правильно, як «володіння, користування і розпорядження», і «управління тут є зайвим».</p> <p>3. Частиною другою цієї статті передбачено, що «письмову згоду <u>обоє з подружжя надають у</u></p>

об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, за взаємною згодою.

2. При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя.

Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

3. Для укладення одним із подружжя договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово.

Згода на укладення договору, який потребує нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, має бути нотаріально засвідчена.

4. Договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створює обов'язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.

Стаття 66. Право подружжя на визначення порядку

рухомого майна;

3) укладення на значну суму договору позики, кредиту, поруки чи надання іншого забезпечення виконання зобов'язань.

3. Згоду подружжя на укладення договору, що підлягає нотаріальному посвідченню, посвідчують нотаріально.

4. Подружжя має право домовитися між собою про порядок управління та користування спільним майном.

5. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, посвідчений нотаріально, зобов'язує правонаступника дружини, чоловіка.

6. Якщо один із подружжя розпорядився спільним майном подружжя без згоди другого з подружжя, така особа має право подати позов про визнання правочину недійсним або про компенсацію вартості такого майна.

разі...»

Однак зовсім незрозумілим є: кому і для чого вони надають письмову згоду **обоє**, якщо як мінімум один з них укладатиме відповідний правочин, то згода надається **другим**. Правочин можу укладатися не одним з подружжя за згодою другого, а **обома з подружжя**, тоді не потрібна ніяка письмова згода обох, адже вона буде виражена у договорі.

Набуття на підставі безоплатного правочину, або за особисті кошти – **відсутня необхідність на це згоди**.

Незрозуміло надання згоди на обтяження, адже обтяження це завжди правочин або договір.

Не зрозуміло яка сума є «значною».

Окрім того, варто зберегти конструкцію «розпоряджаються» без заміни звуженими переліченими випадками.

«5. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, якщо він нотаріально посвідчений, **зобов'язує правонаступника дружини та чоловіка**».

Відсутнє поняття правонаступника дружини та чоловіка. Чи це спадкоємці, чи це нові власники за правочинами. Зобов'язує до чого? Отже, запропонована редакція статті потребує ґрунтовного доопрацювання, створює правову невизначеність, колізії та суперечності з іншими нормами.

До діючих норм вбачається необхідним у разі такої потреби додати «*укладення на значну*

користування майном

1. Подружжя має право домовитися між собою про порядок користування майном, що йому належить на праві спільної сумісної власності.

2. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, якщо він нотаріально посвідчений, зобов'язує правонаступника дружини та чоловіка.

суму договору позики, кредиту, поруки чи надання іншого забезпечення виконання зобов'язань», обумовивши поняття «Значну».

Пропозиція: доопрацювати вказану норму взявши за основу та **зберігши діючі норми ст.ст. 63, 65,66 СКУ.**

Пропозиція нової редакції

«Стаття 1596. Управління та розпорядження спільним майном подружжя»

1. Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпорядження спільним майном подружжя, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.

2. Дружина, чоловік розпоряджаються спільним майном подружжя за взаємною згодою.

3. При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя.

Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

Для укладення одним із подружжя договорів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово.

Згода на укладення договору, який підлягає нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, має бути нотаріально посвідчена.

4. Договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї, створює обов'язки для другого

		<p>з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.</p> <p>5. Подружжя має право домовитися між собою про порядок користування спільним майном.</p> <p>6. Порядок користування нерухомим майном, встановлений нотаріально посвідченим договором є діючим для спадкоємця або спадкоємців дружини та чоловіка.»</p>
Стаття відсутня	<p>Стаття 1597. Обов'язок інформування</p> <p>1. Кожний із подружжя зобов'язаний інформувати другого з подружжя про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання, а також про правочини та інші дії, вчинені щодо управління, користування чи розпорядження спільним майном у тому обов'язі, який є необхідним для здійснення другим із подружжя своїх прав і виконання обов'язків.</p>	<p>Вбачається надмірним обов'язок «інформувати <i>про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання</i>»</p> <p>Пропозиція Виключити слова «інформувати <i>про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання</i>»</p>
Стаття відсутня	<p>Стаття 1598. Визнання недійсним договору, укладеного одним із подружжя без згоди другого з подружжя</p> <p>1. Кожний із подружжя має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без його згоди, якщо такий договір виходить <u>за межі дрібного побутового</u>.</p>	<p>Виключити або доопрацювати. Це надмірно. Будуть зловживання Виключити частину третю, все майно є «особливо цінним» для подружжя, як питання доходить до суду.</p>

	<p>2. Договір, укладений з недотриманням вимог частини другої статті 1596 цього Кодексу, суд визнає недійсним, якщо встановить, що контрагент одного з подружжя діяв недобросовісно (знав чи міг знати про наявність шлюбу, договір спрямований на приховування спільного майна тощо).</p> <p>3. Договір, укладений з недотриманням вимог частини другої статті 1596 цього Кодексу, суд може визнати недійсним, якщо на підставі такого договору одним з подружжя було відчужено майно, що становить особливу цінність для другого з подружжя.</p>	
<p>Стаття 59. Здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності</p> <p>1. Той із подружжя, хто є власником майна, визначає режим володіння та користування ним з урахуванням інтересів сім'ї, насамперед дітей.</p> <p>2. При розпорядженні своїм майном дружина, чоловік зобов'язані враховувати інтереси дитини, інших членів сім'ї, які відповідно до закону мають право користування ним.</p>	<p>Стаття 1599. Управління особистим майном кожного з подружжя</p> <p>1. Той із подружжя, якому належить особисте майно, визначає режим володіння та користування ним з урахуванням інтересів сім'ї та найкращих інтересів дитини.</p> <p>2. При розпорядженні своїм особистим майном кожний із подружжя зобов'язаний враховувати інтереси</p>	<p>Залишити діючу назву статті.</p>

	дитини, інших членів сім'ї, які відповідно до закону мають право користування таким майном.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1600. Припинення юридичного режиму спільності майна подружжя 1. Юридичний режим спільності майна подружжя припиняється у разі: 1) смерті одного з подружжя – з дня смерті; 2) оголошення одного з подружжя померлим – з дня оголошення померлим; 3) розірвання шлюбу, визнання його недійсним чи встановлення режиму окремого проживання подружжя: щодо відносин подружжя між собою – з дня звернення до суду чи іншого компетентного органу з відповідною заявою; щодо третіх осіб – з дня набрання чинності рішенням суду або з дня розірвання шлюбу чи встановлення режиму окремого проживання, якщо це здійснено у позасудовому порядку; 4) укладення між подружжям договору, яким такий режим змінено, – з дня, наступного після укладення такого договору, якщо іншого не визначено умовами	

	<p>договору.</p>	
<p>Стаття 68. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу</p> <p>1. Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу.</p> <p>2. Розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності, після розірвання шлюбу здійснюється співвласниками виключно за взаємною згодою, відповідно до Цивільного кодексу України.</p>	<p>Стаття 1601. Управління спільним майном подружжя після припинення шлюбу</p> <p>1. Після припинення шлюбу управління, користування та розпорядження спільним майном подружжя здійснюють відповідно до приписів цього Кодексу про спільну сумісну власність.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1602. Визначення обсягу та вартості спільного майна подружжя</p> <p>1. Обсяг спільного майна подружжя визначають станом на дату припинення юридичного режиму спільності майна подружжя.</p> <p>2. Вартість спільного майна подружжя визначає за взаємною згодою подружжя, а в разі недосягнення згоди – суд станом на дату поділу такого майна.</p> <p>3. Якщо після припинення юридичного режиму спільності майна подружжя і до поділу спільного майна між подружжям вартість окремих об'єктів спільного майна подружжя істотно зменшилася внаслідок дій чи</p>	

	<p>бездіяльності того з подружжя, у володінні чи користуванні якого вони перебували, вартість таких об'єктів може бути визначена станом на дату припинення юридичного режиму спільності майна подружжя, якщо другий з подружжя заявить про це до суду і доведе, що він заперечував проти такого порядку користування спільним майном.</p>	
<p>Стаття 69. Право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу.</p> <p>2. Дружина і чоловік мають право розділити майно за взаємною згодою.</p> <p>Договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя має бути нотаріально посвідчений.</p>	<p>Стаття 1603. Право подружжя на поділ їхнього спільного майна</p> <p>1. Після припинення юридичного режиму спільності майна Подружжя має право укласти договір про поділ їхнього спільного майна.</p> <p>2. Під час дії юридичного режиму спільності майна подружжя має право укласти договір про виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна, за умови що такий договір не спрямовано на порушення прав та інтересів третіх осіб.</p> <p>3. Договір про поділ спільного майна подружжя, договір про виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна, що стосується нерухомого майна, підлягає нотаріальному посвідченню.</p>	<p>Зауваження</p> <p>Виключити слова «ПІСЛЯ припинення юридичного режиму спільності майна», оскільки тоді вже нема що ділити.</p> <p>Пропозиція 1 Об'єднати частини 1 та 2 в одну норму. Що подружжю укладати: поділ чи виділ, можуть визначити лише вони. Ці договори можуть бути укладені як до, так і після припинення юр режиму І поділ також. Передбачення у цій частині лише виділу заблокує можливість подружжя поділити майно під час дії юр режиму майна</p> <p>Пропозиція 2. Виключити у частині 2. « за умови що такий договір не спрямовано на порушення прав та інтересів третіх осіб.»</p> <p>Пропозиція редакції «Стаття 1603. Право подружжя на поділ їхнього</p>

		<p>спільного майна 1. Подружжя має право укласти договір про поділ їхнього спільного майна або виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна.</p>
<p>Стаття 70. Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором.</p> <p>2. При вирішенні спору про поділ майна суд може відступити від засади рівності часток подружжя за обставин, що мають істотне значення, зокрема якщо один із них не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, ухилявся від участі в утриманні дитини (дітей), приховав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї.</p> <p>3. За рішенням суду частка майна дружини, чоловіка</p>	<p>Стаття 1604. Розмір часток подружжя у спільному майні</p> <p>1. У разі поділу спільного майна частки кожного з подружжя є рівними, якщо іншого не визначено договором між ними.</p> <p>2. При вирішенні справи про поділ спільного майна подружжя суд може відступити від засад рівності часток подружжя за наявності обставин, що мають істотне значення, зокрема якщо один із подружжя не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, ухилявся від участі в утриманні дитини (дітей), витрачав спільне майно не в інтересах сім'ї.</p>	

<p>може бути збільшена, якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.</p>		
<p>Стаття 71. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, ділиться між ними в натурі. Якщо дружина та чоловік не домовилися про порядок поділу майна, спір може бути вирішений судом. При цьому суд бере до уваги інтереси дружини, чоловіка, дітей та інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>2. Неподільні речі присуджуються одному з подружжя, якщо інше не визначено домовленістю між ними.</p> <p>3. Речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя.</p>	<p>Стаття 1605. Способи поділу спільного майна подружжя</p> <p>1. Спільне майно подружжя підлягає поділу між ними в натурі у спосіб присудження кожному з подружжя рівних за вартістю індивідуально визначених об'єктів.</p> <p>2. При здійсненні поділу спільного майна подружжя суд бере до уваги найкращі інтереси дитини, інтереси кожного з подружжя, фактичний порядок користування спільним майном та інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>3. Неподільну річ присуджують одному з подружжя.</p> <p>Якщо поділити спільне майно у рівних частках неможливо, другому з подружжя присуджують грошову або майнову компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.</p>	

<p>4. Присудження одному з подружжя грошової компенсації замість його частки у праві спільної сумісної власності на майно, зокрема на житловий будинок, квартиру, земельну ділянку, допускається лише за його згодою, крім випадків, передбачених Цивільним кодексом України.</p> <p>5. Присудження одному з подружжя грошової компенсації можливе за умови попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду.</p>	<p>4. Якщо поділити спільне майно (окремий об'єкт спільного майна) неможливо, суд ухвалює рішення про продаж такого майна на публічних торгах з подальшим розподілом між подружжям отриманих грошових коштів. Перед ухваленням такого рішення суд роз'яснює подружжю юридичні наслідки продажу спільного майна на публічних торгах і надає розумний строк для досягнення домовленості щодо поділу такого майна (окремого об'єкта спільного майна).</p> <p>5. У виняткових випадках суд може визначити частку кожного з подружжя у праві спільної власності без поділу майна в натурі.</p> <p>6. Суд присуджує домірну частку спільного майна подружжя тому з подружжя, на якого покладено виконання спільного боргу подружжя.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1606. Виконання спільних майнових обов'язків після припинення юридичного режиму спільності майна подружжя</p> <p>1. Припинення юридичного режиму спільності майна</p>	

подружжя не припиняє спільних майнових обов'язків (боргів) подружжя.

2. За згодою обох з подружжя до ухвалення рішення суду щодо поділу їхнього спільного майна можливе дострокове виконання спільного майнового обов'язку за рахунок їхнього спільного майна.

3. Подружжя має право укласти договір про порядок виконання спільного майнового обов'язку без зміни боржника у зобов'язанні, за яким виник спільний майновий обов'язок, визначивши можливість безпосереднього виконання кожним із подружжя частини спільного майнового обов'язку. При цьому зобов'язаним перед кредитором залишається той із подружжя, який є стороною відповідного зобов'язання.

4. У разі порушення договору, визначеного частиною третьою цієї статті, той із подружжя, за рахунок якого здійснено виконання зобов'язання, має право стягнути з другого з подружжя компенсацію або заявити вимогу про домірне збільшення своєї частки у майні, обтяженому виконанням зобов'язанням.

	<p>Неустойка та збитки, заподіяні порушенням договору, повністю покладаються на того з подружжя, який вчинив порушення.</p> <p>5. Суд може ухвалити рішення про виконання спільного майнового обов'язку подружжя, яким:</p> <p>1) покласти таке виконання на того з подружжя, який є стороною зобов'язання, за яким виник спільний майновий обов'язок, та присудити йому домірну частку у спільному майні, яке покриває спільний борг;</p> <p>2) за згодою того з подружжя, який не є стороною зобов'язання, покласти таке виконання на обох із подружжя та здійснити поділ домірно спільному майну між ними. При цьому зобов'язаним перед кредитором залишається той із подружжя, який є стороною такого зобов'язання.</p>	
<p>Стаття 61. Об'єкти права спільної сумісної власності</p> <p>1. Об'єктом права спільної сумісної власності подружжя може бути будь-яке майно, за винятком виключеного з цивільного обороту.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>2. Об'єктом права спільної сумісної власності є заробітна плата, пенсія, стипендія, інші доходи, одержані одним із подружжя.</p> <p>3. Якщо одним із подружжя укладено договір в інтересах сім'ї, то гроші, інше майно, в тому числі гонорар, виграш, які були одержані за цим договором, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p> <p>4. Речі для професійних занять (музичні інструменти, оргтехніка, лікарське обладнання тощо), придбані за час шлюбу для одного з подружжя, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p>		
<p>Стаття 62. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належало дружині, чоловікові</p> <p>1. Якщо майно дружини, чоловіка за час шлюбу істотно збільшилося у своїй вартості внаслідок спільних трудових чи грошових затрат або затрат другого з подружжя, воно у разі спору може бути визнане за рішенням суду об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p> <p>2. Якщо один із подружжя своєю працею і (або) коштами</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>брав участь в утриманні майна, належного другому з подружжя, в управлінні цим майном чи догляді за ним, то дохід (приплід, дивіденди), одержаний від цього майна, у разі спору за рішенням суду може бути визнаний об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.</p>		
<p>Стаття 72. Застосування позовної давності до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя</p> <p>1. Позовна давність не застосовується до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано.</p> <p>2. До вимоги про поділ майна, заявленої після розірвання шлюбу, застосовується позовна давність у три роки.</p> <p>Позовна давність обчислюється від дня, коли один із співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 74. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі</p>	<p><i>Виключено</i> Глава 103. Шлюбний договір</p>	

<p>між собою або в будь-якому іншому шлюбі</p> <p>1. Якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними.</p> <p>2. На майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, поширюються положення глави 8 цього Кодексу.</p>		
<p>Стаття 92. Право на укладення шлюбного договору</p> <p>1. Шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям.</p> <p>2. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом.</p>	<p>Стаття 1607. Право на укладення шлюбного договору</p> <p>1. Шлюбний договір може бути укладено зарученими, нареченими, а також подружжям.</p> <p>2. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня дитина, потрібна згода її батьків, піклувальника або іншого законного представника, посвідчена нотаріально.</p>	
<p>Стаття 93. Зміст шлюбного договору</p>	<p>Стаття 1608. Зміст шлюбного договору</p>	<p>Виключити положення частини 4 та 5</p>

<p>1. Шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки.</p> <p>2. Шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків.</p> <p>3. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми.</p> <p>4. Шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невідповідне матеріальне становище.</p> <p>5. За шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.</p>	<p>1. Шлюбний договір регулює майнові відносини між подружжям, визначені главами 102, 105 і 106 цього Кодексу.</p> <p>2. Шлюбний договір може визначати майнові права та обов'язки подружжя як батьків, встановлені главою 107 цього Кодексу.</p> <p>3. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між жінкою, чоловіком та їхніми дітьми.</p> <p>4. Шлюбний договір не може прийняти або змінювати юридичний режим спільності майна подружжя на сімейне житло та речі домашнього вжитку.</p> <p>5. Шлюбний договір не може позбавляти одного з подружжя права користування сімейним житлом чи звужувати права дитини на таке житло, але може визначати порядок користування сімейним житлом, за умови дотримання інтересів кожного з подружжя та найкращих інтересів дитини.</p> <p>6. Шлюбний договір не повинен зменшувати обсяг прав дитини, встановлений цим Кодексом.</p>	<p><i>«4. Шлюбний договір не може прийняти або змінювати юридичний режим спільності майна подружжя на сімейне житло та речі домашнього вжитку.</i></p> <p><i>5. Шлюбний договір не може позбавляти одного з подружжя права користування сімейним житлом чи звужувати права дитини на таке житло, але може визначати порядок користування сімейним житлом, за умови дотримання інтересів кожного з подружжя та найкращих інтересів дитини.»</i></p> <p>Зберегти частини 4,5 діючої норми</p> <p>«4. Шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невідповідне матеріальне становище.</p> <p>5. За шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.»</p>
<p>Стаття 94. Форма шлюбного договору</p>	<p>Стаття 1609. Форма шлюбного договору</p>	

<p>1. Шлюбний договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується.</p>	<p>1. Шлюбний договір укладають письмово і посвідчують нотаріально.</p>	
<p>Стаття 95. Початок дії шлюбного договору</p> <p>1. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу.</p> <p>2. Якщо шлюбний договір укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.</p>	<p>Стаття 1610. Початок дії шлюбного договору</p> <p>1. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу.</p> <p>2. Якщо шлюбний договір укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.</p>	
<p>Стаття 96. Строк дії шлюбного договору</p> <p>1. У шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов'язків.</p> <p>2. У шлюбному договорі може бути встановлена чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу.</p> <p>Стаття 97. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна</p> <p>1. У шлюбному договорі може бути визначено майно, яке дружина, чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу.</p>	<p>Стаття 1611. Строк дії шлюбного договору</p> <p>1. У шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов'язків.</p> <p>2. У шлюбному договорі може бути встановлено чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу.</p> <p>Стаття 1612. Визначення у шлюбному договорі юридичного режиму майна</p> <p>1. У шлюбному договорі може бути визначено майно, яке один із подружжя передає для забезпечення потреб сім'ї, а також юридичний режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу.</p>	

<p>2. Сторони можуть домовитися про непоширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень статті 60 цього Кодексу і вважати його спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них.</p> <p>3. Сторони можуть домовитися про можливий порядок поділу майна, у тому числі і в разі розірвання шлюбу.</p> <p>4. У шлюбному договорі сторони можуть передбачити використання належного їм обом або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб.</p> <p>5. Сторони можуть включити до шлюбного договору будь-які інші умови щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства.</p>	<p>2. Сторони можуть домовитися про непоширення на майно, набуте ними після укладення шлюбного договору, юридичного режиму спільності майна подружжя, передбаченого цим Кодексом.</p> <p>3. Сторони можуть домовитися про можливий порядок поділу спільного майна.</p> <p>4. У шлюбному договорі сторони можуть визначити порядок використання спільного майна подружжя або особистого майна кожного з подружжя для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб.</p>	
<p>Стаття 98. Визначення у шлюбному договорі порядку користування житлом</p> <p>1. Якщо у зв'язку з укладенням шлюбу один із подружжя вселяється в житлове приміщення, яке належить другому з подружжя, сторони у шлюбному договорі можуть домовитися про порядок користування ним. Подружжя</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>може домовитися про звільнення житлового приміщення тим з подружжя, хто вселився в нього, в разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї.</p> <p>2. Сторони можуть домовитися про проживання у житловому приміщенні, яке належить одному з них чи є їхньою спільною власністю, їхніх родичів.</p>		
<p>Стаття 99. Визначення у шлюбному договорі права на утримання</p> <p>1. Сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя незалежно від непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі на умовах, визначених шлюбним договором.</p> <p>2. Якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.</p> <p>3. Шлюбним договором може бути встановлена можливість припинення права на утримання одного з</p>	<p>Стаття 1613. Визначення у шлюбному договорі права на утримання</p> <p>1. Сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя на умовах, визначених шлюбним договором, безвідносно до непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі.</p> <p>2. Якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, у разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти стягують на підставі виконавчого напису нотаріуса.</p> <p>3. Шлюбний договір може встановлювати можливість припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової або грошової</p>	

<p>подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації.</p>	<p>компенсації.</p>	
<p>Стаття 100. Зміна умов шлюбного договору 1. Одностороння зміна умов шлюбного договору не допускається. 2. Шлюбний договір може бути змінено подружжям. Угода про зміну шлюбного договору нотаріально посвідчується. 3. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінений, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних повнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення.</p>	<p>Стаття 1614. Підстави для зміни умов шлюбного договору 1. Шлюбний договір може бути змінено подружжям за взаємною згодою. 2. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінено, якщо у зв'язку зі зміною обставин цього вимагають інтереси такої особи, інтереси дітей, а також інтереси непрацездатної повнолітньої дитини, що мають істотне значення.</p>	
<p>Стаття 101. Право на відмову від шлюбного договору 1. Одностороння відмова від шлюбного договору не допускається. 2. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору. У такому разі, за вибором подружжя, права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту його укладення або в день подання нотаріусу заяви про відмову від нього.</p>	<p>Стаття 1615. Право на відмову від шлюбного договору 1. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору. У такому разі права і обов'язки, встановлені шлюбним договором, є припинені з моменту його укладення. 2. Відмова подружжя від шлюбного договору не має порушувати права третіх осіб.</p>	<p>Виключити цю статтю адже є розірвання за взаємною згодою.</p> <p>Відмова від шлюбного договору не має здійснюватися заявою, - це має бути договірний порядок як для усіх договорів. На сьогодні ця норма спірна і дуже рідко правильно застосовується.</p> <p>Зберегти в інших нормах право вибору подружжя щодо моменту припинення прав та обов'язків за шлюбним договором. Припинення прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором, з моменту його</p>

		<p>укладення, не завжди відповідатиме волі подружжя, адже це не є визнанням його недійсним.</p> <p>Це добровільне рішення і подружжя може самостійно визначити наслідки в договорі про відмову від шлюбного договору. Відтак, більш доцільним є припинення прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором, з моменту укладення договору про відмову від шлюбного договору</p> <p>Пропозиція викласти частину в наступній редакції: «1. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору шляхом його розірвання за взаємною згодою. Права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту з моменту укладення договору про відмову від шлюбного договору».</p>
<p>Стаття 102. Розірвання шлюбного договору</p> <p>1. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірваний за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення, зокрема в разі неможливості його виконання.</p>	<p>Стаття 1616. Розірвання шлюбного договору</p> <p>1. Подружжя має право розірвати шлюбний договір за взаємною згодою.</p> <p>У такому разі права і обов'язки, встановлені шлюбним договором, є припинені з моменту його розірвання.</p> <p>2. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірвано за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення.</p>	
<p>Стаття 103. Визнання шлюбного договору недійсним</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. Шлюбний договір на вимогу одного з подружжя або іншої особи, права та інтереси якої цим договором порушені, може бути визнаний недійсним за рішенням суду з підстав, встановлених Цивільним кодексом України.</p>		
<p>Глава 14 ПРАВА БАТЬКІВ І ДІТЕЙ НА МАЙНО</p>	<p>Глава 104. Юридичний режим майна батьків і дітей</p>	
<p>Стаття 173. Роздільність майна батьків і дітей</p> <p>1. Батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самостійними власниками майна.</p> <p>2. При вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважається, що воно є власністю батьків, якщо інше не встановлено судом.</p>	<p>Стаття 1617. Роздільність майна батьків і дітей</p> <p>1. Батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самостійними власниками майна.</p> <p>2. При вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважають, що майно є власністю батьків, якщо іншого не встановив суд.</p>	
<p>Стаття 174. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання</p> <p>1. Майно, придбане батьками або одним із них для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі особистого вжитку, іграшки, книги, музичні</p>	<p>Стаття 1618. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання</p> <p>1. Майно, придбане батьками або одним із батьків для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі індивідуального користування, іграшки,</p>	

<p>інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини.</p>	<p>книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини.</p>	
<p>Стаття 175. Право спільної сумісної власності батьків і дітей</p> <p>1. Майно, набуте батьками і дітьми за рахунок їхньої спільної праці чи спільних коштів, належить їм на праві спільної сумісної власності.</p> <p>2. Діти мають право на виділ у натурі майна, що є у спільній сумісній власності батьків і дітей.</p> <p>У разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду.</p> <p>Якщо виділ у натурі частки із спільного майна є неможливим (частина друга статті 183 Цивільного кодексу України), діти, які мають право на виділ частки із майна у натурі, мають право на одержання від інших співвласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>Стаття 176. Права батьків та дітей щодо користування майном</p> <p>1. Батьки зобов'язані передати у користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток.</p> <p>2. Права батьків та дітей на користування житлом, яке є власністю когось із них, встановлюються законом.</p>	<p>Стаття 1619. Права дітей щодо користування майном батьків</p> <p>1. Батьки зобов'язані передати дитині у користування майно, необхідне для її стабільного та гармонійного розвитку.</p>	
<p>Стаття 177. Управління майном дитини</p> <p>1. Батьки управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те повноваження. Батьки зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах. Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.</p> <p>2. Батьки (усиновлювачі) або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування:</p> <p>1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;</p>	<p>Стаття 1620. Управління майном дитини</p> <p>1. Батьки або опікун управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те уповноваження. Батьки або опікун зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах. Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.</p> <p>2. Батьки або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування:</p> <p>1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;</p>	<p>З'ясувати чи можна від імені малолітньої дитини взагалі дарувати майно.</p> <p>Виключити «дарування».</p> <p>Оскільки слово «дарування» майна дитини у переліку до цього підводить</p> <p>Доповнити пункт 3, частини другої та абзац другої частини третьої словами</p> <p><i>Правочин, «<u>за яким батьки неповнолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх неповнолітня дитина, а також</u>» «(доповнити) за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.</i></p>

2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини;

3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є малолітня дитина; відчуження (у тому числі шляхом міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є малолітня дитина.

3. Батьки мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається органом опіки та піклування після

2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини;

3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їхня малолітня дитина;

відчуження (у тому числі у спосіб продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їхня малолітня дитина.

Правочин, за яким малолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування.

3. Батьки або піклувальник мають право дати згоду

перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.

5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:

- 1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 164 цього Кодексу;
- 2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 170 цього Кодексу;
- 3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 165 цього Кодексу;
- 4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе

на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, визначених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Правочин, за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.

4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надає орган опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.

5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:

- 1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 1557 цього Кодексу;**

неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;

5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;

6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);

7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення охоронюваних законом інтересів дитини.

6. При вчиненні одним із батьків правочинів щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як укладеного без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

На вчинення одним із батьків правочинів щодо транспортних засобів та нерухомого майна малолітньої

2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 1563 цього Кодексу;

3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 1558 цього Кодексу;

4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;

5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;

6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);

7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу

дитини повинна бути письмова нотаріально засвідчена згода другого з батьків. Якщо той з батьків, хто проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців, не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені в абзаці другому цієї частини, можуть бути вчинені без його згоди.

7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо інше не передбачено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, можуть вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.

9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй матеріальну шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.

існуючих майнових прав дитини та/або порушення правомірних інтересів дитини.

6. При вчиненні одним із батьків правочину щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

На вчинення одним із батьків правочинів, визначених частиною другою цієї статті, має бути письмова нотаріально посвідчена згода другого з батьків.

Якщо один із батьків захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо його осідок невідомий, правочини, зазначені у частині другій цієї статті, можуть бути вчинені без його згоди.

<p>10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлюється Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо іншого не встановлено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, може вирішувати орган опіки та піклування або суд.</p> <p>8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.</p> <p>9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй майнову шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.</p> <p>10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлює Кабінет Міністрів України.</p>	
<p>Стаття 178. Використання доходу від майна дитини</p> <p>1. Дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання</p>	<p>Стаття 1621. Використання доходу від майна дитини</p> <p>1. Дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання та утримання інших</p>	

<p>та утримання інших дітей та на невідкладні потреби сім'ї. 2. Неповнолітня дитина розпоряджається доходом від свого майна відповідно до Цивільного кодексу України.</p>	<p>дітей та на невідкладні потреби сім'ї. 2. Неповнолітня дитина розпоряджається доходом від свого майна відповідно до цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 179. Право власності на аліменти, одержані на дитину 1. Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини. 2. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини. Неповнолітня дитина має право брати участь у розпорядженні аліментами, одержаними на її утримання. 3. Неповнолітня дитина має право на самостійне одержання аліментів та розпорядження ними відповідно до Цивільного кодексу України.</p>	<p>Стаття 1622. Право власності на аліменти, одержані на дитину 1. Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини. 2. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини. Неповнолітня дитина має право брати участь у розпорядженні аліментами, одержаними на її утримання. 3. Неповнолітня дитина має право на самостійне одержання аліментів та розпорядження ними відповідно до цього Кодексу.</p>	
<p><i>Розділ відсутній</i> <i>Глава відсутня</i></p>	<p>Розділ XVI. УТРИМАННЯ Глава 105. Загальні приписи про утримання</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1623. Право на утримання 1. Дитина має право на утримання від своїх батьків та інших членів сім'ї або родичів у випадках, встановлених</p>	

цим Кодексом.

2. Дружина, чоловік має право на утримання від другого з подружжя у випадках, встановлених цим Кодексом.

3. Повнолітня дитина, яка є непрацездатною або яка продовжує навчання і потребує матеріальної підтримки, має право на утримання від своїх батьків, за умови що вони спроможні надавати таку матеріальну підтримку.

Право на утримання є припиненим у разі припинення дитиною навчання або досягнення дитиною, яка продовжує навчання, двадцятидворічного віку.

4. Непрацездатні батьки, якщо вони потребують матеріальної підтримки, мають право на утримання від своїх повнолітніх дітей.

5. Непрацездатні баба, дід, прабаба, прадід, якщо вони потребують матеріальної допомоги, які не мають чоловіка, дружини, повнолітніх дітей або якщо такі особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, мають право на утримання від

повнолітніх онуків, правнуків, за умови що вони спроможні надавати таку матеріальну допомогу.

6. Непрацездатні мачуха, вітчим, якщо вони потребують матеріальної допомоги, мають право на утримання від повнолітніх падчерки, пасинка за таких умов:

1) мачуха, вітчим систематично надавали падчерці, пасинкові матеріальну допомогу протягом не менше п'яти років;

2) мачуха, вітчим не мають чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина, братів чи сестер або такі особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання;

3) падчерка, пасинок спроможні надавати таку матеріальну допомогу.

7. Якщо особа до досягнення повноліття проживала з родичами або іншими особами однією сім'єю не менше п'яти років, вона зобов'язана утримувати непрацездатних родичів та інших осіб, з якими проживала, за умови що ця особа спроможна надавати таке утримання.

	<p>Цей обов'язок виникає, якщо особа, яка потребує матеріальної допомоги, не має дружини, чоловіка, повнолітніх дочки, сина, братів чи сестер або такі особи з поважних причин не можуть надавати їй належного утримання.</p>	
	<p>8. Непрацездатною є особа, яка досягла встановленого законом віку, що надає право на призначення пенсії за віком, або є особою з інвалідністю.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1624. Способи надання утримання</p> <p>1. За погодженням сторін утримання може бути надано в натуральній та/або грошовій формі.</p> <p>2. За рішенням суду кошти на утримання (аліменти) присуджуються як частка заробітку особи, яка зобов'язана надавати утримання, та/або у твердій грошовій сумі за вибором одержувача аліментів або його законного представника.</p> <p>3. Суд при присудженні аліментів як частки заробітку їх платника водночас може встановити максимальний чи мінімальний розмір аліментів у твердій грошовій сумі.</p>	

	<p>4. Спосіб стягнення аліментів, визначений рішенням суду, може бути змінений за заявою одержувача аліментів. У такому разі розмір частки заробітку платника аліментів відповідає сумі аліментів, стягнутих у твердій грошовій сумі, а розмір аліментів у твердій грошовій сумі замість частки заробітку відповідає середньомісячному розміру аліментів, стягнутих як частка заробітку платника аліментів, за останній календарний рік.</p> <p>5. За згодою сторін аліменти можуть бути сплачені наперед або визначені однією сумою за весь період, протягом якого їх має бути сплачено.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1625. Участь у додаткових витратах</p> <p>1. Додатковими є витрати, зумовлені особливими обставинами (тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю, розвитком здібностей дитини тощо).</p> <p>2. Право на стягнення додаткових витрат мають особи, визначені частинами першою, четвертою статті 1623 цього Кодексу, а також повнолітня непрацездатна</p>	

	<p>дитина.</p> <p>3. Договір може встановлювати участь у додаткових витратах і для інших осіб, які мають право на утримання.</p> <p>4. Спір щодо розміру участі платника у додаткових витратах вирішує суд з урахуванням обставин, що мають істотне значення.</p> <p>5. Додаткові витрати можуть бути профінансовані наперед або покриті після їх фактичного здійснення разово, періодично або постійно.</p> <p>У виняткових випадках, якщо мати, батько є тяжко хворими особами, особами з інвалідністю, а малолітня, неповнолітня дитина має достатній дохід (заробіток), суд може ухвалити рішення про стягнення з неї одноразово або протягом певного періоду коштів на покриття витрат, пов'язаних з лікуванням батьків та доглядом за ними.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1626. Договір про сплату аліментів</p> <p>1. Сторони аліментного зобов'язання мають право укласти договір про сплату аліментів, у якому визначити умови, розмір та строки їх сплати.</p>	

	<p>2. Договір про сплату аліментів може містити умови участі платника аліментів у додаткових витратах.</p> <p>3. Умовами договору про сплату аліментів не може бути порушено прав дитини, встановлених цим Кодексом.</p> <p>4. Договір укладають письмово і посвідчують нотаріально.</p> <p>У разі невиконання платником аліментів свого обов'язку за договором прострочені аліменти з нього можуть стягнути на підставі аліментного виконавчого напису нотаріуса.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1627. Аліментний виконавчий напис нотаріуса</p> <p>1. У разі невиконання платником аліментів свого обов'язку за договором про сплату аліментів, сукупний розмір заборгованості за якими перевищує суму відповідних платежів за три місяці, аліменти з нього можуть стягнути на підставі аліментного виконавчого напису нотаріуса.</p> <p>2. За аліментним виконавчим написом нотаріуса аліменти підлягають стягненню на майбутнє у розмірі та</p>	

	<p>на строк, визначені договором про сплату аліментів, протягом строку дії такого договору. 3. У разі розірвання або зміни договору про сплату аліментів аліментний виконавчий напис нотаріуса втрачає чинність.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1628. Індexсація аліментів, визначених у твердій грошовій сумі 1. Розмір аліментів, визначений судом або договором у твердій грошовій сумі, щороку підлягає індexсації відповідно до закону, якщо платник і одержувач аліментів не домовилися про інше. За заявою одержувача аліментів індexсацію може бути проведено судом за інший період.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1629. Обчислення суми аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку 1. Суму аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку їх платника, обчислюють з урахуванням з фактичного заробітку, який платник аліментів одержував протягом строку сплати аліментів, безвідносно до того, одержано такий</p>	

заробіток в Україні чи за кордоном.

2. Перелік видів заробітку та доходів, на які звертають стягнення аліментів, визначених як частка заробітку їх платника, затверджує Кабінет Міністрів України.

3. Сума аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку їх платника, який не працює або є фізичною особою – підприємцем, яка перебуває на спрощеній системі оподаткування, або є громадянином України, який одержує заробіток за кордоном, обчислюють з урахуванням середньої заробітної плати працівника за його місцем проживання, а за відсутності платника – за останнім відомим його осідком (місцем проживання).

4. У разі встановлення джерела і розміру заробітку платника аліментів, одержаного за кордоном, за заявою одержувача аліментів державний виконавець, приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості.

Суму аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку платника, та/або розмір заборгованості за аліментами обчислює

	державний виконавець, приватний виконавець, рішення, дії або бездіяльність якого можуть бути оскаржені платником або одержувачем аліментів.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1630. Відрахування аліментів за заявою платника 1. Платник аліментів може подати за місцем роботи (служби), місцем виплати пенсії, стипендії заяву про добровільне відрахування аліментів з його заробітної плати, пенсії, стипендії у розмірі та на строк, визначені у заяві. Таку заяву платник аліментів може відкликати. 2. На підставі заяви платника аліменти відраховують не пізніше триденного строку від дня, встановленого для виплати заробітної плати, пенсії, стипендії. 3. На підставі заяви платника аліменти можуть бути відраховані, якщо загальна сума, що підлягає відрахуванню на підставі заяви та виконавчих документів, перевищує половину заробітної плати, пенсії, стипендії, а також якщо з платника такої особи вже стягуються аліменти на інших осіб.	

Стаття відсутня
Стаття відсутня

Стаття 1631. Час, з якого присуджуються аліменти

1. Аліменти присуджують рішенням суду з дня подання заяви (позовної заяви чи заяви про видачу судового наказу).

2. Аліменти за минулий час можуть бути присуджені, але не більш як за один рік, якщо стягувач доведе, що він вживав заходів для одержання аліментів, але платник ухилявся від їх сплати.

Стаття 1632. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами

1. Аліменти можуть бути стягнуті за виконавчим документом за минулий час, але не більш як за три роки, що передували пред'явленню виконавчого документа до виконання.

2. Якщо за виконавчим документом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком або перебуванням платника аліментів за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час.

3. Заборгованість за аліментами підлягає стягненню

	безвідносно до припинення у їх одержувача права на утримання.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 1633. Сплата аліментів у разі виїзду платника за кордон 1. У разі виїзду платника аліментів за кордон на постійне проживання до держави, з якою Україна не має міжнародного договору, що врегульовує питання стягнення аліментів, аліменти стягуються порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України. 2. Якщо після виконання аліментних зобов'язань платник аліментів не виїхав за кордон або повернувся в Україну для постійного проживання, суд може стягнути з нього аліменти з урахуванням сплаченої суми. 3. Якщо після набрання законної сили рішенням суду про стягнення аліментів платник аліментів виїжджає за кордон на постійне проживання до держави, з якою Україна не має міжнародного договору, що врегульовує питання стягнення аліментів, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто	

	<p>аліменти за весь період, на який їх присуджено. Якщо після набрання чинності рішенням суду про стягнення аліментів за весь період, на який їх присуджено, платник аліментів не виїхав за кордон або повернувся в Україну на постійне проживання та змінилися обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, суд може стягнути з нього аліменти з урахуванням сплаченої суми.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1634. Зміна розміру аліментів 1. Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або договором про сплату аліментів, може бути зменшено чи збільшено за договором або судом за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я одного з них, інших змін, що мають істотне значення, а також в інших випадках, визначених цим Кодексом.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1635. Пред'явлення виконавчого документа про стягнення аліментів або додаткових витрат до виконання</p>	

	<p>1. Виконавчий документ про стягнення аліментів або додаткових витрат пред'являється до виконання відповідно до Закону України "Про виконавче провадження".</p> <p>2. Одержувач аліментів або додаткових витрат може самостійно подати з виконавчим документом заяву про утримання аліментів та/або додаткових витрат із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника безпосередньо за місцем виплати платникові заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу.</p> <p>3. На підставі заяви одержувача аліменти або додаткові витрати утримуються із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника у розмірі, визначеному виконавчим документом, та перераховуються одержувачу на рахунок, зазначений у заяві.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1636. Звільнення від обов'язку надавати утримання або заборгованості за аліментами</p> <p>1. За заявою платника аліментів суд може звільнити його від обов'язку надавати утримання, якщо дохід</p>	

одержувача аліментів перевищує дохід платника і повністю забезпечує потреби одержувача.

2. Якщо одержувач аліментів перестав отримувати дохід або його дохід зменшився, заінтересована особа має право звернутися до суду з вимогою про стягнення аліментів.

3. Особи, визначені частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, звільняються судом від обов'язку надавати утримання матері, батьку, зокрема брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько не сплачували аліменти, що призвело до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, і така заборгованість не сплачена на момент звернення до суду.

4. Особи, визначені частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, можуть бути звільнені від обов'язку надавати утримання матері, батьку, зокрема брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько ухилялися від виконання своїх

	<p>батьківських обов'язків.</p> <p>5. Суд може звільнити від обов'язку надавати утримання осіб, визначених частинами третьою – сьомою статті 1623 цього Кодексу, за наявності інших обставин, що мають істотне значення.</p> <p>6. Суд може звільнити платника аліментів повністю або частково від сплати заборгованості за аліментами, якщо така заборгованість виникла у зв'язку з тяжкою хворобою платника або з іншими обставинами, що мають істотне значення, зокрема відсутністю кровного споріднення, якщо стягнення аліментів зумовлено цією обставиною.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 1637. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат</p> <p>1. У разі виникнення заборгованості з вини платника аліментів їх одержувач має право на стягнення неустойки у розмірі 1 відсотка суми несплачених аліментів за кожний день прострочення – 3 дня прострочення сплати аліментів до дня повного погашення заборгованості або до дня ухвалення судом</p>	

рішення про стягнення неустойки, але не більш як 100 відсотків суми заборгованості.

2. У разі застосування до платника аліментів заходів, визначених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження", максимальний розмір неустойки дорівнює різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, визначених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження".

3. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального становища та сімейного стану платника аліментів.

4. Неустойка не сплачується, якщо платник аліментів є неповнолітнім.

5. У разі прострочення сплати аліментів та/або оплати додаткових витрат з вини платника такий платник зобов'язаний на вимогу одержувача аліментів та/або додаткових витрат сплатити суму заборгованості за аліментами та/або додатковими витратами з

	<p>урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також 3 відсотки річних із простроченої суми.</p> <p>6. Платник додаткових витрат є таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свого обов'язку щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або договором, а в разі їх відсутності або невстановлення такого строку – протягом семи днів з дня подання пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1638. Право на повернення аліментів, одержаних після припинення права на утримання</p> <p>1. Аліменти, стягнуті на підставі виконавчого документа або сплачені за договором після припинення права на утримання, вважаються такими, що одержані без юридичної підстави, та підлягають поверненню в повному обсязі, але не більш як за три роки.</p>	
<p>Глава 9 ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ ПО УТРИМАННЮ</p>	<p>Глава 106. Права і обов'язки подружжя щодо утримання</p>	

Стаття 75. Право одного з подружжя на утримання

1. Дружина, чоловік повинні матеріально підтримувати один одного.

2. Право на утримання (аліменти) має той із подружжя, який є непрацездатним, потребує матеріальної допомоги, за умови, що другий із подружжя може надавати матеріальну допомогу.

3. Непрацездатним вважається той із подружжя, який досяг пенсійного віку, встановленого законом, або є особою з інвалідністю I, II чи III групи.

4. {Частина четверту статті 75 визнано такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), згідно з Рішенням Конституційного Суду № 1-р/2024 від 29.10.2024} Один із подружжя є таким, що потребує матеріальної допомоги, якщо заробітна плата, пенсія, доходи від використання його майна, інші доходи не забезпечують йому прожиткового мінімуму, встановленого законом.

5. Права на утримання не має той із подружжя, хто негідно поведився у шлюбних відносинах, а також той, хто

Стаття 1639. Право одного з подружжя на утримання

1. Право на утримання має той із подружжя, який є непрацездатним, потребує матеріальної підтримки, за умови що другий із подружжя спроможний надавати матеріальну допомогу.

2. Один із подружжя є таким, що потребує матеріальної підтримки, якщо заробітна плата, пенсія, доходи від використання належного йому майна, інші доходи не забезпечують йому доходу в обсязі розміру мінімальної заробітної плати, встановленого законом.

3. Право на утримання не має той із подружжя, який негідно поведився у шлюбних відносинах, а також той, який став непрацездатним внаслідок вчинення ним умисного кримінального правопорушення, якщо це встановлено судом.

4. Той із подружжя, який став непрацездатним у зв'язку з протиправною поведінкою другого з подружжя, має право на утримання безвідносно до права на відшкодування шкоди відповідно до цієї книги.

<p>став непрацездатним у зв'язку із вчиненням ним умисного кримінального правопорушення, якщо це встановлено судом.</p> <p>6. Той із подружжя, хто став непрацездатним у зв'язку з протиправною поведінкою другого з подружжя, має право на утримання незалежно від права на відшкодування шкоди відповідно до Цивільного кодексу України.</p>	<p>5. Розмір аліментів одному з подружжя суд визначає з урахуванням можливості одержання утримання від повнолітніх дочки, сина, батьків та за умови, що розмір доходу платника аліментів після сплати аліментів становитиме не менше розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом, а також з урахуванням інших обставин, що мають істотне значення.</p>	
<p>Стаття 76. Право на утримання після розірвання шлюбу</p> <p>1. Розірвання шлюбу не припиняє права особи на утримання, яке виникло у неї за час шлюбу.</p> <p>2. Після розірвання шлюбу особа має право на утримання, якщо вона стала непрацездатною до розірвання шлюбу або протягом одного року від дня розірвання шлюбу і потребує матеріальної допомоги і якщо її колишній чоловік, колишня дружина може надавати матеріальну допомогу.</p> <p>Особа має право на утримання і тоді, коли вона стала особою з інвалідністю після спливу одного року від дня розірвання шлюбу, якщо її інвалідність була результатом</p>	<p>Стаття 1640. Умови збереження права на утримання після розірвання шлюбу</p> <p>1. Розірвання шлюбу не припиняє право особи на утримання, яке виникло у неї за час шлюбу.</p> <p>2. Після розірвання шлюбу особа має право на утримання, якщо вона стала непрацездатною до розірвання шлюбу або протягом одного року з дня розірвання шлюбу і потребує матеріальної підтримки та якщо її колишній чоловік, колишня дружина спроможна надавати матеріальну підтримку.</p> <p>Особа має право на утримання у разі, якщо вона стала особою з інвалідністю після спливу одного року з дня</p>	

протиправної поведінки щодо неї колишнього чоловіка, колишньої дружини під час шлюбу.

3. Якщо на момент розірвання шлюбу жінці, чоловікові до досягнення встановленого законом пенсійного віку залишилося не більш як п'ять років, вона, він матимуть право на утримання після досягнення цього пенсійного віку, за умови, що у шлюбі вони спільно проживали не менш як десять років.

4. Якщо у зв'язку з вихованням дитини, веденням домашнього господарства, піклуванням про членів сім'ї, хворобою або іншими обставинами, що мають істотне значення, один із подружжя не мав можливості одержати освіти, працювати, зайняти відповідну посаду, він має право на утримання у зв'язку з розірванням шлюбу і тоді, якщо є працездатним, за умови, що потребує матеріальної допомоги і що колишній чоловік, колишня дружина може надавати матеріальну допомогу. Право на утримання у цьому випадку триває протягом трьох років від дня розірвання шлюбу.

розірвання шлюбу та її інвалідність настала внаслідок протиправної поведінки стосовно неї колишнього чоловіка, колишньої дружини під час шлюбу.

3. Якщо на момент розірвання шлюбу жінці, чоловікові до досягнення встановленого законом віку, що дає право на призначення пенсії за віком, залишилося не більше п'яти років, така особа матиме право на утримання і після досягнення пенсійного віку, за умови що вона перебувала у шлюбі не менше десяти років.

4. Якщо у зв'язку з вихованням дитини, веденням домашнього господарства, піклуванням про членів сім'ї, внаслідок хвороби або інших обставин, що мають істотне значення, один із подружжя не мав можливості здобути освіти, працювати, обійняти відповідну посаду, така особа має право на утримання у зв'язку з розірванням шлюбу безвідносно до її працездатності, за умови що вона потребує матеріальної підтримки і колишній чоловік, колишня дружина спроможні надавати матеріальну підтримку.

	<p>Право на утримання відповідно до цієї частини триває протягом трьох років з дня розірвання шлюбу.</p> <p>5. Якщо один із подружжя одержує аліменти у зв'язку з інвалідністю, аліменти сплачують протягом строку інвалідності. У разі подання відповідного документа про продовження строку інвалідності стягнення аліментів продовжують на відповідний строк без додаткового рішення суду.</p>	
<p>Стаття 77. Способи надання утримання одному з подружжя</p> <p>1. Утримання одному з подружжя надається другим із подружжя у натуральній або грошовій формі за їхньою згодою.</p> <p>2. За рішенням суду аліменти присуджуються одному з подружжя, як правило, у грошовій формі.</p> <p>3. Аліменти сплачуються щомісячно. За взаємною згодою аліменти можуть бути сплачені наперед.</p> <p>4. Якщо платник аліментів виїжджає на постійне місце проживання у державу, з якою Україна не має договору про</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>надання правової допомоги, аліменти можуть бути сплачені наперед за час, визначений домовленістю подружжя, а у разі спору - за рішенням суду.</p>		
<p>Стаття 78. Договір подружжя про надання утримання 1. Подружжя має право укласти договір про надання утримання одному з них, у якому визначити умови, розмір та строки виплати аліментів. Договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується. 2. У разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором про надання утримання аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 79. Час, протягом якого сплачуються аліменти одному з подружжя 1. Аліменти присуджуються за рішенням суду від дня подання позовної заяви. 2. Якщо позивач вживав заходів щодо одержання аліментів від відповідача, але не міг їх одержати внаслідок ухилення відповідача від їх сплати, суд, залежно від обставин справи, може постановити рішення про стягнення</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>аліментів за минулий час, але не більш як за один рік.</p> <p>3. Якщо один із подружжя одержує аліменти у зв'язку з інвалідністю, сплата аліментів триває протягом строку інвалідності. У разі подання відповідного документа про продовження строку інвалідності стягнення аліментів продовжується на відповідний строк без додаткового рішення суду про це.</p>		
<p>Стаття 80. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду</p> <p>1. Аліменти присуджуються одному з подружжя у частці від заробітку (доходу) другого з подружжя і (або) у твердій грошовій сумі.</p> <p>2. Розмір аліментів одному з подружжя суд визначає з урахуванням можливості одержання утримання від повнолітніх дочки, сина, батьків та з урахуванням інших обставин, що мають істотне значення.</p> <p>3. Розмір аліментів, визначений судом, може бути згодом змінений за рішенням суду за позовною заявою платника або одержувача аліментів у разі зміни їхнього матеріального і (або) сімейного стану.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

Стаття 81. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів

1. Перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 82. Припинення права одного з подружжя на утримання

1. Право одного з подружжя на утримання, а також право на утримання, яке особа має після розірвання шлюбу, припиняється у разі поновлення його працездатності, а також реєстрації з ним повторного шлюбу.

Право на утримання припиняється від дня настання цих обставин.

2. Якщо після припинення права на утримання виконання рішення суду про стягнення аліментів буде продовжуватися, всі суми, одержані як аліменти, вважаються такими, що одержані без достатньої правової підстави, і підлягають поверненню у повному обсязі, але не більш як за три роки.

Виключено

Стаття 1641. Припинення права одного з подружжя на утримання

1. Право одного з подружжя на утримання, встановлене статтями 1639–1640 цього Кодексу, є припиненим у разі поновлення працездатності такої особи, а також у разі реєстрації повторного шлюбу такої особи.

Право на утримання припиняється з дня настання зазначених обставин.

2. Право одного з подружжя на аліменти, присуджені за рішенням суду, може бути припинене судом, якщо:

1) одержувач аліментів перестав потребувати матеріальної підтримки;

2) платник аліментів неспроможний надавати матеріальну підтримку.

3. Право одного з подружжя на утримання припиняється у випадках, встановлених статтями 1642, 1644 і 1646 цього Кодексу.

<p>3. Право одного з подружжя на аліменти, які були присуджені за рішенням суду, може бути припинене за рішенням суду, якщо буде встановлено, що:</p> <p>1) одержувач аліментів перестав потребувати матеріальної допомоги;</p> <p>2) платник аліментів неспроможний надавати матеріальну допомогу.</p> <p>4. Право одного з подружжя на утримання припиняється у випадках, передбачених статтями 83, 85, 87 і 89 цього Кодексу.</p>		
<p>Стаття 83. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком</p> <p>1. Рішенням суду може бути позбавлено одного з подружжя права на утримання або обмежено його строком, якщо:</p> <p>1) подружжя перебувало в шлюбних відносинах нетривалий час;</p> <p>2) непрацездатність того з подружжя, хто потребує матеріальної допомоги, виникла в результаті вчинення ним умисного кримінального правопорушення;</p>	<p>Стаття 1642. Позбавлення права на утримання, обмеження строку надання утримання</p> <p>1. Рішенням суду одного з подружжя може бути позбавлено права на утримання або обмежено строк надання утримання такій особі, якщо:</p> <p>1) подружжя перебувало у шлюбних відносинах нетривалий час;</p> <p>2) непрацездатність того з подружжя, який потребує матеріальної підтримки, виникла внаслідок вчинення ним умисного кримінального правопорушення;</p> <p>3) непрацездатність або тяжка хвороба того з</p>	

<p>3) непрацездатність або тяжка хвороба того з подружжя, хто потребує матеріальної допомоги, була прихована від другого з подружжя при реєстрації шлюбу;</p> <p>4) одержувач аліментів свідомо поставив себе у становище такого, що потребує матеріальної допомоги.</p> <p>2. Положення цієї статті поширюються і на осіб, у яких право на аліменти виникло після розірвання шлюбу.</p>	<p>подружжя, який потребує матеріальної підтримки, була прихована від другого з подружжя на день реєстрації шлюбу;</p> <p>4) одержувач аліментів свідомо поставив себе у становище такого, що потребує матеріальної підтримки.</p> <p>2. Приписи цієї статті поширюють і на осіб, право на аліменти яких виникло після розірвання шлюбу.</p>	
<p>Стаття 84. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини</p> <p>1. Дружина має право на утримання від чоловіка під час вагітності.</p> <p>2. Дружина, з якою проживає дитина, має право на утримання від чоловіка - батька дитини до досягнення дитиною трьох років.</p> <p>3. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, дружина, з якою проживає дитина, має право на утримання від чоловіка до досягнення дитиною шести років.</p> <p>4. Право на утримання вагітна дружина, а також дружина,</p>	<p>Стаття 1643. Право на утримання під час вагітності та з підстави проживання з особою дитини</p> <p>1. Дружина має право на утримання від чоловіка під час вагітності.</p> <p>2. Той із батьків, з яким проживає дитина, має право на утримання від другого з батьків до досягнення дитиною трирічного віку.</p> <p>3. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, той із батьків, з яким проживає дитина, має право на утримання від другого з батьків до досягнення дитиною шестирічного віку.</p> <p>4. Право на утримання, визначене цією статтею, особа</p>	

<p>з якою проживає дитина, має незалежно від того, чи вона працює, та незалежно від її матеріального становища, за умови, що чоловік може надавати матеріальну допомогу.</p> <p>5. Аліменти, присуджені дружині під час вагітності, сплачуються після народження дитини без додаткового рішення суду.</p> <p>6. Право на утримання вагітна дружина, а також дружина, з якою проживає дитина, має і в разі розірвання шлюбу.</p>	<p>має безвідносно до її працевлаштування, матеріального становища, за умови що другий із батьків спроможний надавати матеріальну підтримку.</p> <p>5. Аліменти, присуджені дружині під час вагітності, сплачують після народження дитини без додаткового рішення суду.</p> <p>6. Вагітна дружина, а також той із батьків, з яким проживає дитина, має право на утримання і в разі розірвання шлюбу.</p>	
<p>Стаття 85. Припинення права дружини на утримання</p> <p>1. Право дружини на утримання, передбачене статтею 84 цього Кодексу, припиняється в разі припинення вагітності, народження дитини мертвою або якщо дитина передана на виховання іншій особі, а також у разі смерті дитини.</p> <p>2. Право дружини на утримання припиняється, якщо за рішенням суду виключено відомості про чоловіка як батька з актового запису про народження дитини.</p> <p>Стаття 86. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини</p>	<p>Стаття 1644. Припинення права одного з батьків дитини на утримання</p> <p>1. Право дружини, чоловіка на утримання, визначене статтею 1643 цього Кодексу, припиняється у разі припинення вагітності, народження дитини мертвою, передання дитини на виховання іншій особі, смерті дитини.</p> <p>2. Право дружини, чоловіка на утримання припиняють, якщо за рішенням суду відомості про чоловіка як батька або про дружину як матір виключені з актового запису про народження дитини.</p> <p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. Чоловік, з яким проживає дитина, має право на утримання від дружини - матері дитини до досягнення дитиною трьох років.</p> <p>2. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, чоловік, з яким проживає дитина, має право на утримання від дружини до досягнення дитиною шести років.</p> <p>3. Право на утримання чоловік, з яким проживає дитина, має незалежно від того, чи він працює, та незалежно від його матеріального становища, за умови, що дружина може надавати матеріальну допомогу.</p> <p>4. Право на утримання чоловік, з яким проживає дитина, має і після розірвання шлюбу.</p>		
<p>Стаття 87. Припинення права чоловіка на утримання</p> <p>1. Право чоловіка на утримання, передбачене статтею 86 цього Кодексу, припиняється, якщо дитина передана на виховання іншій особі, а також у разі смерті дитини.</p> <p>2. Право чоловіка на утримання припиняється, якщо за рішенням суду виключено відомості про дружину як матір</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>з актового запису про народження дитини.</p>		
<p>Стаття 88. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина з інвалідністю</p> <p>1. Якщо один із подружжя, в тому числі і працездатний, проживає з дитиною з інвалідністю, яка не може обходитися без постійного стороннього догляду, і опікується нею, він має право на утримання за умови, що другий з подружжя може надавати матеріальну допомогу. Право на утримання триває протягом всього часу проживання з дитиною з інвалідністю та опікування нею і не залежить від матеріального становища того з батьків, з ким вона проживає.</p> <p>2. Розмір аліментів тому з подружжя, з ким проживає дитина з інвалідністю, визначається за рішенням суду відповідно до частини першої статті 80 цього Кодексу, без урахування можливості одержання аліментів від своїх батьків, повнолітніх дочки або сина.</p>	<p>Стаття 1645. Право на утримання того з подружжя, з яким проживає дитина з інвалідністю</p> <p>1. Один із подружжя, у тому числі працездатний, який проживає з дитиною з інвалідністю, яка потребує постійного стороннього догляду, і опікується нею, має право на утримання безвідносно до працездатності такої особи, за умови що другий із подружжя спроможний надавати матеріальну підтримку. Право на утримання триває протягом усього часу проживання з дитиною з інвалідністю та опікування нею і не залежить від матеріального становища того з батьків, з яким проживає дитина.</p> <p>2. Розмір аліментів тому з подружжя, з яким проживає дитина з інвалідністю, визначає суд без урахування можливості одержання аліментів від своїх батьків, повнолітньої дочки або сина.</p>	
<p>Стаття 89. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя</p> <p>1. Подружжя, а також особи, шлюб між якими було</p>	<p>Стаття 1646. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя</p> <p>1. Подружжя, а також особи, шлюб між якими</p>	

<p>розірвано, мають право укласти договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на житловий будинок, квартиру чи інше нерухоме майно або одержання одноразової грошової виплати.</p> <p>Договір, за яким передається у власність нерухоме майно, має бути нотаріально посвідчений. Право власності на нерухоме майно, що передається за таким договором, виникає з моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону.</p> <p>2. Якщо особи домовилися про припинення права на утримання у зв'язку з одержанням одноразової грошової виплати, обумовлена грошова сума має бути внесена на депозитний рахунок нотаріальної контори або приватного нотаріуса до посвідчення договору.</p> <p>3. На майно, одержане на підставі договору про припинення права на утримання, не може бути звернене стягнення.</p>	<p>розірвано, мають право укласти договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо) або одержання одноразової грошової виплати.</p> <p>2. Договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на нерухоме майно або одержання одноразової грошової виплати посвідчують нотаріально.</p>	
<p>Стаття 90. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування</p>	<p>Стаття 1647. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування</p>	

<p>1. Дружина, чоловік взаємно зобов'язані брати участь у витратах, пов'язаних із хворобою або каліцтвом другого з подружжя.</p>	<p>1. Дружина, чоловік взаємно зобов'язані брати участь у витратах, пов'язаних із хворобою або каліцтвом другого з подружжя.</p>	
<p>Стаття 91. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою 1. Якщо жінка та чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою, тривалий час проживали однією сім'єю, той із них, хто став непрацездатним під час спільного проживання, має право на утримання відповідно до статті 76 цього Кодексу. 2. Жінка та чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою, мають право на утримання в разі проживання з нею, ним їхньої дитини, відповідно до частин другої - четвертої статті 84 та статей 86 і 88 цього Кодексу.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>3. Право жінки та чоловіка на утримання припиняється з підстав, встановлених пунктами 2 і 4 статті 83, статтями 85, 87 і 89 цього Кодексу.</p>		
<p>Глава 15 ОБОВ'ЯЗОК МАТЕРІ, БАТЬКА УТРИМУВАТИ ДИТИНУ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ</p>	<p>Глава 107. Права і обов'язки з утримання дитини</p>	

Стаття 180. Обов'язок батьків
утримувати дитину

1. Батьки зобов'язані утримувати дитину
до досягнення
нею повноліття.

Стаття 1648. Обов'язок утримувати дитину

**1. Батьки зобов'язані утримувати дитину до
досягнення нею повноліття.**

**2. Баба, дід, повнолітні брат, сестра
зобов'язані
утримувати своїх малолітніх, неповнолітніх
внуків,
братів і сестер, які не мають батьків,
дружини, чоловіка
або якщо такі особи не можуть з поважних
причин
надавати їм належного утримання, за умови
що баба, дід,
повнолітні брат, сестра спроможні надавати
матеріальну підтримку.**

**3. Мачуха, вітчим зобов'язані утримувати
малолітніх,
неповнолітніх падчерку, пасинка, які
проживають з
ними, якщо вони не мають осіб, визначених
частинами
першою і другою цієї статті, або такі особи не
можуть з
поважних причин надавати їм належного
утримання, за
умови що мачуха, вітчим спроможні
надавати
матеріальну підтримку.**

**4. Суд може звільнити вітчима, мачуху від
обов'язку
надавати утримання падчерці, пасинку або
обмежити
строк надання утримання, зокрема у разі:
1) нетривалого проживання з матір'ю,
батьком
дитини;**

	<p>2) негідної поведінки у шлюбних відносинах матері, батька дитини.</p> <p>5. Особи, у сім'ї яких виховувалася дитина, зобов'язані надавати їй матеріальну підтримку, якщо вона не має батьків, баби, діда, повнолітніх братів чи сестер, за умови що такі особи спроможні надавати матеріальну підтримку.</p>	
<p>Стаття 181. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину</p> <p>1. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними.</p> <p>2. За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі.</p> <p>3. За рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина.</p> <p>Спосіб стягнення аліментів, визначений рішенням суду,</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

змінюється за рішенням суду за позовом одержувача аліментів.

4. У разі виїзду одного з батьків за кордон на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, аліменти стягуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Якщо після виконання аліментних зобов'язань згідно з частиною четвертою цієї статті один з батьків не виїхав на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договорів про правову допомогу, та залишився або повернувся для постійного проживання в Україну, порядок стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми встановлюється законодавством.

6. Якщо після набрання рішенням суду законної сили, згідно з яким з одного із батьків стягуються аліменти, він виїжджає для постійного проживання у державу, з якою Україна не має договору про правову допомогу, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто аліменти за весь період до досягнення дитиною

повноліття.

7. Якщо після набрання законної сили рішенням суду про сплату аліментів за весь період до досягнення дитиною повноліття особа, з якої стягуються аліменти, продовжує постійно проживати в Україні або повертається в Україну для постійного проживання та змінюються обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, у судовому порядку може бути встановлено періодичне стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми.

8. Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині

призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального стану сім'ї, у якій виховується дитина, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Виплата тимчасової державної допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

9. Порядок призначення та виплати тимчасової державної

<p>допомоги, її розмір визначається Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Роботу щодо призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме, організовує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей.</p> <p>10. Суми наданої дитині тимчасової державної допомоги підлягають стягненню з платника аліментів до Державного бюджету України у судовому порядку.</p>		
<p>Стаття 182. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів</p> <p>1. При визначенні розміру аліментів суд враховує:</p> <p>1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;</p> <p>2) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів;</p> <p>3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;</p>	<p>Стаття 1649. Обставини, які враховує суд при визначенні розміру аліментів</p> <p>1. При визначенні розміру аліментів суд враховує:</p> <p>1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;</p> <p>2) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів;</p> <p>3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;</p>	

3-1) наявність на праві власності, володіння та/або користування у платника аліментів майна та майнових прав, у тому числі рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, корпоративних прав;

3-2) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, у тому числі на придбання нерухомого або рухомого майна, сума яких перевищує десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, якщо платником аліментів не доведено джерело походження коштів;

4) інші обставини, що мають істотне значення.

2. Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини.

Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для

4) наявність у платника аліментів на праві власності, у володінні та/або користуванні майна та майнових прав, зокрема рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, часток у статутному капіталі підприємницьких товариств;

5) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, зокрема на придбання нерухомого або рухомого майна, якщо платник аліментів не довів джерело походження коштів;

б) умови та рівень життя дитини, які склалися під час спільного проживання сім'ї;

7) розмір витрат на утримання дитини, які батьки здійснювали після фактичного припинення між ними шлюбних відносин;

8) розмір аліментів та іншої матеріальної підтримки, які добровільно надавав платник аліментів;

9) інші обставини, що мають істотне значення.

2. Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини у сталому середовищі. Найкращим інтересам дитини

дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку (доходу) платника аліментів.
3. Суд не обмежується розміром заробітку (доходу) платника аліментів у разі встановлення наявності у нього витрат, що перевищують його заробіток (дохід), і щодо яких таким платником аліментів не доведено джерело походження коштів для їх оплати.

відповідає забезпечення їй рівня життя, до якого вона звикла під час проживання однією сім'єю з обома батьками.
Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може становити менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.
Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку або інших доходів платника аліментів.
3. Якщо позов пред'явлений не до всіх, а лише до деяких зобов'язаних осіб, визначених частиною другою або третьою статті 1639 цього Кодексу, суд визначає розмір аліментів з урахуванням обов'язку надавати утримання дитині всіх зобов'язаних осіб.
4. Суд не обмежується розміром заробітку або інших доходів платника аліментів у разі встановлення здійснення ним витрат, що перевищують його заробіток

	<p>(дохід) і щодо яких такий платник аліментів не довів джерело походження коштів.</p>	
<p>Стаття 183. Визначення розміру аліментів у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини</p> <p>1. Частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.</p> <p>2. Якщо стягуються аліменти на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку (доходу) матері, батька на їх утримання, яка буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття.</p> <p>3. Якщо після досягнення повноліття найстаршою дитиною ніхто з батьків не звернувся до суду з позовом про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються за вирахуванням тієї рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття.</p> <p>5. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину - однієї</p>	<p>Стаття 1650. Визначення судом розміру аліментів як частки заробітку матері, батька дитини</p> <p>1. Якщо аліменти присуджуються на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку матері, батька, яка буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття.</p> <p>2. Якщо після досягнення найстаршою дитиною повноліття жоден із батьків не звернувся до суду із заявою про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються за вирахуванням рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття.</p> <p>3. Той із батьків або інших законних представників дитини, з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видання судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину – однієї чверті, на двох дітей – однієї третини, на трьох і більше дітей – половини заробітку платника аліментів, але не</p>	

<p>чверті, на двох дітей - однієї третини, на трьох і більше дітей - половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину.</p>	<p>більше десяти прожиткових мінімумів для дитини відповідного віку на кожну дитину.</p>	
<p>Стаття 184. Визначення розміру аліментів у твердій грошовій сумі 1. Суд за заявою одержувача визначає розмір аліментів у твердій грошовій сумі. 2. Розмір аліментів, визначений судом або домовленістю між батьками у твердій грошовій сумі, щорічно підлягає індексації відповідно до закону, якщо платник і одержувач аліментів не домовилися про інше. За заявою одержувача аліментів індексація може бути здійснена судом за інший період. 3. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>Стаття 185. Участь батьків у додаткових витратах на дитину</p> <p>1. Той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо).</p> <p>2. Розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення.</p> <p>Додаткові витрати на дитину можуть фінансуватися наперед або покриватися після їх фактичного понесення разово, періодично або постійно.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів</p> <p>1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів здійснюється органом опіки та піклування у формі інспекційних відвідувань одержувача аліментів, порядок та</p>	<p>Стаття 1651. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів на дитину</p> <p>1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів на дитину здійснює орган опіки та піклування через інспекційні відвідування одержувача аліментів, порядок та періодичність проведення яких визначає</p>	

<p>періодичність здійснення яких визначаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів) інспекційні відвідування одержувача аліментів здійснюються органом опіки та піклування позапланово, але не більше одного разу на три місяці.</p> <p>2. У разі нецільового витрачання аліментів платник має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.</p>	<p>центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів) орган опіки та піклування проводить інспекційні відвідування одержувача аліментів позапланово, але не більше одного разу на три місяці.</p> <p>2. Суд може встановити нецільове витрачання аліментів безвідносно до контролю, здійсненого органом опіки та піклування. Рішення органу опіки та піклування щодо цільового витрачання аліментів не має для суду наперед встановленого значення.</p> <p>3. У разі нецільового витрачання аліментів на дитину платник аліментів має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий банківський рахунок дитини.</p>	
<p>Стаття 187. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника або одержувача аліментів</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

1. Один із батьків може подати заяву за місцем роботи, місцем виплати пенсії, стипендії про відрахування аліментів на дитину з його заробітної плати, пенсії, стипендії у розмірі та на строк, які визначені у цій заяві. Така заява може бути ним відкликана.

2. На підставі заяви одного з батьків аліменти відраховуються не пізніше триденного строку від дня, встановленого для виплати заробітної плати, пенсії, стипендії.

3. На підставі заяви одного з батьків аліменти можуть бути відраховані і тоді, коли загальна сума, яка підлягає відрахуванню на підставі заяви та виконавчих документів, перевищує половину заробітної плати, пенсії, стипендії, а також якщо з нього вже стягуються аліменти на іншу дитину.

4. Особа, на користь якої присуджено аліменти на дитину, може самостійно подати заяву з виконавчим листом про відрахування аліментів із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів безпосередньо за місцем виплати платникові аліментів заробітної плати,

<p>пенсії, стипендії або іншого доходу. На підставі заяви такої особи аліменти відраховуються із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів у розмірі, зазначеному у виконавчому листі, та в строки, визначені частиною другою цієї статті, і перераховуються особі, на користь якої присуджені аліменти, за її адресою або на рахунок, зазначений у заяві.</p>		
<p>Стаття 188. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>1. Батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати дитину, якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з них і забезпечує повністю її потреби. 2. Батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати дитину тільки за рішенням суду. Якщо дитина перестала отримувати дохід або її дохід зменшився, заінтересована особа має право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів.</p>		
<p>Стаття 189. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. Батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати права дитини, які встановлені цим Кодексом. Договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується.</p> <p>2. У разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.</p>		
<p>Стаття 190. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно</p> <p>1. Той із батьків, з ким проживає дитина, і той із батьків, хто проживає окремо від неї, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо). Такий договір нотаріально посвідчується. Право власності на нерухоме майно за таким договором виникає з</p>	<p>Стаття 1652. Припинення права на аліменти на дитину через набуття права власності на нерухоме майно</p> <p>1. Той із батьків, з яким проживає дитина, і той із батьків, який проживає окремо від дитини, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти на дитину через передання дитині права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо) або частки у праві власності на нерухоме майно.</p>	<p>Додати положення:</p> <p>" Якщо дитина досягла чотирнадцяти років, вона бере участь в укладенні цього договору."</p> <p>+ також передбачити можливість укладення такого договору, якщо дитина почергово проживає з обома батьками.</p>

моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону.

Якщо дитина досягла чотирнадцяти років, вона бере участь в укладенні цього договору.

2. Набувачем права власності на нерухоме майно є сама дитина або дитина і той із батьків, з ким вона проживає, на праві спільної часткової власності на це майно.

У разі укладення такого договору той із батьків, з ким проживає дитина, зобов'язується самостійно утримувати її.

3. Укладення договору не звільняє того з батьків, хто проживає окремо, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на дитину.

4. На майно, одержане за договором відповідно до частини першої цієї статті, не може бути звернене стягнення.

5. Майно, одержане дитиною за цим договором, може бути відчужене до досягнення нею повноліття лише з дозволу органу опіки та піклування.

6. Договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, визнається судом недійсним за вимогою відчужувача

2. Договір про припинення права на аліменти на дитину через передання дитині права власності на

нерухоме майно посвідчується нотаріально.

3. У разі укладення договору, визначеного цією

статтею, той із батьків, з яким проживає дитина,

зобов'язується самостійно утримувати її.

4. Укладення договору, визначеного цією

статтею, не звільняє того з батьків, який проживає

окремо від дитини, від обов'язку брати участь у

додаткових витратах на дитину.

5. На майно, одержане за договором, визначеним цією

статтею, не може бути звернено стягнення.

6. Договір, укладений відповідно до цієї

статті, суд визнає недійсним за вимогою відчужувача

нерухомого майна, якщо відомості про нього як батька

виключено з актового запису про народження дитини.

7. За позовом відчужувача нерухомого майна

договір, укладений відповідно до цієї статті, може

бути розірваний у разі невиконання тим із

батьків, з яким проживає дитина, обов'язку з її утримання.

8. У разі невиконання обов'язку з утримання дитини

<p>нерухомого майна у разі виключення його імені як батька з актового запису про народження дитини. У разі визнання договору недійсним у відчужувача відновлюється право власності на нерухоме майно.</p> <p>7. За позовом відчужувача нерухомого майна договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, може бути розірваний у разі невиконання тим із батьків, з ким проживає дитина, обов'язку по її утриманню.</p>	<p>тим із батьків, з яким проживає дитина, відчужувач нерухомого майна має право на відшкодування завданої йому майнової шкоди та компенсацію моральної шкоди.</p> <p>9. Припинення права на аліменти на дитину через набуття права власності на нерухоме майно не припиняє права повнолітньої дитини на утримання, встановленого частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, якщо іншого не визначено договором.</p>	
<p>Стаття 191. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину</p> <p>1. Аліменти на дитину присуджуються за рішенням суду від дня пред'явлення позову, а в разі подання заяви про видачу судового наказу - із дня подання такої заяви.</p> <p>2. Аліменти за минулий час можуть бути присуджені, якщо позивач подасть суду докази того, що він вживав заходів щодо одержання аліментів з відповідача, але не міг їх одержати у зв'язку з ухиленням останнього від їх сплати.</p> <p>У цьому разі суд може присудити аліменти за минулий час, але не більш як за десять років.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>Стаття 192. Зміна розміру аліментів</p> <p>1. Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 193. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі</p> <p>1. Влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу не припиняє стягнення аліментів на користь того з батьків, з ким до цього проживала дитина, якщо вони витрачаються за цільовим призначенням.</p> <p>2. Якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу,</p>	<p>Стаття 1653. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, освіти або іншому закладі</p> <p>1. Влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, освіти або іншого закладу не припиняє стягнення аліментів на користь того з батьків, з ким до цього проживала дитина, якщо вони витрачаються за цільовим призначенням.</p> <p>2. Якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, освіти або іншого закладу, аліменти</p>	

<p>аліменти на дитину можуть бути стягнуті з них на загальних підставах.</p> <p>3. За рішенням суду аліменти можуть перераховуватися на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.</p> <p>4. На особистий рахунок дитини перераховуються також державні пенсії, інші види допомоги та відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника.</p>	<p>на дитину можуть бути стягнуті з них на загальних підставах.</p> <p>3. За рішенням суду аліменти можуть перераховувати на особистий банківський рахунок дитини.</p> <p>4. На особистий банківський рахунок дитини перераховують також державні пенсії, інші види допомоги, виплат та відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника.</p>	
<p>Стаття 194. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>1. Аліменти можуть бути стягнуті за виконавчим листом за минулий час, але не більш як за десять років, що передували пред'явленню виконавчого листа до виконання.</p> <p>2. Якщо за виконавчим листом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком платника аліментів або у зв'язку з його перебуванням за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час.</p> <p>3. Заборгованість за аліментами, які стягуються відповідно до статті 187 цього Кодексу, погашається за</p>		

<p>заявою платника шляхом відрахувань з його заробітної плати, пенсії, стипендії за місцем їх одержання або стягується за рішенням суду.</p> <p>4. Заборгованість за аліментами стягується незалежно від досягнення дитиною повноліття, а у випадку, передбаченому статтею 199 цього Кодексу, - до досягнення нею двадцяти трьох років.</p> <p>5. Положення частин першої - третьої цієї статті, а також статей 195-197 цього Кодексу застосовуються і до стягнення аліментів іншим особам, які визначені цим Кодексом.</p>		
<p>Стаття 195. Визначення заборгованості за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу)</p> <p>1. Заборгованість за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу), визначається виходячи з фактичного заробітку (доходу), який платник аліментів одержував за час, протягом якого не провадилося їх стягнення, незалежно від того, одержано такий заробіток (дохід) в Україні чи за кордоном.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>2. Заборгованість за аліментами платника аліментів, який не працював на час виникнення заборгованості або є фізичною особою - підприємцем і перебуває на спрощеній системі оподаткування, або є громадянином України, який одержує заробіток (дохід) у державі, з якою Україна не має договору про правову допомогу, визначається виходячи із середньої заробітної плати працівника для даної місцевості. У разі встановлення джерела і розміру заробітку (доходу) платника аліментів, який він одержав за кордоном, за заявою одержувача аліментів державний виконавець, приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості.</p> <p>3. Розмір заборгованості за аліментами обчислюється державним виконавцем, приватним виконавцем, а в разі виникнення спору - судом.</p>		
<p>Стаття 196. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат на дитину</p> <p>1. У разі виникнення заборгованості з вини особи, яка</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду або за домовленістю між батьками, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка суми несплачених аліментів за кожен день прострочення від дня прострочення сплати аліментів до дня їх повного погашення або до дня ухвалення судом рішення про стягнення пені, але не більше 100 відсотків заборгованості.

У разі застосування до особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, заходів, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження", максимальний розмір пені повинен дорівнювати різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження".

2. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів.

3. Неустойка не сплачується, якщо платник аліментів є

<p>неповнолітнім. 4. У разі прострочення оплати додаткових витрат на дитину з вини платника такий платник зобов'язаний на вимогу одержувача додаткових витрат сплатити суму заборгованості за додатковими витратами з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних із простроченої суми. Платник додаткових витрат вважається таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свій обов'язок щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або за домовленістю між батьками, а в разі їх відсутності або у разі невстановлення такого строку - після спливу семи днів після пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.</p>		
<p>Стаття 197. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами 1. З урахуванням матеріального та сімейного стану</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>платника аліментів суд може відстрочити або розстрочити сплату заборгованості за аліментами.</p> <p>2. За позовом платника аліментів суд може повністю або частково звільнити його від сплати заборгованості за аліментами, якщо вона виникла у зв'язку з його тяжкою хворобою або іншою обставиною, що має істотне значення.</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 1654. Державна допомога дитині</p> <p>1. Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального становища сім'ї, у якій виховується дитина, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.</p> <p>Тимчасова державна допомога виплачується за рахунок коштів державного бюджету.</p> <p>2. Порядок призначення і виплати та розмір тимчасової державної допомоги визначає Кабінет Міністрів України.</p> <p>3. Суми наданої дитині тимчасової державної</p>	

	допомоги підлягають стягненню з платника аліментів до державного бюджету в судовому порядку.	
Глава 16 ОБОВ'ЯЗОК БАТЬКІВ УТРИМУВАТИ ПОВНОЛІТНІХ ДОЧКУ, СИНА ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ	<i>Виключено</i>	
Стаття 198. Підстави виникнення обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина 1. Батьки зобов'язані утримувати своїх повнолітніх непрацездатних дочку, сина, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони можуть таку матеріальну допомогу надавати.	<i>Виключено</i>	
Стаття 199. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання 1. Якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов'язані утримувати їх до досягнення двадцяти трьох років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу. 2. Право на утримання припиняється у разі припинення навчання.	<i>Виключено</i>	

<p>3. Право на звернення до суду з позовом про стягнення аліментів має той з батьків, з ким проживає дочка, син, а також самі дочка, син, які продовжують навчання.</p>		
<p>Стаття 200. Розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина 1. Суд визначає розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина у твердій грошовій сумі і (або) у частці від заробітку (доходу) платника аліментів з урахуванням обставин, зазначених у статті 182 цього Кодексу. 2. При визначенні розміру аліментів з одного з батьків суд бере до уваги можливість надання утримання другим з батьків, своїми дружиною, чоловіком та повнолітніми дочкою, сином.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 201. Застосування норм цього Кодексу до відносин щодо обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина 1. До відносин між батьками і дочкою, сином щодо надання їм утримання застосовуються норми статей 187, 189-192 і 194-197 цього Кодексу.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Глава 17</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>ОБОВ'ЯЗОК ПОВНОЛІТНІХ ДОЧКИ, СИНА УТРИМУВАТИ БАТЬКІВ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ</p>		
<p>Стаття 202. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дочки, сина утримувати батьків 1. Повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги. 2. Якщо мати, батько були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає. Стаття 203. Обов'язок дочки, сина брати участь у додаткових витратах на батьків 1. Дочка, син крім сплати аліментів зобов'язані брати участь у додаткових витратах на батьків, викликаних тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю.</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 204. Звільнення дочки, сина від обов'язку утримувати матір, батька 1. Дочка, син можуть бути звільнені судом від обов'язку утримувати матір, батька та обов'язку брати участь у</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько ухилялися від виконання своїх батьківських обов'язків.

Дочка, син звільняються судом від обов'язку утримувати матір, батька та обов'язку брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько не сплачували аліменти на утримання дитини, що призвело до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, і така заборгованість є непогашеною на момент прийняття судом рішення про визначення розміру аліментів на батьків.

У виняткових випадках суд може присудити з дочки, сина аліменти на строк не більш як три роки.

2. Несплата аліментів на утримання дитини, що призвела до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, підтверджується довідкою, виданою органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.

<p>Стаття 205. Визначення розміру аліментів на батьків</p> <p>1. Суд визначає розмір аліментів на батьків у твердій грошовій сумі і (або) у частці від заробітку (доходу) з урахуванням матеріального та сімейного стану сторін.</p> <p>2. При визначенні розміру аліментів та додаткових витрат суд бере до уваги можливість одержання утримання від інших дітей, до яких не пред'явлено позову про стягнення аліментів, дружини, чоловіка та своїх батьків.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 206. Стягнення з дитини витрат на догляд та лікування батьків</p> <p>1. У виняткових випадках, якщо мати, батько є тяжко хворими, особами з інвалідністю, а дитина (стаття 6 цього Кодексу) має достатній дохід (заробіток), суд може постановити рішення про стягнення з неї одноразово або протягом певного строку коштів на покриття витрат, пов'язаних з лікуванням та доглядом за ними.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Глава 22 ОБОВ'ЯЗОК ПО УТРИМАННЮ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ТА РОДИЧІВ</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>Стаття 265. Обов'язок баби, діда утримувати внуків</p> <p>1. Баба, дід зобов'язані утримувати своїх малолітніх, неповнолітніх внуків, якщо у них немає матері, батька або якщо батьки не можуть з поважних причин надавати їм належного утримання, за умови, що баба, дід можуть надавати матеріальну допомогу.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 266. Обов'язок внуків, правнуків утримувати бабу, діда, прабабу, прадіда</p> <p>1. Повнолітні внуки, правнуки зобов'язані утримувати непрацездатних бабу, діда, прабабу, прадіда, які потребують матеріальної допомоги і якщо у них немає чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що повнолітні внуки, правнуки можуть надавати матеріальну допомогу.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 267. Обов'язок по утриманню братів та сестер</p> <p>1. Повнолітні брати, сестри зобов'язані утримувати малолітніх, неповнолітніх братів та сестер, які потребують матеріальної допомоги і якщо вони не мають батьків,</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	

чоловіка, дружини або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що повнолітні брати та сестри можуть надавати матеріальну допомогу.

2. Повнолітні брати і сестри зобов'язані утримувати непрацездатних повнолітніх братів і сестер, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони не мають чоловіка, дружини, батьків або повнолітніх дочки, сина, за умови, що повнолітні брати та сестри можуть надавати матеріальну допомогу.

Стаття 268. Обов'язок мачухи, вітчима утримувати падчерку, пасинка

1. Мачуха, вітчим зобов'язані утримувати малолітніх, неповнолітніх падчерку, пасинка, які з ними проживають, якщо у них немає матері, батька, діда, баби, повнолітніх братів та сестер або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що мачуха, вітчим можуть надавати матеріальну допомогу.

2. Суд може звільнити вітчима, мачуху від обов'язку по

<p>утриманню падчерки, пасинка або обмежити його певним строком, зокрема у разі:</p> <ol style="list-style-type: none">1) нетривалого проживання з їхнім матір'ю, батьком;2) негідної поведінки у шлюбних відносинах матері, батька дитини.		
<p>Стаття 269. Обов'язок інших осіб утримувати дитину</p> <ol style="list-style-type: none">1. Особи, у сім'ї яких виховувалася дитина, зобов'язані надавати їй матеріальну допомогу, якщо у неї немає батьків, баби, діда, повнолітніх братів та сестер, за умови, що ці особи можуть надавати матеріальну допомогу.	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 270. Обов'язок падчерки, пасинка утримувати мачуху, вітчима</p> <ol style="list-style-type: none">1. Повнолітні падчерка, пасинок зобов'язані утримувати непрацездатних мачуху, вітчима, якщо вони потребують матеріальної допомоги і якщо вони надавали падчерці, пасинкові систематичну матеріальну допомогу не менш як п'ять років, за умови, що падчерка, пасинок можуть надавати матеріальну допомогу.2. Обов'язок падчерки, пасинка по утриманню мачухи,	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>вітчими виникає, якщо у мачухи, вітчима немає чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина, братів та сестер або якщо ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання.</p>		
<p>Стаття 271. Обов'язок особи утримувати тих, з ким вона проживала однією сім'єю до досягнення повноліття</p> <p>1. Якщо особа до досягнення повноліття проживала з родичами або іншими особами однією сім'єю, вона зобов'язана утримувати непрацездатних родичів та інших осіб, з якими проживала не менш як п'ять років, за умови, що ця особа може надавати матеріальну допомогу.</p> <p>Цей обов'язок виникає, якщо у того, хто потребує матеріальної допомоги, немає дружини, чоловіка, повнолітніх дочки, сина, братів та сестер або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 272. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, і строки їх стягнення</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

1. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів на дітей і непрацездатних повнолітніх осіб, які потребують матеріальної допомоги, визначається у частці від заробітку (доходу) або у твердій грошовій сумі.
При визначенні розміру аліментів суд бере до уваги матеріальний та сімейний стан платника та одержувача аліментів.

2. Якщо позов пред'явлений не до всіх зобов'язаних осіб, а лише до деяких з них, розмір аліментів визначається з урахуванням обов'язку всіх зобов'язаних осіб надавати утримання. При цьому сукупний розмір аліментів, що підлягає стягненню на одну дитину, має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини і не може бути менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.
Мінімальний рекомендований сукупний розмір аліментів, що підлягає стягненню з інших членів сім'ї та родичів на одну дитину, становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути

<p>присуджений судом у разі достатності заробітку (доходу) платника аліментів.</p> <p>3. Суд може визначити строк, протягом якого будуть стягуватися аліменти.</p>		
<p>Стаття 273. Зміна розміру аліментів та звільнення від їх сплати</p> <p>1. Якщо матеріальний або сімейний стан особи, яка сплачує аліменти, чи особи, яка їх одержує, змінився, суд може за позовом будь-кого з них змінити встановлений розмір аліментів або звільнити від їх сплати.</p> <p>Суд може звільнити від сплати аліментів осіб, зазначених у статтях 267-271 цього Кодексу, за наявності інших обставин, що мають істотне значення.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 274. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами</p> <p>1. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, а також повне або часткове звільнення їх від сплати заборгованості</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>проводяться відповідно до положень, встановлених статтями 194-197 цього Кодексу.</p>		
<p>Розділ IV ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ</p>	<p>Розділ XVII. ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ</p>	
<p>Глава 18 УСИНОВЛЕННЯ</p>	<p>Глава 108. Усиновлення</p>	
<p>Стаття 207. Поняття усиновлення 1. Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, передбаченого статтею 282 цього Кодексу. 2. Усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.</p>	<p>Стаття 1655. Поняття усиновлення 1. Усиновлення є пріоритетною сімейною формою влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Усиновлення – це прийняття усиновлювачем дитини у свою сім'ю на правах дочки або сина на підставі рішення суду, крім випадку, встановленого статтею 1689 цього Кодексу. 3. Усиновлення дитини здійснюють у найкращих інтересах дитини для забезпечення стабільних та гармонійних умов для її розвитку та життя. 4. Обмежування здійснення усиновлення в Україні може бути встановлено лише законом.</p>	
<p>Стаття 208. Особа, яка може бути усиновленою</p>	<p>Стаття 1656. Особа, яка може бути усиновленою 1. Усиновленою може бути дитина.</p>	

<p>1. Усиновленою може бути дитина (стаття 6 цього Кодексу).</p> <p>2. У виняткових випадках суд може постановити рішення про усиновлення повнолітньої особи, яка не має матері, батька або була позбавлена їхнього піклування.</p> <p>У цьому разі суд бере до уваги сімейний стан усиновлювача, зокрема відсутність у нього своїх дітей, та інші обставини, що мають істотне значення.</p>	<p>2. Суд може ухвалити рішення про усиновлення повнолітньої особи, яка не має матері та/або батька або була позбавлена їхнього піклування, за згодою особи, яку усиновлюють.</p> <p>У такому разі суд бере до уваги обставини, що мають істотне значення.</p>	
<p>Стаття 209. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку чи підкинули, або яка була знайдена</p> <p>1. Дитина, покинута в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я або яку відмовилися забрати з них батьки, інші родичі, може бути усиновлена після досягнення нею двомісячного віку.</p> <p>2. Дитина, яку було підкинута чи знайдено, може бути усиновлена після спливу двох місяців з часу її знайдення.</p> <p>Стаття 210. Усиновлення братів та сестер</p> <p>1. Якщо на обліку для можливого усиновлення перебувають рідні брати та сестри, вони не можуть бути</p>	<p>Стаття 1657. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку або підкинули, або яку було знайдено</p> <p>1. Дитина, залишена в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я або яку відмовилися забрати батьки, інші родичі, може бути усиновлена після досягнення нею двомісячного віку.</p> <p>2. Дитина, яку було підкинута чи знайдено, може бути усиновлена після спливу двох місяців з дня її знайдення.</p> <p>Стаття 1658. Усиновлення братів і сестер</p> <p>1. Рідні брати і сестри, які перебувають на обліку для</p>	

<p>роз'єднані при їх усиновленні. За наявності обставин, що мають істотне значення, суд за згодою органу опіки та піклування може постановити рішення про усиновлення когось із них або усиновлення їх різними особами. 2. Якщо усиновлення для дитини не є таємним, брат та сестра мають право знати про нове місце її проживання.</p>	<p>можливого усиновлення, не можуть бути роз'єднані під час усиновлення. За наявності обставин, що мають істотне значення, суд за згодою органу опіки та піклування може ухвалити рішення про усиновлення однієї дитини, яка має рідних братів чи сестер, або про усиновлення таких дітей різними особами. 2. Якщо усиновлення для дитини не є таємним, брат чи сестра мають право знати про новий осідок (місце проживання) дитини, а також мають право на спілкування з нею.</p>	
<p>Стаття 211. Особи, які можуть бути усиновлювачами 1. Усиновлювачем дитини може бути дієздатна особа віком не молодша двадцяти одного року, за винятком, коли усиновлювач є родичем дитини. 2. Усиновлювачем може бути особа, що старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п'ятнадцять років. У разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою, ніж вісімнадцять років.</p>	<p>Стаття 1659. Особи, які можуть бути усиновлювачем 1. Усиновлювачем може бути дієздатна особа віком не менше двадцяти одного року, крім випадку, якщо усиновлювач є родичем дитини. 2. Усиновлювачем може бути особа, старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п'ятнадцять років. У разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою за вісімнадцять років. 3. Усиновлювачами може бути подружжя.</p>	

3. Усиновлювачами можуть бути подружжя, а також особи, зазначені у частинах п'ятій та шостій цієї статті.
Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі.

4. Особи, які не перебувають у шлюбі між собою, не можуть усиновити одну і ту ж дитину. Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини.

5. Якщо дитина має лише матір, вона не може бути усиновлена чоловіком, з яким її мати не перебуває у шлюбі.
Якщо дитина має лише батька, вона не може бути усиновлена жінкою, з якою він не перебуває у шлюбі.
Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини.

6. Якщо дитина має лише матір або лише батька, які у зв'язку з усиновленням втрачають правовий зв'язок з нею, усиновлювачем дитини може бути один чоловік або одна жінка.

7. Кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежується.

4. Особи, які не перебувають у шлюбі між собою, не можуть усиновити одну і ту саму дитину. Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може ухвалити рішення про усиновлення ними дитини.

5. Якщо дитина має лише матір, вона не може бути усиновлена чоловіком, з яким її мати не перебуває у шлюбі. Якщо дитина має лише батька, вона не може бути усиновлена жінкою, з якою її батько не перебуває у шлюбі.

6. Якщо дитина має лише матір або батька, які через усиновлення втрачають юридичний зв'язок з нею, усиновлювачем дитини може бути один чоловік або одна жінка.

7. Кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежують.

Стаття 212. Особи, які не можуть бути усиновлювачами

1. Не можуть бути усиновлювачами особи, які:

- 1) обмежені у дієздатності;
- 2) визнані недієздатними;
- 3) позбавлені батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;
- 4) були усиновлювачами (опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями) іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним (було припинено опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу) з їхньої вини;
- 5) мають психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, наявність яких встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;
- 6) зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами;
- 7) не мають постійного місця проживання та постійного

Стаття 1660. Особи, які не можуть бути усиновлювачем

1. Не може бути усиновлювачем особа, яка:

- 1) обмежена у дієздатності;**
- 2) визнана недієздатною;**
- 3) позбавлена батьківських прав, якщо такі права не були поновлені;**
- 4) була усиновлювачем (опікуном, піклувальником, одним із прийомних батьків, батьків-вихователів, патронатним вихователем) іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним (припинено опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу, розірвано договір про патронат) з вини такої особи;**
- 5) мають психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, наявність яких встановлено на підставах, визначених Законом України «Про психіатричну допомогу» та іншими законами України, порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;**
- 6) зловживає алкогольними напоями або наркотичними засобами;**
- 7) не має осідку (місця проживання) та постійного заробітку (доходу);**

заробітку (доходу);
8) мають захворювання, розлади або стани, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, які встановлені за результатами медичного огляду, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;
9) є іноземцями, які не перебувають у шлюбі, крім випадків, коли іноземець є родичем дитини;
10) були засуджені за злочини проти основ національної безпеки України, кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також за злочини, передбачені статтями 164, 166, 167, 169, 181, 187 Кримінального кодексу України, або мають непогашену чи не зняту в

8) має захворювання, розлади або стани, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, встановлені за результатами медичного огляду, проведеного порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;
9) є іноземцем, який не перебуває у шлюбі, крім випадків, якщо іноземець є родичем дитини;
10) була засуджена за злочин проти основ національної безпеки України, кримінальне правопорушення проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також за злочини, передбачені статтями 1261, 148, 149, 150, 1501, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324, 442 Кримінального кодексу України, або має непогашену чи не зняту порядком, встановленим

<p>установленому законом порядку судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень;</p> <p>11) за станом здоров'я потребують постійного стороннього догляду;</p> <p>12) є особами без громадянства;</p> <p>13) перебувають у шлюбі з особою, яка відповідно до пунктів 3-6, 8 і 10 цієї статті не може бути усиновлювачем.</p> <p>14) вчинили домашнє насильство, насильство за ознакою статі та до них було застосовано адміністративне стягнення за його вчинення;</p> <p>15) є громадянами держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції;</p> <p>16) перебувають у шлюбі з громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції.</p> <p>2. Крім осіб, зазначених у частині першій цієї статті, не можуть бути усиновлювачами інші особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.</p>	<p>законом, судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень;</p> <p>11) за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду;</p> <p>12) є особою без громадянства;</p> <p>13) перебуває у шлюбі або фактичному сімейному союзі з особою, яка відповідно до пунктів 3–6, 8 і 10 цієї статті не може бути усиновлювачем;</p> <p>14) вчинили домашнє насильство, насильство за ознакою статі та до них було застосовано адміністративне стягнення за його вчинення;</p> <p>15) є громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції;</p> <p>16) перебуває у шлюбі з громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції.</p> <p>2. Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі.</p>	
	<p>3. Крім осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, не можуть бути усиновлювачами також інші</p>	

	особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.	
<p>Стаття 213. Особи, які мають переважне перед іншими право на усиновлення дитини</p> <p>1. За наявності кількох осіб, які виявили бажання усиновити одну і ту ж дитину, переважне право на її усиновлення має громадянин України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) в сім'ї якого виховується дитина; 2) який є чоловіком матері, дружиною батька дитини, яка усиновлюється; 3) який усиновлює кількох дітей, які є братами, сестрами; 4) який є родичем дитини. <p>2. Крім осіб, зазначених у частині першій цієї статті, переважне право на усиновлення дитини має подружжя.</p>	<p>Стаття 1661. Особи, які мають переважне право на усиновлення дитини</p> <p>1. Переважне право на усиновлення дитини має громадянин України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) який є родичем дитини; 2) який є чоловіком матері, дружиною батька дитини, яку усиновлюють; 3) у сім'ї якого виховується дитина; 4) який усиновлює кількох дітей, які є братами та/або сестрами. <p>2. Крім осіб, визначених частиною першою цієї статті, переважне право на усиновлення дитини має подружжя.</p> <p>3. Орган опіки та піклування повідомляє осіб, визначених частиною першою цієї статті, про намір іншої особи усиновити дитину, зазначивши про наявність переважного права на усиновлення дитини та встановивши строк для його реалізації, який не може становити менше одного місяця.</p>	<p>Щодо переважного права на усиновлення</p> <p>Важливо додати можливість батькам право скласти особисте розпорядження на випадок смерті про визначення осіб, які мають переважне право на усиновлення шляхом складання особистого розпорядження, яке посвідчується нотаріально.</p>
<p>Стаття 214. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені,</p>	<p>Стаття 1662. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені,</p>	

передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян

1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, службові особи органів опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, зобов'язані протягом однієї доби подати інформацію про таких дітей до служби у справах дітей районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради.

2. Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, якщо не виявилось осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, зобов'язані

передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян

1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, службові особи органу опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, або дітей, що залишилися без батьківського піклування, зобов'язані протягом однієї доби надати інформацію про таких дітей до служби у справах дітей районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської ради.

2. Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення), селищних, сільських рад протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, або дітей, що залишилися без батьківського піклування, якщо не

подати інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, до служб у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Служби у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей, які можуть бути усиновлені, якщо не виявилось осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, передають таку інформацію для централізованого обліку до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиовлення та захисту прав дітей.

4. Порядок здійснення централізованого обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, та порядок передачі дітей на усиовлення встановлюються Кабінетом Міністрів

виявилось осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, зобов'язані надати інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, до служб у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Служби у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей, які можуть бути усиновлені, якщо не виявилось осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, передають таку інформацію до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиовлення та захисту прав дітей, для централізованого обліку.

4. Порядок здійснення централізованого обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування

<p>України. 5. За невиконання вимог, встановлених у частинах першій - третій цієї статті, подання недостовірних відомостей, а також за дії, пов'язані з приховуванням дитини від усиновлення, керівники закладів, у яких перебувають діти, інші службові особи несуть відповідальність, встановлену законом.</p>	<p>чи на виховання в сім'ї громадян, та порядок передання дітей на усиовлення встановлює Кабінет Міністрів України. 5. За невиконання вимог, встановлених частинами першою – третьою цієї статті, подання недостовірних відомостей, а також за дії, пов'язані з приховуванням дитини від усиовлення, керівники закладів, у яких перебувають діти, інші службові особи несуть відповідальність, встановлену законом.</p>	
<p>Стаття 215. Облік осіб, які бажають усиновити дитину 1. Облік осіб, які бажають усиновити дитину, ведеться службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад, а також центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиовлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. 2. Облік громадян України, які проживають за межами</p>	<p>Стаття 166З. Облік осіб, які бажають усиновити дитину 1. Облік осіб, які бажають усиновити дитину, ведуть служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення), селищних, сільських рад, а також центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиовлення та захисту прав дітей, порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України. 2. Облік громадян України, які проживають за</p>	

<p>України, та іноземців, які бажають усиновити дітей, ведеться виключно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину, веде лише центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.</p>	
<p>Стаття 216. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей</p> <p>1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців забороняється.</p> <p>Стаття 217. Згода батьків на усиновлення дитини</p> <p>1. Усиновлення дитини здійснюється за вільною згодою її батьків.</p> <p>2. Згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною. Угода про надання усиновлювачем плати за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам чи іншим особам, з якими вона проживає, є нікчемною.</p> <p>3. Згода батьків на усиновлення може бути дана ними</p>	<p>Стаття 1664. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей</p> <p>1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців заборонена.</p> <p>Не є такою діяльністю надання правничої допомоги особам, які мають намір усиновити чи взяти дитину на виховання у сім'ю.</p> <p>Стаття 1665. Згода батьків на усиновлення дитини</p> <p>1. Усиновлення дитини здійснюють за вільною згодою її батьків.</p> <p>2. Згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною.</p> <p>Правочин щодо надання винагороди за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам,</p>	

<p>лише після досягнення дитиною двомісячного віку.</p> <p>4. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітніми, крім їхньої згоди на усиновлення потрібна згода їхніх батьків.</p> <p>5. Письмова згода батьків на усиновлення засвідчується нотаріусом.</p> <p>6. Мати, батько дитини мають право відкликати свою згоду на усиновлення до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.</p>	<p>підкувальникам чи іншим особам, які відповідно до закону мають надати таку згоду, є нікчемним.</p> <p>3. Батьки можуть надати згоду на усиновлення лише після досягнення дитиною двомісячного віку.</p> <p>4. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітньою дитиною, для усиновлення, крім згоди на усиновлення батьків дитини, потрібна згода їхніх батьків.</p> <p>5. Згоду батьків на усиновлення дитини посвідчують нотаріально.</p> <p>6. Мати, батько дитини мають право відкликати свою згоду на усиновлення до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.</p>	
<p>Стаття 218. Згода дитини на усиновлення</p> <p>1. Для усиновлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.</p> <p>Згода дитини на її усиновлення дається у формі, яка відповідає її вікові та стану здоров'я.</p> <p>2. Дитина має бути проінформована про правові наслідки усиновлення.</p> <p>3. Усиновлення провадиться без згоди дитини, якщо вона у зв'язку з віком або станом здоров'я не усвідомлює факту</p>	<p>Стаття 1666. Згода дитини на усиновлення</p> <p>1. Для усиновлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.</p> <p>Дитина надає згоду на її усиновлення у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я.</p> <p>2. Дитина має бути поінформована про юридичні наслідки усиновлення.</p> <p>3. Усиновлення здійснюють без згоди дитини, якщо</p>	

<p>усиновлення. 4. Згода дитини на усиновлення не потрібна, якщо вона проживає в сім'ї усиновлювачів і вважає їх своїми батьками.</p>	<p>вона через вік або стан здоров'я не усвідомлює факту усиновлення. 4. Згода дитини на усиновлення не потрібна, якщо вона проживає в сім'ї усиновлювачів і вважає їх своїми батьками.</p>	
<p>Стаття 219. Усиновлення дитини без згоди батьків 1. Усиновлення дитини провадиться без згоди батьків, якщо вони: 1) невідомі; 2) визнані безвісно відсутніми; 3) визнані недієздатними; 4) позбавлені батьківських прав щодо дитини, яка усиновлюється; 5) протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю та запис про них у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до статті 135 цього Кодексу. 2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди повнолітніх батьків, якщо судом буде встановлено, що вони, не проживаючи з дитиною понад шість місяців без поважних причин, не проявляють щодо неї батьківської</p>	<p>Стаття 1667. Усиновлення дитини без згоди батьків 1. Усиновлення дитини проводиться без згоди батьків, якщо вони: 1) невідомі; 2) визнані безвісно відсутніми; 3) визнані недієздатними; 4) позбавлені батьківських прав стосовно дитини, яку усиновлюють; 5) протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання у свою сім'ю та запис про них в актовому записі про народження дитини вчинено відповідно до статті 1530 цього Кодексу. 2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди повнолітніх батьків, якщо суд встановить, що вони, не проживаючи з дитиною понад шість місяців без поважних причин, не виявляють про неї батьківської</p>	

турботи та піклування, не виховують та не утримують її.	турботи та піклування, не виховують та не утримують її.	
<p>Стаття 220. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини</p> <p>1. На усиновлення дитини одним із подружжя потрібна письмова згода другого з подружжя, засвідчена нотаріально.</p> <p>2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди другого з подружжя, якщо він визнаний безвісно відсутнім, недієздатним, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.</p>	<p>Стаття 1668. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини</p> <p>1. На усиновлення дитини одним із подружжя потрібна згода другого з подружжя, засвідчена нотаріально.</p> <p>2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди другого з подружжя, якщо його визнано безвісно відсутнім або недієздатним.</p>	<p>Виправити посвідчена нотаріально</p>
<p>Стаття 221. Згода опікуна, піклувальника на усиновлення дитини</p> <p>1. На усиновлення дитини, над якою встановлено опіку або піклування, а також на усиновлення дитини, над батьками якої встановлено опіку або піклування, потрібна письмова згода опікуна або піклувальника, незалежно від згоди батьків.</p> <p>2. Якщо опікун або піклувальник не дав згоди на усиновлення дитини, така згода може бути дана органом опіки та піклування.</p>	<p>Стаття 1669. Згода опікуна, піклувальника на усиновлення дитини</p> <p>1. На усиновлення дитини, над якою встановлено опіку або піклування, а також на усиновлення дитини, над батьками якої встановлено опіку або піклування, потрібна згода опікуна або піклувальника безвідносно до згоди батьків.</p> <p>2. Якщо опікун або піклувальник не надав згоди на усиновлення дитини, таку згоду може надати орган опіки та піклування.</p>	

<p>3. Усиновлення може бути проведене без згоди опікуна, піклувальника або органу опіки та піклування, якщо суд встановить, що усиновлення дитини відповідає її інтересам.</p> <p>Стаття 222. Згода закладу охорони здоров'я або навчального закладу на усиновлення дитини</p> <p>1. На усиновлення дитини, яка не має батьків і перебуває у закладі охорони здоров'я або навчальному закладі, потрібна письмова згода цього закладу. Усиновлення може бути проведене без згоди цього закладу, якщо суд встановить, що усиновлення дитини відповідає її інтересам.</p>	<p>3. Усиновлення може бути проведене без згоди опікуна, піклувальника або органу опіки та піклування, якщо суд встановить, що усиновлення відповідає найкращим інтересам дитини.</p> <p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 223. Заява про усиновлення дитини</p> <p>1. Особа, яка бажає усиновити дитину, подає до суду заяву про усиновлення. Подання такої заяви через представника не допускається.</p> <p>2. Заява про усиновлення може бути відкликана до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.</p>	<p>Стаття 1670. Заява про усиновлення дитини</p> <p>1. Особа, яка бажає усиновити дитину, подає до суду заяву про усиновлення порядком, встановленим Цивільним процесуальним кодексом України.</p> <p>Подання такої заяви через представника заборонено.</p>	
<p>Стаття 224. Рішення суду про усиновлення</p> <p>1. Суд, постановляючи рішення про усиновлення дитини,</p>	<p>Стаття 1671. Рішення суду про усиновлення</p> <p>1. Суд, ухвалюючи рішення про усиновлення дитини,</p>	

враховує обставини, що мають істотне значення, зокрема:

- 1) стан здоров'я та матеріальне становище особи, яка бажає усиновити дитину, її сімейний стан та умови проживання, ставлення до виховання дитини;
- 2) мотиви, на підставі яких особа бажає усиновити дитину;
- 3) мотиви того, чому другий із подружжя не бажає бути усиновлювачем, якщо лише один із подружжя подав заяву про усиновлення;
- 4) взаємовідповідність особи, яка бажає усиновити дитину, та дитини, а також те, як довго ця особа опікується вже дитиною;
- 5) особу дитини та стан її здоров'я;
- 6) ставлення дитини до особи, яка бажає її усиновити.

2. При дотриманні всіх умов, встановлених цим Кодексом, здатності особи, яка бажає усиновити дитину, забезпечити стабільні та гармонійні умови для життя дитини суд постановляє рішення, яким оголошує цю особу усиновлювачем дитини.

3. Суд не може відмовити особі в усиновленні на тій

враховує обставини, що мають істотне значення,

зокрема:

- 1) стан здоров'я та матеріальне становище особи, яка бажає усиновити дитину, її сімейний стан та умови проживання, ставлення до виховання дитини;**
- 2) мотиви, з яких особа бажає усиновити дитину;**
- 3) мотиви, з яких другий із подружжя не бажає бути усиновлювачем – якщо лише один із подружжя подав заяву про усиновлення;**
- 4) взаємовідповідність особи, яка бажає усиновити дитину, та дитини, а також період, протягом якого така особа вже опікується дитиною;**
- 5) особливості особи дитини та стан її здоров'я;**
- 6) ставлення дитини до особи, яка бажає її усиновити.**

2. За дотримання всіх умов, встановлених цим Кодексом, спроможності особи, яка бажає усиновити дитину, забезпечити стабільні та гармонійні умови для розвитку та життя дитини суд ухвалює рішення, яким оголошує таку особу усиновлювачем дитини.

3. Суд не може відмовити особі в усиновленні з підстав,

<p>підставі, що вона вже має або може народити дитину.</p> <p>4. Суд, постановляючи рішення про усиновлення повнолітньої особи, враховує мотиви, на підставі яких особи бажають усиновлення, можливість їхнього спільного проживання, їхній сімейний стан та стан здоров'я, а також інші обставини, що мають істотне значення.</p>	<p>що вона вже має дитину або може народити дитину.</p> <p>4. Суд, ухвалюючи рішення про усиновлення повнолітньої особи, враховує мотиви, з яких особи бажають усиновлення, можливість їхнього спільного проживання, сімейний стан та стан здоров'я таких осіб, а також інші обставини, що мають істотне значення.</p>	
<p>Стаття 225. Момент здійснення усиновлення</p> <p>1. Усиновлення вважається здійсненим у день набрання чинності рішенням суду про усиновлення.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 226. Право на таємницю усиновлення</p> <p>1. Особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення.</p> <p>2. Дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення.</p> <p>3. Особа, яка була усиновлена, має право після досягнення нею чотирнадцяти років на одержання</p>	<p>Стаття 1672. Право на таємницю усиновлення</p> <p>1. Особа має право на таємницю перебування на обліку осіб, які бажають усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення.</p> <p>2. Дитина, яку усиновлено, має право на таємницю, зокрема і від неї самої, факту її усиновлення.</p> <p>3. Особа, яку було усиновлено, після досягнення повноліття має право на одержання інформації про своє усиновлення.</p>	

інформації щодо свого усиновлення.		
<p>Стаття 227. Право на приховання факту усиновлення від дитини, яка усиновлена</p> <p>1. Усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яка ним усиновлена, і вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття.</p> <p>2. Усиновлювач має право приховувати від дитини факт її усиновлення, якщо розкриття таємниці усиновлення може завдати шкоди її інтересам.</p> <p>3. Якщо усиновлюється дитина, яка не досягла семи років, службові особи при виявленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини.</p>	<p>Стаття 1673. Право на приховання факту усиновлення від дитини, яка усиновлена</p> <p>1. Усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яку він усиновив, і вимагати нерозголошення такої інформації особами, яким вона стала відома, до і після досягнення дитиною повноліття.</p> <p>2. У разі усиновлення дитини, яка не досягла семирічного віку, посадові та службові особи при встановленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів для забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини.</p>	
<p>Стаття 228. Забезпечення таємниці усиновлення</p> <p>1. Особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація щодо усиновлення (перебування осіб, які бажають усиновити дитину, на обліку, пошук ними дитини для усиновлення, подання заяви</p>	<p>Стаття 1674. Забезпечення таємниці усиновлення</p> <p>1. Особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація про усиновлення (перебування на обліку осіб, які бажають усиновити дитину, пошук дитини для усиновлення, подання заяви</p>	<p>Важливо зауважити, що є проблемним питання забезпечення таємниці усиновлення, коли у матеріалах справи, зокрема, спадкової є витяги із Державного реєстру актів цивільного стану, і копію такої справи потрібно направити до суду для забезпечення захисту прав осіб. Під час ознайомлення і матеріалами такої справи у суді матиме місце факти розголошення таємниці усиновлення.</p>

<p>про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), а також інші особи, яким став відомий факт усиновлення, зобов'язані не розголошувати її, зокрема і тоді, коли усиновлення для самої дитини не є таємним.</p> <p>2. Відомості про усиновлення видаються судом лише за згодою усиновлювача, крім випадків, коли такі відомості потрібні правоохоронним органам, суду у зв'язку з цивільною справою чи кримінальним провадженням.</p> <p>3. Таємниця усиновлення забезпечується також відповідно до статей 229-231 цього Кодексу.</p> <p>4. Особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, встановлену законом.</p>	<p>про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), а також інші особи, яким став відомий факт усиновлення, зобов'язані не розголошувати таку інформацію, зокрема і у випадках, якщо усиновлення для самої дитини не є таємним.</p> <p>2. Суд надає відомості про усиновлення лише за згодою усиновлювача, крім випадків, якщо такі відомості потрібні органам правопорядку, суду у зв'язку з цивільною справою чи кримінальним провадженням, або повнолітній особі, яка усиновлена.</p> <p>3. Таємницю усиновлення забезпечують також відповідно до статей 1675–1677 цього Кодексу.</p> <p>4. Особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, встановлену законом.</p>	
<p>Стаття 229. Право усиновлювача бути записаним матір'ю, батьком дитини</p> <p>1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання бути записаною у Книзі реєстрації</p>	<p>Стаття 1675. Право усиновлювача бути записаним матір'ю, батьком дитини</p> <p>1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання бути записаною в актовому записі про</p>	

<p>народжень матір'ю, батьком дитини або повнолітньої особи.</p> <p>2. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семи років, то для запису усиновлювача матір'ю, батьком потрібна згода дитини, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 218 цього Кодексу.</p> <p>3. Суд задовольняє таку заяву усиновлювача у рішенні про усиновлення, якщо це відповідає інтересам дитини.</p>	<p>народження дитини матір'ю, батьком дитини або повнолітньої особи.</p> <p>2. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семирічного віку, для запису усиновлювача матір'ю, батьком потрібна згода дитини, крім випадку, визначеного частиною четвертою статті 1666 цього Кодексу.</p> <p>3. Суд задовольняє таку заяву усиновлювача у рішенні про усиновлення, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.</p>	
<p>Стаття 230. Право усиновлювача на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини</p> <p>1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання змінити відомості про місце народження та дату народження дитини.</p> <p>2. Дата народження дитини може бути змінена не більш як на шість місяців.</p> <p>3. У рішенні про усиновлення суд змінює відомості про місце народження та дату народження дитини, якщо це відповідає її інтересам.</p>	<p>Стаття 1676. Право усиновлювача на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини</p> <p>1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання змінити відомості про місце народження та дату народження дитини.</p> <p>2. Дата народження дитини може бути змінена не більш як на шість місяців.</p> <p>3. У рішенні про усиновлення суд змінює відомості про місце народження та дату народження дитини, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.</p>	
<p>Стаття 231. Зміна прізвища, імені та по батькові особи,</p>	<p>Стаття 1677. Зміна прізвища, імені та по батькові</p>	

<p>яка усиновлена</p> <p>1. Якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік і якщо вони записуються батьками дитини, відповідно змінюються прізвище та по батькові дитини.</p> <p>За заявою усиновлювачів може бути змінено ім'я дитини.</p> <p>Для такої зміни потрібна згода дитини. Така згода не вимагається, якщо дитина живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені.</p> <p>2. Якщо усиновлювач записується батьком дитини, відповідно змінюється по батькові дитини.</p> <p>3. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявою усиновлювача та усиновленої особи.</p> <p>4. Про зміни, передбачені у цій статті, суд зазначає у рішенні про усиновлення.</p>	<p>особи, яка усиновлена</p> <p>1. Якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік, яких записують батьками дитини в актовому записі про народження дитини, відповідно змінюють прізвище та по батькові дитини.</p> <p>За заявою усиновлювачів може бути змінено ім'я дитини. Для такої зміни потрібна згода дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити. Такої згоди не вимагають, якщо дитина живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені.</p> <p>2. Якщо усиновлювача записують батьком дитини, відповідно змінюють по батькові дитини.</p> <p>3. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявою усиновлювача та усиновленої особи.</p> <p>4. Про зміни, визначені приписами цієї статті, суд зазначає у рішенні про усиновлення.</p>	
<p>Стаття 233. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена</p> <p>1. На підставі рішення суду про усиновлення в актовий</p>	<p>Стаття 1678. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена</p> <p>1. На підставі рішення суду про усиновлення до</p>	

<p>запис про народження дитини або повнолітньої особи, складений органами державної реєстрації актів цивільного стану України, орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни і видає нове Свідоцтво про народження з урахуванням цих змін. Свідоцтво про народження, що було видане раніше, скасовується.</p>	<p>актового запису про народження дитини або повнолітньої особи орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни і видає нове свідоцтво про народження.</p>	
<p>Стаття 232. Правові наслідки усиновлення 1. З моменту здійснення усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та особою, яка усиновлена, а також між нею та іншими її родичами за походженням. При усиновленні дитини однією особою ці права та обов'язки можуть бути збережені за бажанням матері, якщо усиновлювачем є чоловік, або за бажанням батька, якщо усиновлювачем є жінка. 2. Якщо після смерті одного з батьків дитини або розірвання шлюбу з особою, визнаною судом недієздатною, другий з батьків дитини вступив у повторний шлюб і його</p>	<p>Стаття 1679. Юридичні наслідки усиновлення 1. З моменту здійснення усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та особою, яка усиновлена, а також між такою особою та іншими її родичами за походженням. При усиновленні дитини однією особою такі права і обов'язки можуть бути збережені за бажанням матері, якщо усиновлювачем є чоловік, або за бажанням батька, якщо усиновлювачем є жінка. 2. Якщо після смерті одного з батьків дитини або розірвання шлюбу з особою, визнаною судом недієздатною, другий з батьків дитини вступив у повторний шлюб і його дружина, чоловік у повторному</p>	

дружина, чоловік у повторному шлюбі бажають усиновити дитину, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто помер або визнаний недієздатним, рідні брати, сестри дитини мають право подати до суду заяву про збереження між ними та дитиною, яку усиновлюють, правового зв'язку.

Суд розглядає таку заяву одночасно із заявою про усиновлення і задовольняє її, якщо це відповідає інтересам дитини.

3. З моменту усиновлення виникають взаємні особисті немайнові та майнові права і обов'язки між особою, яка усиновлена (а в майбутньому - між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням.

4. Усиновлення надає усиновлювачеві права і накладає на нього обов'язки щодо дитини, яку він усиновив, у такому ж обсязі, який мають батьки щодо дитини.

5. Усиновлення надає особі, яку усиновлено, права і накладає на неї обов'язки щодо усиновлювача у такому ж обсязі, який має дитина щодо своїх батьків.

шлюбі бажають усиновити дитину, баба, дід дитини з боку того з батьків, який помер або визнаний недієздатним, рідні брати, сестри дитини мають право подати до суду заяву про збереження між ними та дитиною, яку усиновлюють, юридичного зв'язку.

Суд розглядає таку заяву одночасно із заявою про усиновлення та задовольняє її, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.

3. З моменту усиновлення виникають взаємні особисті та майнові права і обов'язки між особою, яка усиновлена (у майбутньому – між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням.

4. Усиновлення надає усиновлювачеві права і покладає на нього обов'язки стосовно дитини, яку він усиновив, у такому самому обсязі, який мають батьки стосовно дитини.

5. Усиновлення надає особі, яку усиновлено, права і покладає на неї обов'язки стосовно усиновлювача у такому самому обсязі, який має дитина стосовно своїх батьків.

	<p>6. Визнання материнства, батьківства стосовно усиновленої дитини заборонено, крім випадків скасування усиновлення або визнання його недійсним.</p>	
<p>Стаття 234. Збереження прав дитини, які вона мала до усиновлення</p> <p>1. Дитина, яка усиновлена, зберігає права на пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до усиновлення.</p>	<p>Стаття 1680. Збереження прав дитини, які вона мала до усиновлення</p> <p>1. Дитина, яку усиновлено, зберігає права на пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до усиновлення.</p>	
<p>Стаття 235. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена</p> <p>1. Орган опіки та піклування здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені і проживають в Україні.</p> <p>2. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена, здійснюється до досягнення нею повноліття.</p>	<p>Стаття 1681. Нагляд за дотриманням прав дитини, яку усиновлено</p> <p>1. Орган опіки та піклування здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, яких усиновлено і які проживають в Україні.</p> <p>2. Нагляд за дотриманням прав дитини, яку усиновлено, здійснюють до досягнення нею повноліття.</p>	
<p>Стаття 236. Недійсність усиновлення</p> <p>1. Усиновлення визнається недійсним за рішенням суду, якщо воно було проведене без згоди дитини та батьків, якщо така згода була необхідною.</p>	<p>Стаття 1682. Недійсність усиновлення</p> <p>1. Усиновлення визнають недійсним за рішенням суду, якщо воно здійснене без згоди дитини та батьків, за</p>	

<p>2. Усиновлення визнається недійсним за рішенням суду, якщо усиновлювач не бажав настання прав та обов'язків, які виникають у результаті усиновлення (фіктивне усиновлення).</p> <p>3. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо воно було проведене на підставі підrobлених документів.</p> <p>4. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду у разі відсутності згоди на усиновлення осіб, зазначених у статтях 220-222 цього Кодексу.</p> <p>5. Якщо одним із подружжя усиновлена дитина другого з подружжя, усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що на момент усиновлення другий із подружжя не мав наміру продовжувати з ним шлюбні відносини.</p>	<p>умови що така згода була необхідною згідно з приписами цього Кодексу.</p> <p>2. Усиновлення визнають недійсним за рішенням суду, якщо усиновлювач не бажав настання прав і обов'язків, що виникають у результаті усиновлення (фіктивне усиновлення).</p> <p>3. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо воно здійснене на підставі підrobлених документів.</p> <p>4. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо відсутня згода на усиновлення осіб, визначених статтями 1668 і 1669 цього Кодексу.</p> <p>5. Якщо один із подружжя усиновив дитину другого з подружжя, усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що на момент усиновлення другий із подружжя не мав наміру продовжувати з ним шлюбні відносини.</p>	
<p>Стаття 237. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним</p> <p>1. Усиновлення, визнане недійсним, скасовується з</p>	<p>Стаття 1683. Юридичні наслідки визнання усиновлення недійсним</p> <p>1. Усиновлення визнають недійсним з моменту його здійснення.</p>	

моменту його здійснення.

2. У разі визнання усиновлення недійсним припиняються права та обов'язки, які виникли раніше і встановлені законом для усиновлювача, його родичів та усиновленої дитини.

3. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюються права та обов'язки між дитиною, її батьками та іншими родичами за походженням.

4. У разі визнання усиновлення недійсним дитина, яка не досягла чотирнадцяти років, за бажанням батьків або інших родичів передається їм.

У разі визнання усиновлення недійсним щодо дитини, яка досягла чотирнадцяти років, місце її подальшого проживання визначається за її згодою. У разі якщо передання дитини батькам або іншим родичам неможливе, вона передається на опікування органу опіки та піклування.

5. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюються прізвище, ім'я та по батькові дитини, які вона мала до усиновлення. За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися

2. У разі визнання усиновлення недійсним є припинені права і обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною, усиновлювачем і його родичами.

3. У разі визнання усиновлення недійсним є відновленими права і обов'язки між дитиною, її батьками та іншими родичами за походженням.

4. У разі визнання усиновлення недійсним дитину, яка не досягла чотирнадцятирічного віку, за бажанням батьків або інших родичів передають їм. У разі визнання усиновлення недійсним стосовно дитини, яка досягла чотирнадцятирічного віку, її осідок (місце подальшого проживання) визначають за її згодою.

У разі якщо передання дитини батькам або іншим родичам неможливе, її передають на опікування органу опіки та піклування.

5. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюють прізвище, ім'я та по батькові дитини, які вона мала до усиновлення. За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися прізвищем, ім'ям та по батькові, що визначені їй у зв'язку з усиновленням.

прізвищем, ім'ям та по батькові, які вона одержала у зв'язку з усиновленням.

6. Суд може постановити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем, на строк не більш як два роки, якщо дитина не має батьків або батьки не мають змоги її утримувати, за умови, що усиновлювач може надавати матеріальну допомогу.

Стаття 238. Скасування усиновлення

1. Усиновлення може бути скасоване за рішенням суду, якщо:

1) воно суперечить інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання;

2) дитина страждає недоумством, на психічну чи іншу тяжку невиліковну хворобу, про що усиновлювач не знав і

не міг знати на час усиновлення;

3) між усиновлювачем і дитиною склалися, незалежно від волі усиновлювача, стосунки, які роблять неможливими

їхнє спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків.

2. Скасування усиновлення не допускається після досягнення дитиною повноліття.

6. Суд може ухвалити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем, на строк не більше трьох років, якщо дитина не має батьків або батьки не мають змоги її утримувати, за умови що усиновлювач спроможний надавати матеріальну допомогу.

Стаття 1684. Скасування усиновлення

1. Усиновлення може бути скасоване за рішенням суду, якщо:

1) воно суперечить найкращим інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання;

2) дитина має вроджені вади розвитку, психічні розлади, ураження нервової системи чи інші тяжкі захворювання, про які усиновлювач не знав і не міг знати на час усиновлення;

3) між усиновлювачем і дитиною склалися, безвідносно до волі усиновлювача, стосунки, які унеможливають їхнє спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків.

2. Скасування усиновлення не допускають після досягнення дитиною повноліття.

Усиновлення може бути скасоване після досягнення

<p>Усиновлення може бути скасоване після досягнення дитиною повноліття, якщо протиправна поведінка усиновленого, усиновлювача загрожує життю, здоров'ю усиновлювача, усиновленого або інших членів сім'ї.</p> <p>3. Усиновлення повнолітньої особи може бути скасовано судом за взаємною згодою усиновлювача і усиновленого або на вимогу одного з них, якщо сімейні відносини між ними не склалися.</p> <p>4. Усиновлення скасовується від дня набрання чинності рішенням суду.</p>	<p>дитиною повноліття, якщо протиправна поведінка усиновленого, усиновлювача загрожує життю, здоров'ю усиновлювача, усиновленого або інших членів сім'ї.</p> <p>3. Усиновлення повнолітньої особи може бути скасовано судом за взаємною згодою усиновлювача і усиновленого або на вимогу одного з них, якщо сімейні відносини між ними не склалися.</p> <p>4. Усиновлення є скасованим з дня набрання чинності рішенням суду.</p> <p>5. Подання заяви про скасування усиновлення не є перешкодою для звернення органу опіки та піклування з позовом про позбавлення усиновлювача батьківських прав стосовно усиновленої дитини.</p>	
<p>Стаття 239. Правові наслідки скасування усиновлення</p> <p>1. У разі скасування усиновлення припиняються на майбутнє права та обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною та усиновлювачем і його родичами.</p> <p>2. У разі скасування усиновлення відновлюються права та</p>	<p>Стаття 1685. Юридичні наслідки скасування усиновлення</p> <p>1. У разі скасування усиновлення є припиненими права і обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною, усиновлювачем і його родичами.</p> <p>2. У разі скасування усиновлення є відновленими права і обов'язки між дитиною, її батьками та іншими</p>	

обов'язки між дитиною та її батьками, іншими родичами за походженням.

3. У разі скасування усиновлення дитина передається за бажанням батьків або інших родичів їм, а якщо це неможливо, - вона передається на опікування органів опіки та піклування.

4. У разі скасування усиновлення з підстави, зазначеної у пункті 1 частини першої статті 238 цього Кодексу, якщо дитина не передається батькам, за нею зберігається право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала після усиновлення.

5. У разі скасування усиновлення дитина має право на збереження прізвища, імені та по батькові, які вона одержала у зв'язку з усиновленням. За бажанням дитини їй присвоюється прізвище, ім'я, по батькові, які вона мала до усиновлення.

6. У разі скасування усиновлення з підстави, зазначеної у пункті 1 частини першої статті 238 цього Кодексу, якщо дитина не передається батькам, суд може постановити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була

родичами за походженням.

3. У разі скасування усиновлення дитину передають батькам або іншими родичам за їхнім бажанням, а якщо це неможливо – на опікування органів опіки та піклування.

4. У разі скасування усиновлення, якщо дитину не передають батькам, за нею зберігається право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала після усиновлення.

5. У разі скасування усиновлення дитина має право на збереження прізвища, імені та по батькові, що визначені їй у зв'язку з усиновленням. За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися прізвищем, ім'ям та по батькові, які вона мала до усиновлення.

6. У разі скасування усиновлення, якщо дитину не передають батькам, суд може ухвалити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем.

<p>її усиновлювачем, за умови, що останній може надавати матеріальну допомогу.</p>		
<p>Стаття 240. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення або визнання усиновлення недійсним</p> <p>1. Право на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення чи визнання його недійсним мають батьки, усиновлювач, опікун, піклувальник, орган опіки та піклування, прокурор, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцяти років.</p>	<p>Стаття 1686. Особи, які мають право на звернення до суду з вимогою про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення</p> <p>1. Право на звернення до суду з вимогою про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення мають батьки дитини, усиновлювач, опікун, піклувальник, орган опіки та піклування, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку.</p>	
<p>Стаття 241. Порядок поновлення актового запису про народження у разі визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення</p> <p>1. Після набрання чинності рішенням суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення суд у місячний строк зобов'язаний надіслати копію рішення до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.</p> <p>2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану на</p>	<p>Стаття 1687. Порядок поновлення актового запису про народження дитини у разі визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення</p> <p>1. Після набрання чинності рішенням суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення суд у місячний строк надсилає копію такого рішення до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення суду.</p> <p>2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану</p>	

<p>підставі рішення суду про скасування усиновлення або визнання його недійсним вносить відповідні зміни до актового запису про народження дитини.</p>	<p>на підставі рішення суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення вносить відповідні зміни до актового запису про народження дитини.</p>	
<p>Стаття 242. Позбавлення усиновлювача батьківських прав</p> <p>1. Якщо усиновлювач був записаний матір'ю, батьком усиновленої ним дитини, він може бути позбавлений батьківських прав за наявності підстав, встановлених у статті 164 цього Кодексу.</p> <p>2. У разі позбавлення усиновлювача батьківських прав настають наслідки, встановлені статтею 166 цього Кодексу.</p> <p>У разі смерті усиновлювача, позбавленого батьківських прав, дитина одержує право на спадкування на загальних підставах.</p> <p>3. Батьківські права усиновлювача можуть бути поновлені відповідно до положень статті 169 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 1688. Позбавлення усиновлювача батьківських прав</p> <p>1. Якщо усиновлювач був записаний матір'ю, батьком усиновленої дитини, він може бути позбавлений батьківських прав з підстав, визначених статтею 1557 цього Кодексу.</p> <p>2. У разі позбавлення усиновлювача батьківських прав настають юридичні наслідки, встановлені статтею 1559 цього Кодексу.</p> <p>У разі смерті усиновлювача, позбавленого батьківських прав, усиновлена ним дитина має право на спадкування на загальних підставах.</p> <p>3. Батьківські права усиновлювача можуть бути поновлені відповідно до приписів статті 1562 цього Кодексу.</p>	
<p>Розділ VI ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ</p>	<p><i>Виключено</i></p> <p>Стаття 1689. Усиновлення дитини, яка є громадянином України і проживає за межами України</p>	

ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ ЗА ЇЇ МЕЖАМИ, ТА ІНОЗЕМЦЯМИ
Стаття 282. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України

1. Усиновлення громадянином України дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, здійснюється в консульській установі або дипломатичному представництві України. Якщо усиновлювач не є громадянином України, для усиновлення дитини, яка є громадянином України, потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснене у відповідних органах держави, на території якої проживає дитина, є дійсним за умови попереднього одержання дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

1. Усиновлення громадянином України дитини, яка є громадянином України і проживає за межами України, здійснюють у консульській установі або дипломатичному представництві України. Якщо усиновлювач не є громадянином України, для усиновлення дитини, яка є громадянином України, потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

2. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснене у відповідних органах іноземної держави, на території якої проживає дитина, є дійсним, за умови попереднього одержання дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Стаття 283. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України

1. Усиновлення іноземцем в Україні дитини, яка є громадянином України, здійснюється на загальних підставах, встановлених главою 18 цього Кодексу.

2. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п'яти років. Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною п'яти років, якщо:

- 1) усиновлювач є родичем дитини;
- 2) дитина страждає на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- 3) здійснюється усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім'ю, якщо один з них досяг п'яти років і перебуває

Стаття 1690. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України

1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, в Україні здійснюють на загальних підставах, установлених цією главою.

2. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менше одного року і досягла п'ятирічного віку. Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною трирічного віку, якщо:

- 1) усиновлювач є родичем дитини;**
- 2) дитина страждає на тяжке захворювання, внесене до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;**
- 3) здійснюють усиновлення усіх рідних братів і сестер**

на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менш як один рік;

4) іноземці виявили бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ними дитини.

3. Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю.

Переважне право на усиновлення дитини - громадянина України мають іноземці, які є:

- 1) родичами дитини;
- 2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги.

4. На усиновлення дитини іноземцем потрібна згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, направляє в порядку, встановленому Кабінетом

в одну сім'ю, якщо одна дитина досягла п'ятирічного віку і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менше одного року;

4) іноземець виявив бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ним дитини.

3. Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилось громадянина України, який бажає її усиновити або взяти на виховання у свою сім'ю.

Переважне право на усиновлення дитини, яка є громадянином України, мають іноземці, які є:

- 1) родичами дитини;**
- 2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правничої допомоги.**

4. На усиновлення дитини іноземцем потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує

Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України щодо перевірки іноземців, що усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в правоохоронних органах інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу.

5. Усиновлення іноземцями провадиться за умови забезпечення дитині прав в обсязі не меншому, ніж це встановлено законами України.

6. За усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.

Стаття 284. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні

1. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, здійснюється громадянами України або іноземцями, які проживають в Україні, на загальних підставах.

державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, направляє порядком, визначеним Кабінетом Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України про перевірку іноземців, які усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в органах правопорядку інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу (International Criminal Police Organization – ICPO).

6. Усиновлення іноземцями здійснюють, за умови забезпечення дитині прав в обсязі не меншому, ніж встановлено законодавством України.

7. За усиновленою дитиною зберігають громадянство України до досягнення нею вісімнадцятирічного віку.

8. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.

Стаття 1691. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні

1. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в

	Україні, здійснюють громадяни України або іноземці, які проживають в Україні, на загальних підставах.	
<p>Стаття 285. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України</p> <p>1. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, не є таємним, якщо у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і в яку має переїхати дитина, усиновлення не є таємним.</p> <p>2. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, і якщо ця особа в Україні постійно не проживає, не є таємним.</p>	<p>Стаття 1692. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України</p> <p>1. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не уклала договору про надання правничої допомоги, не є таємним, якщо у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і до якої має переїхати дитина, усиновлення не є таємним.</p> <p>2. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не уклала договору про надання правничої допомоги, та постійно не проживає в Україні, не є таємним.</p>	
<p>Стаття 286. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства</p> <p>1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства, здійснюється в Україні</p>	<p>Стаття 1693. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства в Україні</p> <p>1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства, здійснюють в Україні</p>	

<p>відповідно до законів України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України. Стаття 287. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями</p> <p>1. Якщо діти усиновлені іноземцями і проживають за межами України, відповідна консульська установа за дорученням Міністерства закордонних справ України веде облік цих дітей і здійснює нагляд за дотриманням їхніх прав до досягнення ними вісімнадцяти років. Порядок здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, встановлюється Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>відповідно до законодавства України, якщо іншого не встановлено міжнародним договором України.</p> <p>Стаття 1694. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України</p> <p>1. Відповідна консульська установа за дорученням Міністерства закордонних справ України веде облік і здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, до досягнення ними вісімнадцятирічного віку.</p> <p>Порядок здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, встановлює Кабінет Міністрів України.</p>	
<p>Глава 19 ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ</p>		
<p>Стаття 243. Діти, над якими встановлюється опіка, піклування</p> <p>1. Опіка, піклування встановлюється над дітьми-</p>	<p><i>Виключено</i> <i>Виключено</i></p>	

<p>сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.</p> <p>2. Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування - над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.</p> <p>3. Опіка, піклування над дитиною встановлюється органом опіки та піклування, а також судом у випадках, передбачених Цивільним кодексом України.</p> <p>Стаття 244. Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини</p> <p>1. Опікуном, піклувальником дитини може бути за її згодою повнолітня дієздатна особа.</p> <p>2. При призначенні дитині опікуна або піклувальника органом опіки та піклування враховуються особисті якості особи, її здатність до виховання дитини, ставлення до неї, а також бажання самої дитини.</p> <p>3. Не можуть бути опікунами, піклувальниками дитини особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу.</p>		
<p>Стаття 245. Опіка та піклування над дитиною, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. Якщо дитина постійно проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, функції опікуна та піклувальника щодо неї покладаються на адміністрацію цих закладів.</p>		
<p>Стаття 246. Контроль органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування, дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах</p> <p>1. Орган опіки та піклування контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування.</p> <p>2. У разі встановлення опіки чи піклування над дитиною, влаштування дитини до прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, закладів інституційного догляду та виховання або прийняття рішення про визнання дитини такою, що перебуває у складних життєвих обставинах, орган опіки та піклування надсилає до органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за місцезнаходженням такого майна повідомлення про</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>нерухоме майно, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має така дитина.</p> <p>3. Законні представники дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, не можуть без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким відповідно до закону чи договору має така дитина.</p> <p>4. Дозвіл органу опіки та піклування, передбачений частиною третьою цієї статті, надається за результатами перевірки, що проводиться протягом одного місяця з дня звернення за отриманням дозволу.</p> <p>5. Орган опіки та піклування відмовляє у наданні дозволу на вчинення правочину щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким відповідно до закону чи договору має дитина, над якою встановлено опіку чи піклування, у випадках, визначених частиною п'ятою статті 177 цього Кодексу.</p>		
<p>Стаття 247. Права дитини, над якою встановлено опіку</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>або піклування</p> <p>1. Дитина, над якою встановлено опіку або піклування, має право:</p> <p>1) на проживання в сім'ї опікуна або піклувальника, на піклування з його боку;</p> <p>2) на забезпечення їй умов для всебічного розвитку, освіти, виховання і на повагу до її людської гідності;</p> <p>3) на збереження права користування житлом, у якому вона проживала до встановлення опіки або піклування. У разі відсутності житла така дитина має право на його отримання відповідно до закону;</p> <p>4) на захист від зловживань з боку опікуна або піклувальника.</p> <p>2. Встановлення опіки та піклування не припиняє права дитини на отримання пенсії, аліментів, відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника та інших соціальних виплат, призначених дитині відповідно до законів України, а також права власності дитини на ці виплати.</p>		
<p>Стаття 248. Права дитини-сироти і дитини, позбавленої</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

батьківського піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї

1. Дитина-сирота і дитина, позбавлена батьківського

піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї, має право:

1) на всебічний розвиток, виховання, освіти, повагу до її людської гідності;

2) на збереження права користування житлом, у якому вона раніше проживала. У разі відсутності житла така дитина має право на його отримання відповідно до закону;

3) на пільги, встановлені законом, при працевлаштуванні після закінчення строку перебування у зазначеному закладі;

4) на безоплатну правничу допомогу в порядку, встановленому Законом України "Про безоплатну правничу допомогу".

2. Влаштування дитини до закладу, зазначеного у частині першій цієї статті, не припиняє права дитини на аліменти, пенсії, інші соціальні виплати, а також на відшкодування

шкоди у зв'язку з втратою годувальника.		
<p>Стаття 249. Права та обов'язки опікуна, піклувальника щодо дитини</p> <p>1. Опікун, піклувальник зобов'язаний виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити одержання дитиною повної загальної середньої освіти.</p> <p>Опікун, піклувальник має право самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини та рекомендацій органу опіки та піклування.</p> <p>2. Опікун, піклувальник має право вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.</p> <p>3. Опікун, піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, за винятком випадків, коли таке спілкування суперечить інтересам дитини.</p> <p>4. Цивільні права та обов'язки опікуна, піклувальника встановлюються Цивільним кодексом України.</p> <p>5. Підстави для виникнення права на оплату послуг</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>опікуна та піклувальника, її розмір і порядок виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.</p>		
<p>Стаття 250. Припинення опіки, піклування над дитиною 1. Опіка, піклування над дитиною припиняється у випадках, встановлених Цивільним кодексом України.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Стаття 251. Звільнення опікуна та піклувальника дитини від їх обов'язків 1. Особа може бути звільнена від обов'язків опікуна або піклувальника дитини у випадках, передбачених Цивільним кодексом України, а також тоді, коли між опікуном, піклувальником та дитиною склалися стосунки, які перешкоджають здійсненню ними опіки, піклування.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	
<p>Глава 20-1 ПРИЙОМНА СІМ'Я</p>	<p>Глава 109. Приймна сім'я</p>	
<p>Стаття 256-1. Приймна сім'я 1. Приймна сім'я - сім'я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p>	<p>Стаття 1695. Приймна сім'я 1. Приймна сім'я – це сім'я, яка добровільно взяла на виховання та для спільного проживання від одного до шести дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.</p>	

<p>Стаття 256-2. Прийомні батьки</p> <p>1. Прийомні батьки - подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли для спільного проживання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>2. Прийомні батьки несуть обов'язки по вихованню та розвитку дітей, передбачені статтею 150 цього Кодексу.</p> <p>3. Прийомними батьками не можуть бути особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу.</p> <p>4. Прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники.</p>	<p>Стаття 1696. Прийомні батьки</p> <p>1. Прийомні батьки – це подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, що взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>2. Прийомні батьки мають обов'язки щодо виховання та розвитку дітей, встановлені главою 100 цього Кодексу.</p> <p>3. Прийомними батьками не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 256-3. Прийомні діти</p> <p>1. Прийомні діти - діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї.</p> <p>2. На влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, до прийомної сім'ї потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дитини на її влаштування до прийомної сім'ї</p>	<p>Стаття 1697. Прийомні діти</p> <p>1. Прийомні діти – це діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на виховання та для спільного проживання у прийому сім'ю.</p> <p>2. Для влаштування дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, у прийомну сім'ю потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згоду дитини на її влаштування у прийомну сім'ю</p>	

з'ясовується службовою особою закладу, в якому вона перебуває, у присутності прийомних батьків і представника органу опіки та піклування, про що складається відповідний документ.

3. Прийомні діти проживають і виховуються у прийомній сім'ї до досягнення 18-річного віку. Після досягнення 18-річного віку такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їх вибором, продовжити проживати і виховуватися у цій прийомній сім'ї до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у прийомній сім'ї до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.

4. За прийомними дітьми зберігається право на аліменти,

з'ясовує службова особа закладу, в якому перебуває дитина, у присутності прийомних батьків і представника органу опіки та піклування, про що складають відповідний документ.

3. Прийомні діти проживають і їх виховують у прийомній сім'ї до досягнення повноліття. Після досягнення повноліття такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором продовжити проживати і виховуватися у цій прийомній сім'ї до закінчення такого закладу.

Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати і виховуватися у прийомній сім'ї до досягнення двадцятирічного віку безвідносно до того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.

4. Прийомні діти зберігають право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою

<p>пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до прийомної сім'ї.</p> <p>5. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, коли це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню.</p>	<p>годувальника, які вони мали до влаштування у прийомну сім'ю.</p> <p>5. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та вихованню.</p>	
<p>Стаття 256-4. Створення прийомної сім'ї</p> <p>1. Рішення про створення прийомної сім'ї приймається районною в місті Києві чи Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</p> <p>2. Між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї.</p> <p>3. Орган, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний контролювати виконання прийомними</p>	<p>Стаття 1698. Створення прийомної сім'ї</p> <p>1. Рішення про створення прийомної сім'ї приймає районна в містах Києві та Севастополі державна адміністрація, виконавчий комітет міської, районної у місті (у разі її утворення), селищної, сільської ради порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.</p> <p>2. Між прийомними батьками та органом, що прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладають договір про влаштування дітей у прийомну сім'ю.</p> <p>3. Орган, що прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний контролювати виконання прийомними батьками своїх обов'язків щодо виховання</p>	

<p>батьками своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей.</p> <p>4. Положення про прийомну сім'ю та типовий договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї затверджуються Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>та умов проживання дітей.</p> <p>4. Положення про прийомну сім'ю і типовий договір про влаштування дітей у прийомну сім'ю затверджує Кабінет Міністрів України.</p> <p>5. Прийомним батькам, сім'я яких виховує п'ять і більше прийомних дітей, на період функціонування прийомної сім'ї може бути надано обладнаний індивідуальний житловий будинок або квартира порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.</p>	
<p>Глава 20-2 ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ</p>	<p>Глава 110. Дитячий будинок сімейного типу</p>	
<p>Стаття 256-5. Дитячий будинок сімейного типу</p> <p>1. Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p>	<p>Стаття 1699. Дитячий будинок сімейного типу</p> <p>1. Дитячий будинок сімейного типу – це окрема сім'я, створена за бажанням подружжя або особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейного виховання та для спільного проживання не менше семи дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.</p>	
<p>Стаття 256-6. Батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу</p>	<p>Стаття 1700. Батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу</p>	

1. Батьки-вихователі - подружжя або окрема особа, що не перебуває у шлюбі, які взяли дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, для виховання та спільного проживання.

2. Батьки-вихователі несуть обов'язки по вихованню та розвитку дітей, передбачені статтею 150 цього Кодексу.

3. Батьками-вихователями не можуть бути особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу.

4. Батьки-вихователі є законними представниками дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники.

5. Батькам-вихователям для потреб дитячого будинку сімейного типу позачергово надається обладнаний індивідуальний житловий будинок або багатокімнатна квартира за нормами, встановленими законодавством.

Стаття 256-7. Вихованці дитячого будинку сімейного типу

1. Вихованцями дитячого будинку сімейного типу є діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування.

2. На влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої

1. Батьки-вихователі – це подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, що взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Батьки-вихователі мають обов'язки щодо виховання та розвитку дітей, встановлені главою 100 цього Кодексу.

3. Батьками-вихователями не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.

4. Батькам-вихователям для потреб дитячого будинку сімейного типу позачергово надають обладнаний індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру за нормами, встановленими законодавством, а також спеціально обладнаний транспортний засіб для перевезення дітей.

Стаття 1701. Вихованці дитячого будинку сімейного типу

1. Вихованцями дитячого будинку сімейного типу є діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування.

2. Для влаштування дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, до дитячого

батьківського піклування, до дитячого будинку сімейного типу потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дитини на влаштування її до дитячого будинку сімейного типу з'ясовується службовою особою закладу, в якому вона перебуває, у присутності батьків-вихователів і представника органу опіки та піклування, про що складається відповідний документ.

3. Вихованці проживають і виховуються у дитячому будинку сімейного типу до досягнення 18-річного віку. Після досягнення 18-річного віку такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором, продовжити проживати і виховуватися у цьому дитячому будинку сімейного типу до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та

будинку сімейного типу потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згоду дитини на її влаштування до дитячого будинку сімейного типу з'ясовує службова особа закладу, в якому перебуває дитина, у присутності батьків-вихователів і представника органу опіки та піклування, про що складають відповідний документ.

3. Вихованці проживають і виховуються у дитячому будинку сімейного типу до досягнення повноліття. Після досягнення повноліття такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором продовжити проживати і виховуватися у цьому дитячому будинку сімейного типу до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у дитячому будинку

<p>виховуватися у дитячому будинку сімейного типу до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.</p> <p>4. За вихованцями дитячого будинку сімейного типу зберігається право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до дитячого будинку сімейного типу.</p> <p>5. Вихованці мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, коли це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню.</p>	<p>сімейного типу до досягнення двадцятитрирічного віку безвідносно до того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.</p> <p>4. Вихованці дитячого будинку сімейного типу зберігають право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до дитячого будинку сімейного типу.</p> <p>5. Вихованці дитячого будинку сімейного типу мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та вихованню.</p>	
<p>Стаття 256-8. Створення дитячого будинку сімейного типу</p> <p>1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймається районною в місті Києві чи Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської</p>	<p>Стаття 1702. Створення дитячого будинку сімейного типу</p> <p>1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймає районна в містах Києві та Севастополі державна адміністрація, виконавчий комітет міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської</p>	

<p>ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</p> <p>2. Між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладається договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.</p> <p>3. Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей.</p> <p>4. Положення про дитячий будинок сімейного типу і типовий договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу затверджуються Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>ради порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.</p> <p>2. Між батьками-вихователями та органом, що прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладають договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.</p> <p>3. Орган, що прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та умов проживання дітей.</p> <p>4. У разі зменшення кількості вихованців внаслідок вибуття їх за віком або з інших причин батьки-вихователі протягом одного року можуть влаштувати на виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, для збереження статусу дитячого будинку сімейного типу.</p> <p>У разі невиконання вимоги щодо мінімальної кількості дітей для функціонування дитячого будинку сімейного типу протягом одного року дитячий будинок</p>	
--	--	--

	<p>сімейного типу за рішенням органу опіки та піклування перетворюють на прийомну сім'ю.</p> <p>5. Положення про дитячий будинок сімейного типу і типовий договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу затверджує Кабінет Міністрів України.</p>	
<p>Глава 20 ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ</p>	<p>Глава 111. Патронат над дітьми</p>	
<p>Стаття 252. Патронат над дитиною</p> <p>1. Патронат над дитиною - це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.</p> <p>2. Сім'я патронатного вихователя - це сім'я, в якій за згоди всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі.</p> <p>3. Патронатний вихователь - це особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї.</p>	<p>Стаття 1703. Патронат над дитиною</p> <p>1. Патронат над дитиною – це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, батьками або іншими законними представниками дитини складних життєвих обставин.</p> <p>2. Сім'я патронатного вихователя – це сім'я, в якій за згодою всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі.</p> <p>3. Патронатний вихователь – це особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї.</p>	

4. Патронатним вихователем не можуть бути особи, зазначені у статті 212 цього Кодексу.

5. До сім'ї патронатного вихователя можуть бути одночасно влаштовані тільки діти, які є між собою рідними братами та сестрами, або діти, які виховувалися в одній сім'ї.

6. Термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлюється органом опіки та піклування і не може перевищувати трьох місяців. У разі наявності обставин, що обґрунтовують необхідність і доцільність перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя понад зазначений термін, орган опіки та піклування може його продовжити. Загальний термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців.

7. Порядок створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя затверджується Кабінетом Міністрів України.

4. Патронатним вихователем не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.

5. До сім'ї патронатного вихователя можуть бути одночасно влаштовані лише діти, які є між собою рідними братами і сестрами, або діти, яких виховували в одній сім'ї.

6. Строк перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлює орган опіки та піклування. Такий строк не може перевищувати три місяці. За наявності обставин, що обґрунтовують необхідність і доцільність перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя понад строк, визначений цією частиною, орган опіки та піклування може його продовжити. Загальний строк перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців.

7. Порядок створення та функціонування сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 253. Договір про патронат над дитиною

1. За договором про патронат над дитиною орган опіки та піклування влаштовує дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, в сім'ю патронатного вихователя.

Договір про патронат над дитиною укладається в письмовій формі.

Типовий договір про патронат над дитиною затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Договір про патронат над дитиною припиняється у разі прийняття органом опіки та піклування рішення про повернення дитини до її батьків, інших законних представників, її усиновлення, встановлення над нею опіки чи піклування, влаштування її на виховання в сім'ю громадян (приймну сім'ю чи дитячий будинок сімейного типу) або до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу, а також у разі досягнення дитиною повноліття, смерті дитини чи патронатного вихователя.

3. Договір про патронат над дитиною може бути

Стаття 1704. Договір про патронат над дитиною

1. За договором про патронат над дитиною орган опіки та піклування влаштовує дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, в сім'ю патронатного вихователя.

Типовий договір про патронат над дитиною затверджує Кабінет Міністрів України.

2. Договір про патронат над дитиною припиняють у разі:

- 1) ухвалення органом опіки та піклування рішення про повернення дитини до її батьків, інших законних представників; усиновлення дитини, встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини на виховання у прийомну сім'ю, до дитячого будинку сімейного типу або до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я, закладу освіти або іншого закладу;**
- 2) досягнення дитиною повноліття;**
- 3) смерті дитини;**
- 4) смерті патронатного вихователя.**

3. Договір про патронат над дитиною може бути розірваний за згодою сторін або за рішенням органу

<p>розірваний за згодою сторін або за рішенням органу опіки та піклування, суду у разі невиконання патронатним вихователем своїх обов'язків за договором.</p>	<p>опіки та піклування, суду у разі невиконання патронатним вихователем своїх обов'язків за договором, порушення прав дитини та вчинення дій всупереч найкращим інтересам дитини.</p>	
<p>Стаття 254. Права дитини, яка влаштовується в сім'ю патронатного вихователя</p> <p>1. Для влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.</p> <p>2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюється за письмовою згодою її батьків, інших законних представників. У разі якщо мати чи батько дитини є неповнолітніми, крім їхньої згоди на влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода їхніх батьків.</p> <p>3. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюється без згоди батьків, інших законних представників у разі відібрання у них дитини, відсутності відомостей про місце їх перебування, а також за наявності</p>	<p>Стаття 1705. Права дитини, яку влаштовують в сім'ю патронатного вихователя</p> <p>1. Для влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.</p> <p>2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюють за письмовою згодою її батьків, інших законних представників. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітньою дитиною, на влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя, крім їхньої згоди, потрібна згода їхніх батьків.</p> <p>3. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюють без згоди батьків, інших законних представників дитини у разі відібрання від них дитини, відсутності відомостей про їхній тимчасовий</p>	

<p>безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини.</p> <p>4. На період перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя за нею зберігається право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до влаштування в сім'ю патронатного вихователя.</p> <p>5. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами.</p> <p>6. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має інші права, визначені законодавством.</p>	<p>осідок (місце перебування), а також у разі безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини.</p> <p>4. На період перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя вона зберігає право на утримання, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до влаштування в сім'ю патронатного вихователя.</p> <p>5. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами.</p> <p>6. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має й інші права, встановлені законом.</p>	
<p>Стаття 255. Обов'язки патронатного вихователя</p> <p>1. Патронатний вихователь зобов'язаний:</p> <p>1) забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо;</p> <p>2) створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку;</p> <p>3) співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних</p>	<p>Стаття 1706. Обов'язки патронатного вихователя</p> <p>1. Патронатний вихователь зобов'язаний:</p> <p>1) забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо;</p> <p>2) створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку;</p> <p>3) співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних</p>	

<p>життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування; 4) забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною; 5) сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, коли батьки позбавлені батьківських прав або в судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною.</p>	<p>життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування; 4) забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною; 5) сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, якщо батьки позбавлені батьківських прав або в судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною.</p>	
<p>Стаття 256. Оплата послуг із здійснення патронату над дитиною 1. Оплата послуг патронатного вихователя та виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів у розмірі та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України. 2. При влаштуванні дитини в сім'ю патронатного вихователя її батьки не звільняються від обов'язку щодо утримання дитини.</p>	<p>Стаття 1707. Оплата послуг із здійснення патронату над дитиною 1. Оплату послуг патронатного вихователя та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюють за рахунок коштів місцевого бюджету у розмірі та порядку, що їх визначено Кабінетом Міністрів України. 2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя не звільняє батьків дитини від обов'язку щодо її утримання.</p>	
<p>Народні депутати України</p>	<p>Стефанчук Р.О. та інші</p>	